

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

29 oktober 2007

BELEIDSBRIEF

Sociale Economie

Beleidsprioriteiten 2007-2008

ingediend door mevrouw Kathleen Van Brempt,
Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen

INHOUD

	Blz.
INLEIDING	3
1. DE SOCIAAL-ECONOMISCHE CONTEXT: STAND VAN ZAKEN	4
2. EEN LOGISCH WERKINGSKADER.....	5
3. E+: NAAR EEN ECONOMIE MET EEN MAATSCHAPPELIJK SURPLUS.....	7
3.1. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.....	7
3.2. Professionalisering door samenwerking en kennisoverdracht.....	13
3.3. Innovatie als hefboom voor de sociale economie	18
3.4. Imago	25
4. STAKEHOLDERRELATIES	27
5. BESPREKING VAN HET INSTRUMENTARIUM	31
5.1. Invoegbedrijven.....	31
5.2. Sociale en Beschutte Werkplaatsen.....	33
5.2.1 Sociale Werkplaatsen	33
5.2.2 Beschutte Werkplaatsen	35
5.2.3 Maatwerkbedrijven	37
5.3. Arbeidszorg.....	38
5.4. Buurt- en Nabijheidsdiensten: op weg naar een decreet voor de lokale diensteneconomie.....	40
5.5. De ondersteuningsinstrumenten.....	48
5.6. Actieplannen.....	53
6. GELIJKE KANSEN – OPEN COÖRDINATIEMETHODE (OCM)	55
AFKORTINGEN.....	57
BIJLAGEN	
Bijlage 1: Samenvatting van de beleidsopties en initiatieven voor het volgende begrotingsjaar	59
Bijlage 2: Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaamse Parlement	60
Bijlage 3: De socio-economische context: stand van zaken	61
Bijlage 4: Meerjarenplanning steunpunt WSE.....	72

Inleiding

De legislatuur vordert met rasse schreden. Het pad dat ik in mijn beleidsnota uittekende, is al flink bewandeld. De uitdagingen worden stap voor stap gerealiseerd. Dat is belangrijk, want sociale economie heeft een bijzondere rol te vervullen in de sociaal-economische ontwikkeling van Vlaanderen. Vanuit haar zoektocht naar mogelijkheden en methodieken om volwaardige werkgelegenheid aan te bieden aan mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, tracht zij bovendien een meerwaarde te creëren op maatschappelijk en ecologisch vlak. En deze opdracht is niet altijd even evident. Vooral de Europese regelgeving rond staatssteun zorgde al voor heel wat addertjes onder gras.

Maar toch konden het voorbije werkjaar een aantal nieuwe mijlpalen gerealiseerd worden in de uitvoering van dit strategisch meerjarenplan.

De trein van lokale diensteneconomie is vertrokken. Het decreet lokale diensteneconomie werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Het Besluit van de Vlaamse Regering dat de uitvoering mogelijk moet maken, werd recent definitief goedgekeurd.

Ook op vlak van maatwerken werden er veel stappen gezet op weg naar het decreet dat beschutte en sociale werkplaatsen dient om te vormen tot maatwerkbedrijven. Naast een afstemming met de bestaande maatregelen voor de doelgroepen die zich ook binnen het beleidsdomein Werk situeren, is vooral de afstemming met de Europese regelgeving momenteel een permanent aandachtspunt. Bedoeling moet zijn om begin 2008 een ontwerp van decreet te kunnen voorleggen.

Naast de verdere uitbouw en verankering van de sociale economie, wordt ook verder sterk ingezet op een 'socialere economie'. Er wordt geëxperimenteerd met nieuwe methodieken die de door- en instroom van kansengroepen moeten bevorderen. Zo werden voor de invoegbedrijven inschakelingscoachen in het leven geroepen voor specifieke begeleidingsvragen van het invoegbedrijf naar de doelgroep. De beschutte en sociale werkplaatsen beëindigen dit najaar hun experiment inzake supported employment dat een nieuwe methodiek inzake begeleiding van hun doelgroep op een reguliere werkvloer introduceert. Deze experimenten worden geëvalueerd en op basis van de beleidsaanbevelingen verdergezet en verbreed.

Ook werd de basis gelegd om de ondersteuning van de sociale economie beter af te stemmen op de nieuwe structuur met de drie pijlers. Het MVO-beleid werd geëvalueerd en uitgediept in functie van een tweede golf.

Al deze elementen maken duidelijk dat we goed op weg zijn om tegen het eind van de legislatuur de gestelde verankering, verbreding en verdieping van de sociale economie daadwerkelijk gerealiseerd te hebben. Ook het komende werkjaar wordt deze weg verder gezet, zoals mag blijken uit voorliggende beleidsbrief.

Deze beleidsbrief omvat vijf hoofdstukken. In een eerste hoofdstuk wordt kort de sociaal-economische context van de Vlaamse arbeidsmarkt bekeken. In de volgende drie hoofdstukken gaan we in op de speerpunten van het beleid. In het laatste hoofdstuk gaan we dieper in op de verschillende beleidsinstrumenten. Telkens worden de realisaties, de beleidsopties en de begroting besproken.

1 De sociaal-economische context: stand van zaken

Het jaar 2006 was een topjaar op het gebied van economische groei (3%) en die groei lijkt zich tot dusver door te zetten in 2007. Dit uit zich ook in het toenemend aantal bij de VDAB ontvangen vacatures en uiteindelijk in de groei van de tewerkstelling in loondienst (+1,7% in 2006), trends die zich ook in 2007 verderzetten.

Heel hoopvol stemt de aanhoudende daling van de werkloosheid. In augustus 2007, een maand waarin schoolverlaters zich traditioneel op de arbeidsmarkt begeven, telde Vlaanderen net iets meer dan 200.000 NWWZ, een jaar-op-jaar daling met zo'n 16%. Gezien de doelgroepen van de sociale economie is het van belang erop te wijzen dat ongeveer een vierde van die werkzoekenden meer dan twee jaar werkzoekend is.

Door de stijgende vraag naar arbeid in een aantrekkende economie is de spanning op de Vlaamse arbeidsmarkt groter geworden. In 2005 waren er gemiddeld nog 5,4 werkzoekenden per openstaande vacature, in 2006 is dit gedaald tot 3,4. Meteen is ook de tijd die nodig is om een via de VDAB bekendgemaakte vacature te vervullen met drie dagen toegenomen (tot 46 dagen in 2006).

De in het algemeen positieve ontwikkelingen komen vooralsnog niet tot uiting in de werkzaamheidscijfers, zoals gemeten in de EAK. Met 65% van de Vlamingen op beroepsactieve leeftijd aan het werk in 2006, is er geen vooruitgang ten opzichte van 2005.

De nog steeds veel lagere werkzaamheidsgraad van een aantal groepen op de arbeidsmarkt verklaart deze stagnatie voor een groot deel (naast de verdere toename van de beroepsactieve bevolking). De arbeidsdeelname van ouderen, allochtonen, arbeidsgehandicapten en kortgeschoolden blijft problematisch. Enkel voor vrouwen en ouderen (50+) merken we een (lichte) beterschap in 2006. De arbeidsdeelname van allochtonen stagneert in 2006, op iets langere termijn (in vergelijking met 2002) merken we wel een significante toename van de werkzaamheidsgraad van allochtonen.

Ook in economische topjaren blijft het belang van de sociale economie dus nog steeds onmiskenbaar. De invoegbedrijven, de beschutte en sociale werkplaatsen kennen in 2006 een aangroei met iets meer dan 1.100 doelgroepwerknemers. Daarvan wordt een kleine 40 % in de invoeg gerealiseerd, dat de sterkste stijging kent. De beschutte werkplaatsen groeien het minst met 6 %. In absolute aantallen blijven de beschutte werkplaatsen echter goed voor 75 % van de gerealiseerde arbeidsplaatsen binnen de sociale economie.

De potentiële doelgroep van de sociale economie, gemeten naar doelgroep beschutte, sociale werkplaatsen en invoegbedrijven, bedraagt nog steeds meer dan 96.000 werkzoekenden. Daarvan komen 81.000 mensen voor invoeg in aanmerking, op basis van de formele criteria.

Het aantal werkzoekende personen met handicap (doelgroep BW) wordt geschat op 2.000 momenteel werkzoekenden verhoogd met evenveel instromers vanuit BUSO. De doelgroep SW bedraagt minstens 5.700 mensen.

Blijvend investeren in sociale economie blijft dan ook een noodzaak, willen we de werkzaamheidsgraad van deze doelgroepen optrekken naar het Vlaamse gemiddelde. Maar gezien de grootte van de potentiële doelgroep zijn ook andere maatregelen nodig die de instroom van doelgroepwerknemers in het reguliere circuit versterken. Want het mag duidelijk zijn dat de sociale economie niet voor al deze mensen een oplossing kan geven.

2 Een logisch werkingskader

Eenvormig, eenvoudig en op elkaar afgestemd. Dat waren de sleutelbegrippen die de stakeholders aan het begin van de legislatuur aanreikten. Van de veelheid aan instrumenten (invoegbedrijven en -afdelingen, collectieve invoegbedrijven en -afdelingen, experimentenfondsen, de buurt- en nabijheidsdiensten, actieplannen centrumsteden, sociale werkplaatsen, beschutte werkplaatsen, arbeidszorg, experimenten supported employment) komen tot drie gelijkwaardige en complementaire pijlers (invoegeconomie, maatwerkbedrijven en lokale diensteneconomie) was één van de uittekende voornemens.

Realisaties september 2006 – september 2007

Het decreet houdende de lokale diensteneconomie werd op 22 december 2006 goedgekeurd door het Vlaamse Parlement. Het ontwerp van uitvoeringsbesluit (dat het algemene kader van de lokale diensteneconomie regelt) werd op 19 juli 2007 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

De ontwikkeling van een decreet maatwerkbedrijven voor de beschutte en sociale werkplaatsen werd verdergezet. De Ronde Tafels in de schoot van de SERV leidden tot twee conceptnota's die meegenomen worden in de verdere ontwikkeling van het decreet. Inspelend op de voorziene hervorming van de tewerkstellingsmaatregelen ten voordele van de personen met een handicap voor de reguliere ondernemingen (CAO26 en de Vlaamse Inschakelingpremie) is met de betrokken administraties en het kabinet Werk overleg gepleegd in functie van één duidelijke beleidsvisie. Dat heeft geleid tot een intensieve afstemming tussen de verschillende maatregelen. Ook de afstemming met de Europese regelgeving heeft de nodige tijd in beslag genomen aangezien momenteel de Europese richtlijn inzake staatssteun gewijzigd wordt.

Aansluitend op de drie pijlers is ook voorbereidend werk gebeurd rond het concretiseren van de sokkelstructuur van ondersteuningsmaatregelen.

Beleidsopties september 2007 – september 2008

De verankering van de sociale economie blijft ook dit jaar een beleidsprioriteit.

Als sluitstuk van het decreet lokale diensteneconomie staat de definitieve goedkeuring van het uitvoeringsbesluit geagendeerd op de Vlaamse Regering van 5 oktober 2007. Daardoor staat niets meer in de weg om de verschillende experimentele projecten vanaf 1 januari 2008 stelselmatig over te hevelen naar het decretale kader. Op basis van het algemene besluit van de Vlaamse Regering, zullen na evaluatie van de proeftuinfase, de uitvoeringsbesluiten per klaverblad uitgewerkt worden.

Met betrekking tot het decreet maatwerkbedrijven, dienen tegen eind 2007 de nodige keuzes gemaakt te worden en dient een ontwerp van decreet klaar te zijn. Het welslagen van het nieuwe decreet wordt in grote mate meebepaald door Europa (met de Europese verordening inzake staatssteun die een zeer beperkende invloed heeft op toekomstige mogelijke pistes) en het federale niveau (waar eveneens een afstemming en akkoord nodig is inzake de tegemoetkomingen aan beschutte en sociale werkplaatsen). Het uitgeschreven decreet zal voor bespreking en amendering voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering, de Raad van State en de SERV, waarna dan het Vlaamse Parlement zich kan buigen over het ontwerp (gepland in het voorjaar van 2008).

In aansluiting op de verankering van de drie pijlers, staat dit jaar de aanpassing van het uitvoeringsbesluit voor de ondersteuningsinstrumenten op het programma. Het “sokkelbesluit” zal de inhoud en wijze waarop de ondersteuning van de sociale economie gebeurt, regelen. Een vraaggestuurd aanbod, afstemming met het bestaande en verbreding naar het geheel van de SE zijn speerpunten voor het regelgevend opzet. Het najaar van 2007 zal gebruikt worden voor een intensieve afstemming van de beleidsconcepten met de sector. De wijzigingen in regelgeving dienen midden 2008 ter goedkeuring voorgelegd te worden aan de Vlaamse Regering.

3 E+: naar een economie met een maatschappelijk surplus

3.1 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Realisaties september 2006 – september 2007

Het is van groot belang om zoveel mogelijk bedrijven en organisaties warm te maken voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO), binnen en buiten de grenzen van de sociale economie.

Tijdens dit werkjaar zijn verdere stappen gezet in de uitbouw van een MVO beleid voor Vlaanderen. De nadruk lag daarbij vooral op het vergroten van het draagvlak voor MVO en de ondersteuning van de sociale partners, het onderwijsveld en de Vlaamse steden en gemeenten om concreet aan de slag te gaan met MVO. Dit kaderde in het sterke signaal dat ik via Vlaanderen in Actie wil geven dat MVO hét kader is voor de ondernemingen van vandaag en morgen.

De sociale partners als speerpunt voor meer MVO

In september 2007 lanceerde ik samen met de SERV een brede MVO campagne om Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen meer ingang te doen vinden bij het bedrijfsleven. Vlaanderen heeft nood aan open, sociale, transparante, milieubewuste bedrijven die beslissingen durven nemen die het onmiddellijk economische en technische belang van het bedrijf overstijgen. Als sluitstuk van deze campagne organiseerde de SERV op 5 oktober een succesvolle conferentie rond Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Vierhonderd deelnemers kregen via tal van workshops de kans om te proeven van MVO-praktijken bij tal van bedrijven. Dit initiatief was een eerste verwezenlijking van het project Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, één van de projecten opgenomen in Vlaanderen in Actie.

Naar aanleiding van deze activiteiten, hebben de sociale partners binnen de werkgroep arbeidsmarktbeleid gewerkt aan een gedragen tekst getiteld “Voor meer MVO in Vlaanderen”. Hierin benadrukken de sociale partners het belang van duurzaam ondernemen voor Vlaanderen en wordt het DNA van MVO beschreven namelijk stakeholderdialog, sociaal overleg en transparantie. Ook de rol die de overheid verder kan spelen, wordt beschreven. Kort samengevat wordt ondermeer aandacht gevraagd voor het verder informeren en sensibiliseren van ondernemingen, met specifieke aandacht voor KMO's, het verzamelen van goede praktijken via het digitaal kenniscentrum MVO Vlaanderen, het belang van het integreren van MVO in onderwijs en opleiding én het inbrengen van de expertise vanuit de Sociale Economie als brug naar de reguliere economie.

Daarnaast werd MVO ook als horizontaal beleidsthema naar voor geschoven. De integratie van het concept van MVO in de beleidsacties en het beleidsinstrumentarium van de Vlaamse overheid verhoogt de politieke zichtbaarheid van MVO. Dit impliceert een MVO-bewuste overheid die geïntegreerd acties ontwikkelt gericht op de bevordering van MVO via informering en sensibilisering. De overheid kan in haar hoedanigheid van werkgever, klant en consument zelf in haar personeelsbeleid, investeringsbeleid, beleggingsbeleid, partnerschapsbeleid, enz. een voorbeeldrol op zich nemen op het vlak van MVO.

Tenslotte engageerden de partners zich om het permanente MVO-bewustwordingsproces verder te ondersteunen via hun geëigende kanalen.

MVO in het hoger onderwijs

Naast de sociale partners, is ook het (hoger) onderwijs een zeer belangrijke partner als het gaat om het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Studenten van vandaag zijn immers de ondernemers en de werknemers van morgen.

Het project DOEN! dat ik samen met mijn collega's bevoegd voor Onderwijs en Leefmilieu steunde, staat het hoger onderwijs in Vlaanderen bij in het integreren van elementen van MVO en duurzame ontwikkeling (DO) in het bestaande onderwijsaanbod en in hun interne bedrijfsvoering. Doelstelling van het project was concreet dat een associatie zich engageerde tot het uitvoeren van een inventarisatieoefening waarbij men naging welke initiatieven, acties of projecten er al bestaan binnen de instelling(en) rond duurzame ontwikkeling. Tevens diende een trefdag georganiseerd te worden en ook het personeel moest aangemoedigd worden om te participeren aan lerende netwerken rond het verduurzamen van het curriculum en het ontwikkelen van een duurzame organisatie.

Daarbij was en is het de intentie dat elke Vlaamse onderwijsinstelling van elke associatie aan het project zou participeren. De engagementsverklaring is inmiddels ondertekend door de top van vier associaties.

In maart 2007 werd net zoals in 2006 de week van Sociale economie op de campus georganiseerd. Een week lang werden een reeks activiteiten ingebed in het faculteitsleven die toelieten om kennis te maken met sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Sociale economie op de campus kaderde in de Federale en Vlaamse Week van de Sociale Economie die ook van 12 tot en met 16 maart plaatsvond en sociaal economische initiatieven over heel België in de aandacht bracht.

Na de universiteiten in 2005-2006 kwamen nu in grote mate ook de hogescholen aan bod. Lessen en lezingen werden georganiseerd in Leuven, de Kempen, Aalst, Antwerpen, Gent en Limburg aan verschillende instellingen.

Eind vorig jaar werd het eerste EI van MVO uit in samenwerking met het Vlaams Netwerk voor zakenethiek uitgereikt. Deze scriptieprijs belooft bachelors, masters en doctoraten die hun eindscriprie kaderen binnen het onderwerp van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De inzendingen waren van een zeer hoog niveau. Uiteindelijk werden 1 masterscriptie en 2 doctoraten bekroond.

MVO in de overheid

In het kader van de jeugdwerkloosheidsplannen, werd aan 13 lokale overheden en de VVSG een impuls gegeven om MVO ook op de lokale agenda te zetten. De samenwerking met de sociale economie, het voeren van een sterk diversiteitsbeleid in de eigen organisaties en het sensibiliseren van bedrijven in de buurt op het vlak van MVO stonden centraal.

In het kader van het ESF-programma zwaartepunt 6 werd een oproep gelanceerd om MVO sterker te verankeren in de werking van werkgeversorganisaties. Ook werd een duidelijke oproep gedaan om een pro-actief werkgelegenheidsbeleid te ontwikkelen bij grote investeringswerken.

Onder andere het BPA-W (Bijzonder Plan van Aanpak naar Werk) vloeide hieruit voort. Dit is een samenwerking tussen de stad Antwerpen, de bouwpool, het Fonds voor Vakopleiding en de VDAB. De bedoeling is dat op basis van een vroegtijdige inventarisatie van jobprofielen bij grote uit te voeren infrastructuurwerken, gerichte opleidingstrajecten kunnen worden opgezet op de werkvloer. De tussentijdse resultaten worden uitvoerig besproken met een vertegenwoordiging van de BAM. De ervaringen en instrumenten moeten inzetbaar zijn bij de grote Oosterweelwerken.

De tramlijnverlengingen die in 2008 opstarten, werden als testcase ingezet om op een innovatieve wijze sociale criteria op te nemen in de bestekken. In de plaats van een sociale clausule werd ondermeer een inspanningsverbintenis tot samenwerking met de bouwpool opgenomen.

De lerende netwerken rond MVO

Met steun van het ESF startten in het najaar van 2005 de Lerende Netwerken MVO. Zij lopen tot eind 2007. In de Lerende Netwerken werken verschillende stakeholders, praktijkgericht, aan de implementatie van MVO-instrumenten op de bedrijfsvloer. Ook sociale economiebedrijven of hun koepels zijn in alle projecten betrokken. De resultaten van deze lerende netwerken werden geconsolideerd en zullen op het SERV-congres van 5 oktober 2007 en de maanden erna voor een breed publiek worden bekend gemaakt. Zo zal bijvoorbeeld in oktober de masterclass duurzaam ondernemen de resultaten van 2 jaar werken naar voor brengen op een studiedag in Antwerpen.

Memo vzw heeft als doelstelling het promoten en ondersteunen van het mens- en milieuvriendelijke ondernemen. De nadruk op het menselijk en het milieuaspect refereert naar de waarden van de sociale economie. Voortbouwend op het geleverde werk in 2005, werd de drukversie van de Memo gids voorbereid tegen september 2007. Er zal een oplage van minimum 5000 exemplaren worden voorzien. Voor deze 5de editie van de MeMOgids kreeg MeMO vzw in 2006 een subsidie van 82.823,20 EUR (BA 52.4 43.02).

Daarnaast werd ook het ESF-project ‘behoorlijk bestuur in de KMO’ van UNIZO ondersteund. De code Buysse vormde hierbij de basis. De Code Buysse verschilt van de klassieke ‘corporate governance-codes’ doordat ze behoorlijk bestuur van een onderneming inbedt in een brede visie op maatschappelijk verantwoord ondernemen. De eerste resultaten worden eind 2007 verwacht.

Kenniscentrum MVO Vlaanderen

In functie van een optimale disseminatie verzamelt en verspreidt de Vlaamse overheid sinds 2005 continu zoveel mogelijk informatie over MVO -gerelateerde thema's zoals diversiteit, internationaal duurzaam ondernemen, competentieontwikkeling, milieu, verslaggeving en rapportering,...via het Digitaal Kenniscentrum Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (DKC). Het DKC is ondertussen met een gemiddelde van ongeveer 20.000 bezoekers per maand uitgegroeid tot een referentie in Vlaanderen. Er is ook een structurele link voorzien met de portaalsite betreffende sociale economie.

Daarnaast werd MVO op de beleidsagenda geplaatst van Vlaanderen in Actie en de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling. Het Kenniscentrum MVO werd binnen beide actieplannen naar voor geschoven als een project waarop verschillende beleidsdomeinen hun input kunnen leveren. Dit is ondertussen gebeurd voor het thema MVO in het hoger onderwijs. Daarnaast bracht het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) haar kennis en ervaringen ook in binnen verschillende andere projecten bij de overheid. Zo maakte ze deel uit van de ambtelijke stuurgroep rond duurzame overheidsopdrachten en leverde ze expertise binnen het project MVO in lokale besturen van de VVSG.

In het kader van “Vlaanderen in Actie” werd ook stilgestaan bij de uitdaging om een innovatief aanbestedingsbeleid te voeren. Uitgangspunt daarbij is dat Vlaanderen zijn overheidsopdrachten mee kan inzetten in de promotie van duurzaamheid en sociale inclusie. De uitwerking van dit project zal op kruissnelheid zijn in 2008.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

Er is de laatste jaren heel wat geïnvesteerd in managementmodellen, technieken, tools om MVO toepasbaar te maken in het bedrijfsleven. We weten ondertussen ook hoe we lerende netwerken kunnen inzetten om ervaringen te delen. Maar er moeten méér resultaten bereikt worden op het terrein. De tijd is rijp voor een structurele strategische inbedding van de 3 P's (People, Planet, Profit) in Ondernemend Vlaanderen. Ik heb de sociale partners opgeroepen om een actieve rol te blijven spelen.

Dit betekent ook dat MVO beleidsmatig daadkrachtig moet ondersteund worden door een sterk MVO-programma, noem het “MVO in Actie”, dat uiteen valt in drie onderdelen: MVO op de bedrijfsvloer, MVO in het onderwijs en MVO in de overheid. Ter ondersteuning van dit beleid is er nood aan kennisbundeling, -verspreiding en een gestructureerd MVO-overleg.

MVO op de bedrijfsvloer

Dit jaar wordt ingezet op de KMO's. Niet zozeer omdat zij “achterblijvers” zijn, maar wel omdat ze extra begeleiding goed kunnen gebruiken. De meeste managementinstrumenten zijn immers gemaakt op maat van grote bedrijven. Bovendien hebben kleine bedrijven niet de middelen om te investeren in specifieke duurzaamheidsjobs. Een aanpak op maat is dus zeker nodig. Bovendien zijn al heel wat KMO's vaak onbewust en informeel bezig met MVO. Door deze initiatieven te ondersteunen, kunnen we ze verbeteren en er zo voor zorgen dat er heel bewust gekozen wordt voor meer MVO. Ten slotte hebben KMO's een paar sterke troeven. Het zijn vaak kleine familiebedrijven met vlakkere structuren. KMO's kunnen gezien hun grootte makkelijker flexibele oplossingen uittekenen. Bovendien zijn ze nog vaak sterk ingebed in de buurt, waardoor overleg gemakkelijker kan opgestart worden.

De nodige middelen zullen dan ook vrijgemaakt worden om in de loop van de volgende twee jaar 300 MVO-acties te steunen bij KMO's. De subsidies voor deze acties gaan uit van het principe ‘een euro voor een euro’. Deze acties zullen worden opgezet met steun van het ESF-agentschap. De concrete uitwerking en de modaliteiten van de oproep zullen op VESOC besproken worden. De acties zullen vanaf maart 2008 van start kunnen gaan. Gedurende een periode van twee jaar wordt een budget van 2,7 miljoen euro geïnvesteerd. Ons kenniscentrum MVO Vlaanderen zal alle acties zorgvuldig opvolgen.

MVO in het onderwijs

De genomen engagementen binnen het DOEN!-project moeten in 2008 worden omgezet in tal van acties op het terrein.

Ook het project Sociale Economie op de campus krijgt een volgende editie. Waar sociale economie op de campus de twee vorige jaren zich beperkte tot een weekinitiatief wordt er nu gekozen voor een jaartraject waarbij om beurten zowel docenten als studenten aan bod komen. Tegelijk worden er gewerkt aan de contacten tussen ondernemingen uit de sociale economie en de onderwijswereld. Het gaat onder andere over de opstart van www.stagepunt.be, een digitale wegwijzer voor studenten en docenten om stages te vinden en te integreren in de curricula met betrekking tot sociale economie en MVO, lessen over sociale economie en gerichte bedrijfstrajecten om studenten en docenten te laten kennismaken met de dagelijkse werkzaamheden van sociale economiebedrijven. Dit initiatief zal binnen het actieplan van VOMEC worden gefinancierd.

In 2007 werd ook de tweede editie van het EI aangekondigd. Naast het Vlaams Netwerk voor Zakenethiek gingen ditmaal ook Kauri vzw en Business & Society Belgium mee in zee. In de tweede helft van oktober wordt deze tweede editie afgesloten met een feestelijke prijsuitreiking. Nu al staat vast dat deze editie succesvoller is dan de vorige. Mede door het breder partnerschap en een bredere bekendheid. Daarom zal dit initiatief een derde editie krijgen. Op die manier zullen meer studenten en docenten geïnspireerd worden om wetenschappelijk met duurzaamheid en MVO bezig te zijn.

Tenslotte wens ik in overleg met mijn collega-ministers na te gaan hoe deze geplande initiatieven kunnen gekoppeld worden aan het actieplan ondernemend onderwijs van de competentieagenda 2010, waarnaar de SERV in haar aanbeveling rond MVO naar verwijst.

MVO in de Overheid

Voorlopig bleef de rol van de overheid eerder beperkt tot het faciliteren van MVO bij andere stakeholders. Maar de overheid is niet alleen een regelgever. De overheid is nauw betrokken bij het MVO-verhaal: als klant, investeerder, werkgever, belegger, partner.

De overheid kan niet aan de kant blijven staan. Wij moeten net het goede voorbeeld geven. Een belangrijk instrument om dit waar te maken is een ambitieus duurzaam aankoopbeleid.

Op korte termijn zullen alle diensten die onder mijn bevoegdheid vallen de opdracht krijgen om een strategie voor te leggen die sociale en ecologische criteria integreert in hun aankoopbeleid. Op deze manier wil ik komen tot duurzame overheidsaankopen. Maar het spreekt voor zich dat deze actie niet los kan staan van de inspanningen van andere ministers en van de ambitie die de Vlaamse regering in haar geheel nastreeft.

Conform de afspraken gemaakt op de Vlaamse Regering van 12 oktober laatstleden zal de minister-president dit project op Vlaams niveau trekken en coördineren. Vanuit mijn departement en het kenniscentrum MVO Vlaanderen zal kennis en ondersteuning worden ingebracht.

MVO integreren binnen beleidsmaatregelen van de Vlaamse overheid

Er zijn tal van beleidsmaatregelen waarbij bedrijven steun kunnen krijgen. Opleidingsteun, ecologiesteun, economische steunmaatregelen. Voor mij is het daarbij belangrijk dat er ook MVO-criteria worden meegenomen bij de beoordeling van de verschillende voorstellen. Een bedrijf dat hoog op MVO scoort toont immers haar inspanningen om op termijn te streven naar een economie waar zowel de maatschappij, het milieu als de onderneming wel bij varen. Ik zal een oproep doen bij mijn collega's die functioneel bevoegd zijn voor deze maatregelen om MVO-criteria op te nemen.

Lokale besturen en MVO

In het kader van het jeugdwerkloosheidplannen gingen heel wat Vlaamse steden aan de slag om MVO in hun beleid te integreren. Om de resultaten van deze initiatieven te valoriseren en uit te wisselen plan ik in het voorjaar een Europese uitwisselingsdag rond public procurement with social return, gevolgd door een studienamiddag. We focussen hier vooral op lokale besturen en sociale economie bedrijven.

Het MVO luik zal met de betrokken steden en gemeenten geëvalueerd worden. Zowel de katalysatorrol, het eigen MVO beleid en het sociale aankoopbeleid maken deel uit van deze evaluatie. De dynamiek van sterke, innovatieve projecten mag niet verloren gaan.

Het kenniscentrum MVO Vlaanderen

Het kenniscentrum heeft al duidelijk zijn nut bewezen. Maandelijks komen er op de site 20.000 bezoekers op bezoek en de nieuwsbrief heeft heel wat trouwe lezers. Het privaat partnerschap dat we hadden met Business & Society Belgium en Alter had een duidelijke meerwaarde. Het Digitaal Kenniscentrum MVO in haar huidige vorm krijgt nog financiering van het ESF tot half 2008. In de toekomst kan het DKC uitgebouwd worden met meer partners, meer kennis, meer netwerken. Kortom, het kenniscentrum een interactief kruispunt voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in Vlaanderen. Acties, instrumenten, opinies, discussies samenbrengen moet het uitgangspunt zijn. Dit in een echte publiek-private samenwerking waar de overheid en de partners elkaar versterken.

Het kenniscentrum zal ook de opdracht krijgen om alle MVO-acties inhoudelijk van nabij op te volgen en de resultaten uit te dragen.

Tenslotte: MVO-overleg op topniveau

Om al deze beleidsprioriteiten in goede banen te leiden, is er nood aan een overlegorgaan, waar het MVO-overleg plaats vindt. Als het kloppende hart van de Vlaamse MVO-dynamiek, kan dit overlegorgaan de Vlaamse Regering adviseren in de opmaak van een actieplan, multi-stakeholderoverleg organiseren en de realisatie van de beleidsdoelstellingen opvolgen. Hierin kunnen alvast vertegenwoordigers van de overheid, de sociale partners, het werkveld en het agentschap van het Europees Sociaal Fonds zetelen. Dit overleg kan georganiseerd worden door de organisatie van een regelmatig overleg vanuit verschillende thematische beleidsorganen. Het is van belang dat de drie P's van People, Planet en Profit elkaar hier kunnen vinden.

De SERV heeft haar schouders gezet onder MVO. Voor de sociale partners is dit een hele stap geweest. Vanuit hun mobilisatiekracht heb ik de SERV opgeroepen om een trekkersrol op te nemen bij de installatie van dit overlegorgaan. Ik wacht voorstellen in om dergelijk overleg te realiseren en zal het uiteindelijke beleidsvoorstel overleggen met de minister van Economie. Vanuit mijn beleid en samen met de Vlaamse minister van economie, wil ik dit overleg krachtdadig ondersteunen met de expertise die ontwikkeld is binnen mijn diensten op het vlak van MVO (zie kenniscentrum MVO Vlaanderen) en Sociale Economie.

Budget

Voor alle hiervoor besproken beleidsopties rond MVO, wordt in 2008 een budget van 1 miljoen euro gereserveerd op de BA JE 33.03 C, een budget van 200 000 euro op BA JE 12.39 C, en een budget van 450.000 euro op BA JE 43.02 C. Dit budget wordt bij sommige initiatieven nog aangevuld met middelen vanuit ESF (bv bij de MVO-acties in KMO's) of met middelen van private partners (ondermeer bij het digitaal kenniscentrum).

3.2 Professionalisering door samenwerking en kennisoverdracht

Realisaties september 2006 - september 2007

Steunpunt Werk en Sociale Economie (WSE)

Binnen het Vlaams Programma Strategisch Arbeidsmarktonderzoek werd door collega Vandembroucke het Steunpunt WSE opgericht. Het steunpunt is een consortium van de Katholieke Universiteit Leuven, de Universiteit Antwerpen, de Lessius Hogeschool Antwerpen en de Vlerick Leuven Gent Management School. De diverse entiteiten binnen deze instellingen¹ bezitten samen de nodige expertise, infrastructuur en competenties om het Steunpunt WSE inhoudelijk en methodologisch gestalte te geven. Deze expertise wordt verder gegarandeerd door de integratie van het bestaande Steunpunt Werkgelegenheid, Arbeid, Vorming (WAV) in het nieuwe Steunpunt WSE. Binnen het Steunpunt zijn er 6 onderzoekslijnen waaronder één voor Sociale Economie.

De onderzoeksgroep ‘**Sociale economie**’ ondersteunt de opbouw van een monitoringsysteem voor de sociale economie en verricht onderzoek naar het belang van innovaties in de sociale economie, de relatie tussen reguliere en sociale economie en de juridische omkadering van de sociale economie.

Volgende projecten werden ingeschreven in de meerjarenplanning:

- (1) Ontwikkeling van een monitoringsysteem voor de sociale economie in Vlaanderen
De doelstelling is een beter zicht krijgen op de positie van de sociale economie in het geheel van de Vlaamse economie, om zo het overheidsbeleid m.b.t. sociale economie te optimaliseren en verder uit te bouwen. De opdracht is drieledig: (1) afbakening van de sector ‘sociale economie’; (2) ontwikkeling van een set van indicatoren i.f.v. monitoring op project- en activiteitsniveau; en (3) verzameling van gegevens op basis van bestaande databanken, bestaande (jaar)overzichten bij koepels en federaties en een zelf te ontwikkelen survey.
- (2) Organisatie en ontwikkeling van de sociale economie
De doelstelling is een zicht krijgen op de dynamiek van de sociale economie en managementstructuren in organisaties uit de sociale economie om het overheidsbeleid bij te sturen en te optimaliseren. Dit gebeurt door een doorlichting van bestaand onderzoek over (1) het ontstaan en de dynamiek van de sociale economie; (2) strategische besluitvorming in organisaties uit de sociale economie; (3) managementcontrole en het gebruik van prestatie-meetsystemen in organisaties uit de sociale economie; en (4) participatief management in organisaties uit de sociale economie.
- (3) Effecten van de sociale economie op de tewerkstelling en loopbanen van doelgroepwerknemers
De doelstelling van dit luik is zicht krijgen op tewerkstellings- en loopbaan-effecten van de sociale economie (met aandacht voor verschillende doelgroepen van werknemers) om vervolgens het overheidsbeleid bij te sturen en te optimaliseren. Bedoeling is dat hier maximale afstemming gezocht wordt met andere onderzoeksgroepen.
Concrete onderzoeksvragen zijn:
Evoluties in vraag en aanbod op de arbeidsmarkt (onderzoekslijn 1): in welke mate biedt de sociale economie als geheel perspectieven voor diverse doelgroepen?
Kwaliteit van banen en loopbanen (onderzoekslijn 2): in welke mate moet doorstroming van de sociale inschakelingseconomie naar de reguliere economie het adagium blijven? In welke mate en voor welke doelgroepen kan de doorstroming verhoogd worden? In welke mate en op

¹ Faculteit ETEW, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen en HIVA aan de K.U.Leuven, de Faculteiten Sociale en Politieke Wetenschappen en Rechten aan de Universiteit Antwerpen, het Departement Handelswetenschappen aan de Lessius Hogeschool en het Competentiecentrum Mens & Organisatie aan de Vlerick Leuven Gent Management School

welke wijze is het trajectdenken doorgedrongen in alle werkvormen? Het beantwoorden van dit soort vragen vergt uiteraard specifiek survey-onderzoek.

Competentiegebaseerde arbeidsmarkt (onderzoekslijn 3): hoe kan de competentieontwikkeling in sociale ondernemingen geoptimaliseerd worden? Welke competenties van doelgroepwerknemers blijven eventueel onderbenut?

Activerend arbeidsmarktbeleid (onderzoekslijn 4): wat zijn de langetermijn tewerkstellingseffecten van activeringsmaatregelen in de sociale economie?

(4) Juridische aspecten eigen aan de sociale economie

De doelstelling is een zicht krijgen op de huidige stand van zaken m.b.t. het wettelijke kader rond de sociale economie (statuten, financiële structuren, subsidiëring, etc.) en formuleren van aanbevelingen i.f.v. het optimaliseren van overheidsbeleid/wetgeving, rekening houdend met relevante buitenlandse voorbeelden.

Hiertoe zal men de verscheidenheid en complexiteit van de sociale economie vanuit het oogpunt van de werknemer en de organisatie in kaart brengen en de gevolgen daarvan voor het wettelijke kader (juridisch bestel) en het oplist van de belangrijkste juridische knelpunten. Het formuleren van beleidsaanbevelingen i.f.v. optimalisatie, eenvormigheid, transparantie en rechtszekerheid.

Deze opdrachten kaderen binnen een lange termijn-onderzoek en worden uitgevoerd tussen 2007 en 2011. In bijlage 4 vindt u een planningstabel van alle onderzoekslijnen.

Beheersovereenkomst VSAWSE

In het kader van de beheersovereenkomst 2007-2010 met het VSAWSE werd bovendien een monitoringsysteem uitgewerkt voor de tewerkstellingsmaatregelen. Dit systeem is gebaseerd op zowel strategische als meetbare operationele doelstellingen. De methodiek moet het mogelijk maken om op een systematische wijze periodiek te monitoren naar zowel personele, doelgroepgerichte als financieel-economische indicatoren. Samen met een analysemethodiek op basis van eenzelfde opgelegd boekhoud- en registratiepakket moet dit leiden naar een krachtig instrument om de sociale economie adequaat beleidsmatig aan te sturen. Hierdoor wordt monitoring naast een beleidsinstrument voor de politieke overheid ook een beheersinstrument voor het agentschap.

Dit instrument zal inzicht geven in bereik, rotatie, diversiteit, effectiviteit en groei van de verschillende instrumenten.

Managementcursus voor verantwoordelijken in de sociale economie

De opleiding management in de sociale economie wordt jaarlijks aangeboden aan de Universiteit Hasselt en de Universiteit Antwerpen. In het academiejaar 2006-2007 werden zo 47 deelnemers bereikt. Het betreft allen leidinggevenden (directies, bestuurders en staffunctionarissen) van sociale economieorganisaties uit gans Vlaanderen. Zij bekwamen zich gedurende 2 academiejaren in diverse managementdomeinen om zo met hun organisatie nog beter het evenwicht tussen sociale doelstellingen en economische wetmatigheden te realiseren. Dankzij deze opleiding kunnen de deelnemers de noodzakelijke expertise opdoen om hun organisatie op een verantwoorde en gezonde, zeg maar professionele, manier te beheren en te besturen. Tegelijkertijd kan via deze opleidingen synergie gecreëerd worden tussen evoluties in het werkveld van de sociale economie, academisch onderzoek en ontwikkelingen in het domein van management en bedrijfsbeheer. Zo vergroot de knowhow, niet alleen van de individuele cursisten, maar van de hele sector.

Leerstoel Sociale Economie

De Leerstoel Sociale Economie werd voor het kalenderjaar 2007 toegekend aan de UA. De leerstoel paste in de beleidslijnen om niet enkel met de sociale economie maar vooral met de evolutie naar een sociale economie bezig te zijn. In die zin ligt de focus van de leerstoel op “de sociale economie in brede zin”. De leerstoel is academisch ingebed: Mevr. Marleen Deneff en Dhr. Joris Ghysels werden benoemd als zelfstandig academisch personeelslid.

De Leerstoel is interdisciplinair, interfacultair, interuniversitair, kortom ‘inter-actie’-gericht.

Het keuzevak ‘sociale economie’ wordt interdisciplinair benaderd. Sociale economie wordt gedoceerd vanuit de economische theorievorming (Prof. Joris Ghysels) en de juridische logica die haar eigen zijn (Prof. Marleen Deneff). Het spreekt voor zich dat zeker voor de juridische insteek de Europese invloed op de positionering van sociale economie (bv. staatssteun, Bolkestein...) niet buiten beschouwing kan blijven. Aan de Universiteit Antwerpen wordt het vak interfacultair geprogrammeerd: bachelorstudenten van de faculteiten Politieke en Sociale Wetenschappen, Toegepaste Economische Wetenschappen en Rechten kunnen voor het keuzevak opteren. Door de financiering van de Leerstoel op het kalenderjaar 2007 te enten, kon het keuzevak in twee academiejaren worden geprogrammeerd (tweede semester 2006-2007 en eerste semester 2007-2008). Dat sociale economie en MVO jonge mensen nog kan begeistereën mag blijken uit de verdubbeling van het aantal studenten in de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen (20 naar 55), enige faculteit waar het vak effectief al tweemaal geprogrammeerd kon worden. Het stemt in elk geval hoopvol dat er schijnbaar een daadwerkelijk draagvlak is voor sociale economie en MVO bij de toekomstige generatie bedrijfsleiders.

Ontwikkeling van een kwaliteitsmanagementsysteem voor maatwerkbedrijven

Beschutte werkplaatsen kenden binnen hun regelgeving al het kwaliteitsdecreet dat hen verplichtte om een aantal minimale kwaliteitseisen ten aanzien van de doelgroep te vervullen. Daarnaast hebben heel wat beschutte werkplaatsen ISO-certificering of andere kwaliteitslabels die meer productiegericht zijn. De sociale werkplaatsen hebben nog geen kwaliteitseisen ingebed in regelgeving, maar verschillende initiatieven binnen deelsectoren (kringloopwinkels, groenwerk) toonden aan dat een kwaliteitsvolle werking ook binnen de sector van de sociale werkplaatsen duidelijk in opmars is.

Het streven naar een decreet dat maximale afstemming bereikt tussen beschutte en sociale werkplaatsen, opende ook mogelijkheden om op het gebied van kwaliteitswerking te streven naar een uniform systeem dat enerzijds een aantal minimaal te realiseren criteria oplegt, maar de bedrijven ook de mogelijkheid geeft om op eigen tempo meer te doen. Er is eind 2006 dan ook een samenwerking van start gegaan tussen de sociale en beschutte werkplaatsen om samen met het beleid tot een standaard kwaliteitssysteem te komen. De resultaten van deze samenwerking worden in oktober 2007 verwacht op een terugkoppelingsdag met de beide sectoren.

Ontwikkeling van een uniform boekhoudsysteem en monitoringsysteem voor maatwerkbedrijven

Naast een kwaliteitsmanagementsysteem werd ook werk gemaakt van het invoeren van een uniform boekhoudsysteem dat als houvast moet dienen voor het beleid en de bedrijven zelf om hun economische doelstelling te kunnen opvolgen en evalueren. Daartoe hebben in 2007 een aantal vergaderingen met de beide koepelorganisaties en de administratie plaatsgevonden, waarbij eveneens de afstemming van de monitoringsystemen van beide sectoren meegenomen werd. De doelstelling van dit project is te komen tot een voorstel dat ingepast kan worden in het toekomstige decreet.

Zelfevaluatie-instrument lokale diensteconomie

Ook de sector van de lokale diensteconomie voelde de noodzaak om te professionaliseren en werkte een zelfevaluatie –instrument uit. Dit instrument moet de lokale dienstverleners in staat stellen om zichzelf te evalueren op kwaliteit dienstverlening, begeleiding kansengroepen en interne organisatie. Op basis van de resultaten kunnen knelpunten en pluspunten over de werking in kaart gebracht worden en kan het initiatief zichzelf bijsturen. Daarnaast was een uitwisseling en bespreking van de resultaten in de schoot van de Koepel Buurt- en Nabijheidsdiensten mogelijk. Het project werd afgerond op 30 oktober 2006.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

Opleiding management in de sociale economie

De Opleiding “management in de sociale economie” wordt verder gezet. Deze tweejaarlijkse opleiding wordt roterend georganiseerd door de universiteit van Antwerpen en van Hasselt. Voor het academiejaar 2007 - 2008 zal Hasselt het tweede jaar organiseren. In Antwerpen zal het eerste jaar van de opleiding opnieuw van start gegaan.

De opleiding focust op diverse managementvaardigheden zoals strategisch management, veranderingsmanagement, conflicthantering, regelgeving op diverse overheidsniveaus, financieel management, personeel, marketing en communicatie.

Leerstoel Sociale Economie

De leerstoel is een initiatief voor een langere periode. Zij zal een hefboom zijn om academische aandacht voor een sociale economie te stimuleren en verder te ontplooiën in de komende jaren. Het interuniversitaire karakter van de Leerstoel komt in het najaar tot uiting bij de programmatie van de lezingenreeks ‘Tweespraak-Sociale Economie’. Vanuit een streven naar confrontatie, inspiratie en lerende interactie tussen werkveld en onderzoek wordt maandelijks een thema aangesneden tijdens een debataavond. Het interuniversitaire karakter komt hier tot uiting door de uitnodiging van onderzoekers van KULeuven (HIVA), UGent,... De Tweespraak-lezingen streven naar een kruisbestuiving tussen (beleidsgericht) onderzoek en (ervaringsgericht) werkveld.

Vereenvoudiging en monitoring

De opties genomen in het Steunpunt WSE en de beheersovereenkomst VSAWSE worden opgevolgd en indien nodig bijgestuurd.

Integraal kwaliteitsmanagementsysteem

Ook in de periode 2007 – 2008 zal de sector ondersteund worden in de ontwikkeling en implementatie van een integraal kwaliteitsmanagementsysteem met het oog op het verzekeren van een kwaliteitsvolle begeleiding van de doelgroepwerknemers. In eerste instantie enkel in de maatwerkbedrijven naar aanleiding van het toekomstige decreet maatwerkbedrijven. Op termijn zullen de merites van dit kwaliteitsmanagementsysteem onderzocht en desgevallend aangepast worden voor een doeltreffend gebruik in het geheel van de sociale economie.

Budget

Voor de coördinatie van de werkgroep ‘integraal kwaliteitsmanagementsysteem’ is aan Amfion vzw een subsidie van 105.000 euro toegekend (12 maanden; BA JE 43.02 C). Mogelijks wordt deze subsidie verlengd afhankelijk van de opgeleverde resultaten en het plan van aanpak dat daaruit volgt. Voor de leerstoel Sociale Economie is ook in 2008 een budget voorzien van 71.000 euro (BA JE 43.02 C).

3.3 Innovatie als hefboom voor de sociale economie

Realisaties september 2006 - september 2007

Geconfronteerd met een verlies aan arbeid door technologische ontwikkelingen en globalisering, heeft sociale economie de moeilijke opdracht om niches en werkvormen te zoeken waardoor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt zinvol ingezet kunnen worden. Naast procesinnovatie en de ontwikkeling van nieuwe begeleidingsmethodieken die breed vertaalbaar zijn, brengen nieuwe maatschappelijke tendensen heel wat nieuwe noden aan de oppervlakte die potentiële markten betekenen voor sociale ondernemers.

Een energieke sociale economie

Eind 2006 kreeg de Koepel van Vlaamse Kringloopcentra (KVK), de opdracht om voor de sociale economie de energieniche verder te inventariseren, kandidaat-ondernemers te zoeken en te beginnen met het smeden van samenwerkingsverbanden en partnerschappen.

De KVK is goed geplaatst om de energieniche te exploreren en op gang te trekken door de ervaring verworven in het uitbouwen en ondersteunen van de kringloopsector en het maken van de combinatie leefmilieu – sociale tewerkstelling.

Die ervaring komt nu van pas om de opstart en ontwikkeling van de energiesector in de sociale economie te begeleiden. De werkwijze voor de creatie van een energiesector is gelijkaardig als bij de start van de kringloopcentra 15 jaar geleden: mogelijkheden onderzoeken, kennis verzamelen, initiatiefnemers samenbrengen en begeleiden, hen inbedden in het beleid, samenwerking met de lokale besturen laten ontstaan en uiteindelijk de initiatiefnemers laten uitgroeien tot een stevige en gekende sector.

Het eerste projectjaar leidde tot een strategisch werkplan met een globale beschrijving van het werkterrein, de mogelijkheden en randvoorwaarden voor de energieniche. Dit eerste veldwerk moet op termijn leiden tot de creatie van een heuse sector: De Energiesnoeiers. De interesse in de sociale economie zelf is bijzonder groot. Op de oproepen die de KVK sinds eind 2006 in het ruime werkveld van de sociale economie lanceerde, heeft een veertigtal vertegenwoordigers van sociale en beschutte werkplaatsen, buurt- en nabijheidsdiensten, invoegbedrijven, startcentra, opleidingsprojecten en lokale besturen gereageerd. De KVK brengt hen op Vlaams niveau regelmatig samen tijdens Initiatiefnemerdagen en zij ontmoeten elkaar ook geregeld op provinciaal niveau. Momenteel zijn er voor bijna alle regio's in Vlaanderen initiatiefnemers inzake energiesnoeiers.

Tijdens deze verkennende fase, gericht op het inschatten van het potentieel en het aangrijpen van de eerste kansen die zich aandienen, zijn algemeen gesproken vier sporen verkend:

1. Voor de uitvoering van kleine energiebesparende maatregelen, o.a. in het kader van de openbare dienstverplichtingen van de distributienetbeheerders, zijn sterke linken gelegd tussen de energiesnoeibedrijven en de gemeenten, OCMW's en distributienetbeheerders dienstverplichtingen.
2. Voor de eenvoudigere grotere ingrepen, zoals zolderisolatie, eenvoudige isolatiewerken tijdens binnenrenovatie enz., is de KVK het tewerkstellingspotentieel in kaart aan het brengen.
3. Voor de grote en complexe ingrepen, zoals plaatsen van dubbele beglazing of dakisolatie zijn gesprekken gestart met de bouwsector om met hen opleidings- en tewerkstellingskansen in de bouw te creëren.
4. Met de beschutte werkplaatsen is een traject gelanceerd om mogelijke productiegerichte activiteiten in de energiesector te verkennen en eventueel op te starten.

Het eerste projectjaar werd sterk ingespeeld op energiescans (spoor 1) in het kader van de openbare dienstverplichtingen van de distributienetbeheerders. Deze zijn gericht op een kansarm publiek. In dat kader werd een oproep gelanceerd naar de lokale diensteneconomie en de sociale werkplaatsen.

Er werd ook intensief overleg opgestart met de Bouwunie, de Confederatie Bouw en de koepel van huisvestingsmaatschappijen. Ook met de koepel Belsolar werden de eerste gesprekken gevoerd in functie van productieactiviteiten voor beschutte werkplaatsen.

Fietspunten

Samen met mijn collega's van de Federale Regering, de staatssecretaris bevoegd voor Sociale Economie, de staatssecretaris bevoegd voor Overheidsbedrijven en de Brusselse minister, bevoegd voor Mobiliteit in de Brusselse Hoofdstedelijke Regering werd in 2006 een akkoord gesloten over de financiering van 7 fietspunten in een aantal stations in Vlaanderen.

6 fietspunten werden al opgericht in 6 van de 37 stations die behoren tot de NMBS-Holding (Antwerpen-Berchem, Antwerpen-Centraal, Kortrijk, Brugge, Leuven en Gent-Sint-Pieters). De opstart van het fietspunt in Mechelen volgt later dit jaar.

Gelijklopend met de ontwikkeling van deze fietspunten kreeg de Kringwinkel Midden-West Vlaanderen de opdracht een haalbaarheidsstudie uit te voeren naar het aanbod en gebruik van lokale diensten in middelgrote treinstations van midden West-Vlaanderen en omgeving met een bijzondere focus op lokale diensteneconomie.

De haalbaarheidsstudie die bestond uit een SWOT analyse, een bevraging van de reizigers en het aftoetsen van een aantal conceptmodellen had volgende conclusies:

- fietsbewaking in combinatie met herstel is de meest levensvatbare dienstverlening;
- de vraag is hoger dan het aanbod aan bewaakte fietsstallingen;
- er werd een stevig signaal gegeven op vlak van de waardering van een nette en veilige stationsbuurt.

De resultaten van deze haalbaarheidsstudie zullen samen met de resultaten van de evaluatie van de opgestarte fietspunten onderwerp zijn van onderzoek naar de opstart van extra fietspunten in 2008.

Diensten aanvullende thuishulp

Voortbordurend op het VIONA-onderzoek "Marktniches en groeipotentieel van de sociale economie in Vlaanderen" van vorig jaar kwam er dit jaar een addendum gefocust op het groeipotentieel van de lokale diensteneconomie in de Welzijnssector. In augustus 2007 werd het onderzoek opgeleverd met voornaamste conclusies:

- Tengevolge van de vergrijzing en de evolutie om ouderen zo lang mogelijk in de thuisomgeving te laten wonen, is er een reële nood aan thuiszorg en -hulp bij ouderen waarop de lokale diensteneconomie kan inspelen. Uit het onderzoek bleek dat er nog heel wat onbeantwoorde maatschappelijke behoeften zijn naar diensten die kunnen uitgevoerd worden door de doelgroepwerknemers in de sociale economie;
- Binnen de kinderopvang blijft er een grote nood aan opvangplaatsen die o.a. ook binnen de lokale diensteneconomie bijkomend kunnen gecreëerd worden;
- Het organiseren van activiteiten op voldoende schaalgrootte verdient aanbeveling naar een duurzame en organisatorisch gezonde dienstverlening;
- Bij het creëren van alternatieven in de sociale economie is het noodzakelijk te streven naar optimale afstemming met de reguliere dienstverlening in de betreffende sectoren;
- Er is nood aan uniforme regelgeving en structurele financiering om deze niches binnen de sociale economie uit te bouwen.

Binnen de welzijnssector is er dus nog een reël groeipad voor de lokale diensteneconomie. De resultaten werden dan ook als insteek gebruikt bij de onderhandelingen met het beleidsdomein Welzijn in het kader van het uitwerken van een klaverblad aanvullende thuishulp.

Het fonds ter bevordering van de Sociale Economie

Naar aanleiding van de ontbinding van de werkhouding werd in het decreet van 22 december 2006 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2007 in hoofdstuk XVI een ‘Fonds ter Bevordering van de Sociale Economie in Vlaanderen’ opgericht. Dit Fonds is een begrotingsfonds type B in de zin van artikel 45 van de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit, waaraan alle ontvangsten, voortvloeiende uit dividenden uitgekeerd door de naamloze vennootschap T-Groep aan de Vlaamse overheid als aandeelhouder, worden toegewezen. Onder het beheer van de Vlaamse minister bevoegd voor de Sociale Economie zal dit Fonds vernieuwende projecten financieren die de sociale economie en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in Vlaanderen bevorderen.

Het BVR inzake het fonds ter bevordering van de sociale economie werd door de Vlaamse Regering van 20 juli definitief goedgekeurd en kan dus bijgevolg haar uitvoering hebben.

Projecten die aan volgende voorwaarden voldoen kunnen worden goedgekeurd:

- Projecten op het vlak van bedrijfsinnovatie, productinnovatie en procesinnovatie;
- Onderzoeksprojecten in functie van afstemming van de Europese regelgeving, vooral de uitbesteding van gespecialiseerd juridisch advies betreffende de gevolgen van de Europese Regelgeving voor maatregelen in de sociale economie en advisering betreffende de implementatie ervan;
- Wetenschappelijk onderzoek in het kader van sociale economie en het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, met name de financiering van relevant onderzoek ter zake dat niet binnen het Steunpunt Werk en Sociale Economie opgenomen kan worden;
- Projecten die samenwerkingsverbanden van sociale economieondernemingen met ondernemingen stimuleren.

Dit jaar zijn de volgende projecten reeds goedgekeurd. De looptijd is gemiddeld 1,5 à 2 jaar.

- FoodJ is een innoverend opleidings- en tewerkstellingsinitiatief binnen de horecasector dat een eigen dynamiek geeft aan het knelpuntberoep van kok. De combinatie opleiding – werkervaring, begeleiding en tewerkstelling geïntegreerd onder één dak geeft garanties voor stevige opleiding en tewerkstelling. FoodJ schrijft zich volledig in het concept “sociale economie” in en zal, waar mogelijk, trachten sociale economie te integreren in het eigen project of een synergie tot stand te brengen tussen FoodJ en sociale economie in de nabije omgeving.
Vanuit het Fonds werd een bedrag van 70.000 euro (BA 52.4 - 00.90) toegekend voor het aanwerven van een projectontwikkelaar om te onderzoeken hoe de lokale diensteneconomie bijkomende diensten kunnen opgezet worden naar de buurt en zal een haalbaarheidsrapport opgemaakt worden waarin de ontwikkeling van sociale-economie initiatieven wordt onderzocht en projectvoorstellen worden aangereikt.
- Voorbouwend op het succes van Instant A, een sociaal uitzendkantoor voor jongeren van 16 tot 30 jaar, werd Instant A+ opgericht voor 50+ers. Het doel van dit project is om ‘Instant Arbeid’ te realiseren voor ouderen voor wie de drempel van de gewone uitzendkantoren dikwijls te hoog ligt. Samen met de oudere wordt gezocht naar een job die bij hen past. Tegelijkertijd worden de ouderen ook begeleid en ondersteund om de obstakels naar en tijdens die baan uit de weg te ruimen. Er is een bedrag van 416.918 euro toegekend (BA 52.4 - 00.90).

De volgende dossiers zijn in aanvraagprocedure:

De Tijdbank is een onafhankelijke vzw die de vrijwillige inzet wil promoten en faciliteren van groepen mensen, vanuit organisaties (profit), voor andere organisaties (social profit) met een maatschappelijke, culturele of ecologische meerwaarde, via laagdrempelige en in tijd en ruimte afgebakende projecten. Er is een bedrag van 250.000 euro aangevraagd (BA 52.4 - 00.90).

Het project ‘M/V-united in bestuursorganen’ wil de bewustwording van het belang van vrouwen en kansengroepen (allochtonen) in besturen verhogen (meerwaarde van diversiteit in besturen – een afspiegeling van de samenleving), hiertoe zal ten behoeve van privé-bedrijven een database gecreëerd worden met een bestand van deskundige vrouwen en allochtonen (met bestuurservaring) voor hun raden van bestuur. Daarnaast wenst men bestuursexpertise te verbreden en te versterken via een modulaire opleiding, coaching en netwerkvorming. Als sluitstuk moet de promotie en implementatie van goede praktijken een breed draagvlak creëren. Er wordt een bedrag van 158.380 euro aangevraagd (BA 52.4 - 00.90).

Innovatiemeetings.

In 2006 werden 5 provinciale innovatiemeetings georganiseerd in de startcentra in samenwerking met de innovatieadviseurs en het Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door wetenschap en technologie in Vlaanderen (IWT-Vlaanderen) met als doel een betere verspreiding van het innovatiebeleid bij sociale economie bedrijven. Hierop aansluitend werd in november 2006 een studiedag georganiseerd met als thema “innovatie en economisch groeipotentieel in de sector van de sociale economie”.

Innovatieve begeleidingsmethodieken

Supported employment

In januari 2007 werd het HIVA -onderzoeksrapport ‘supported employment’ opgeleverd. Daarin werden een aantal buitenlandse voorbeelden van deze methodiek besproken en werd bekeken op welke manier deze methodiek in Vlaanderen kan ingepast worden en wat de randvoorwaarden zijn die hiervoor vervuld dienen te worden.

Daarnaast werd ook in 2007 verder geëxperimenteerd in het werkveld met deze nieuwe methodiek. De experimenten ‘supported employment’ van de 7 beschutte en 17 sociale werkplaatsen werden gecontinueerd en verder opgevolgd binnen de verschillende stuurgroepen. Dit najaar lopen deze experimenten af en zullen een aantal beleidsaanbevelingen opgeleverd worden.

Naast dit project werd eveneens een specifiek experiment ondersteund waarin een intensieve samenwerking tussen een beschutte werkplaats en een regulier bedrijf moet leiden tot de doorstroom van een aantal doelgroepwerknemers. Het project is opgestart met instemming van alle lokale sociale partners en moet ook in een aantal aanbevelingen resulteren die meegenomen kunnen worden in de toekomstige regelgeving.

Inschakelingscoaches

Ervaringen met invoegbedrijven toonden aan dat het voor een succesvolle tewerkstelling van invoegwerknemers erg belangrijk is dat iemand de invoegmedewerkers wegwijs maakt in het bedrijf en hen de juiste opleiding en begeleiding aanreikt. Een inschakelingscoach begeleidt de nieuwe invoegmedewerker gedurende maximaal zes maanden en bevordert zo de vlotte integratie van de nieuweling. Ook het management en de lijnchef worden ondersteund. De coach richt zich niet op de technische vaardigheden, wel op vaardigheden als werkattitudes en omgangsvormen. De coaching is een extra steun, bovenop de al bestaande opleiding die het invoegbedrijf aanbiedt aan haar invoegmedewerkers.

De coachings zijn dankzij de maatregel volledig gratis voor de werkgever en werknemer. Op die manier werd aan nog meer werkzoekenden de kans gegeven om in te stappen in een invoegbedrijf. Daarnaast moet deze maatregel ook meer bedrijven kunnen overhalen om in het invoegverhaal te stappen. Daarom werden vanaf begin mei 2007 gedurende één jaar 800 coachings voorzien. De dertien Vlaamse startcentra die bedrijven met raad en daad bijstaan bij de ontwikkeling van hun invoegdossier, waren verantwoordelijk voor de verdeling van de coachings. De VDAB wees de coachings toe aan de begeleidingsorganisaties en had hiervoor in 2007 een budget van 800.000 euro ter beschikking.

Innovatieve meetinstrumenten

SROI (Social Return On Investment) is een instrument dat maatschappelijke meerwaarde zichtbaar maakt en kwantificeert. Voor organisaties en bedrijven is het vooral een strategisch en operationeel instrument en kan het een communicatie-instrument worden op middellange termijn. Aan sociale investeerders biedt het indicatoren ter ondersteuning bij de evaluatie van projectaanvragen. Voor het beleid kan het een instrument zijn om beleidskeuzes staven en verantwoorden vanuit de praktijk. Daarom werd aan Hefboom een subsidie gegeven om een studiedag (6 oktober 2006) te organiseren in dit kader en een introductieopleiding uit te werken.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

Een energieke sociale economie

Heel wat sociale economiebedrijven hebben een akkoord gesloten met lokale besturen om de energiescans te laten uitvoeren door sociale economie bedrijven. Concreet zullen er in het najaar Energiesnoeiers starten met de uitvoering van energiescans, inspelend op de actieverplichting van de distributienetbeheerders.

In Vlaanderen starten er in de maanden oktober tot december een 21-tal energiesnoeiersorganisaties met energiescans (incl. uitvoering van kleine maatregelen: spaardouchekop, radiatorfolie, spaarlamp en buisisolatie).

Om de professionaliteit van de energiesnoeiers-bedrijven te ondersteunen, is in samenwerking met minister Vandenbroucke een opleidingspakket op maat opgesteld. Deze opleiding is aanvullend aan de opleiding die ook door de distributienetbeheerders georganiseerd wordt en zal parallel hiermee verlopen. De opleidingspartners (en lesgevers) voor deze aanvullende opleiding van de KVK zijn de organisaties Ecolife, Wonen en Werken en Leren Ondernemen.

De kandidaat-initiatiefnemers voorspelden dat ze in 2007 ruim 100 nieuwe arbeidsplaatsen in de energieniche kunnen creëren, wat ook grotendeels bereikt zal zijn. De eerste reeks plaatsen werd in september door de minister toegekend, vooral in het kader van de energiescans. Over een periode van 5 jaar, dus tegen 2012, meent de KVK dat de creatie van minstens 800 arbeidsplaatsen mogelijk moet zijn.

In 2008 zal de ondersteuning van het energiesnoeiersproject verdergezet worden. Concreet gaat het over:

1. Kleine energiebesparende ingrepen en energiescans, waarbij vooral met gemeente en OCMW wordt samengewerkt;
2. Eenvoudige grotere ingrepen (piste eenvoudige isolatiewerken), waarbij de focus ligt op scholen en sociale verhuurkantoren;
3. Grotere complexe ingrepen (piste met bouwsector) nauw in samenwerking met de Bouwunie en Confederatie Bouw;
4. Productieactiviteiten (piste beschutte werkplaatsen) met producenten van energieopwekkende of -besparende energie (Belsolar bijvoorbeeld).

Voor al deze sporen is het telkens de bedoeling om maximaal de koppeling te maken met het lokale sociale beleid of nadruk op maatregelen gericht op zwakkere doelgroepen.

Fietspunten

Binnen de lokale diensteneconomie zijn er het voorbije jaar 6 van de 7 geplande fietspunten opgestart. Het laatste fietspunt zal najaar 2007 van start gaan. Na evaluatie van de werking en resultaten van deze eerste fietspunten in Vlaanderen zal een groeiscenario onderzocht worden. Een mogelijke uitbreiding naar andere NMBS-Holdingstations evenals de vertaling van het concept naar de NMBS-stations zal in overleg met NMBS en de federale collega's worden vastgelegd.

De evaluatie zal zich toespitsen op de drie pijlers van de fietspunten; toezicht en onderhoud van de fietsstallingen, fietsverhuur aan pendelaars en klein fietsherstel. Bijzondere aandacht zal gaan naar kwaliteit van de dienstverlening, benutting van de fietsstallingen en evaluatie van gebruikers.

Naast de evaluatie onderzoekt VOSEC wat de positie van de fietspunten is t.o.v. het reguliere aanbod in functie van het aanvullende karakter van de lokale diensteneconomie. Er zal aangegeven worden waar afstemming wenselijk of noodzakelijk is. Een tussentijds rapport wordt verwacht eind 2007.

Een geïntegreerd kader voor begeleiding van kansengroepen

Eén van de grootste uitdagingen voor de sociale economie is het zoeken van een evenwicht tussen het creëren van een arbeidsomgeving die rekening houdt met de behoeften en het profiel van de werknemer en het uitbouwen van een economisch rendabele sociale onderneming die een meerwaarde creëert op maatschappelijk en ecologisch vlak. In die zoektocht heeft de sector van de sociale economie zich de voorbije jaren geprofileerd als sterke, professionele partners die op een unieke manier beide uitdagingen aangaan en duurzame tewerkstelling creëren.

Maar, een loonsubsidie is vaak niet voldoende om een duurzame tewerkstelling te garanderen. Het zijn echter wel de begeleiding van kansengroepen op de werkvloer en de competentieontwikkeling op maat die hefboomen creëren naar de toekomst voor een sterke sociale economie en unieke partnerschappen met de reguliere economie.

De voorbije jaren is er dan ook geëxperimenteerd met innovatieve begeleidingsmethodieken. De maatwerkbedrijven hebben de methodiek supported employment geïntegreerd in hun werking en binnen de invoeg is er gestart met het inzetten van een inschakelingscoach. De komende beleidsperiode zal er verder geïnvesteerd worden in beide methodieken. Beide methodieken zullen verfijnd worden, geëvalueerd en tot slot vertaald worden naar de hele sector van de sociale economie.

De doelstelling is te komen tot één regelgevend kader bestaande uit een aantal sterke instrumenten en methodieken om via begeleiding en coaching op de werkvloer de doorgroei- en uitstroomkansen optimaal te bevorderen. Dit kader zal niet alleen van toepassing zijn op maatwerk- en invoegbedrijven. Ook de lokale diensteneconomie en andere jobcoachinginstrumenten moeten geïntegreerd worden.

Uitgangspunt in de ontwikkeling van dit kader blijft het bewaken van duurzame tewerkstelling en het stimuleren van optimale doorgroei binnen sociale economie en naar reguliere jobs.

Bijzondere aandacht zal gaan naar de innovatieve projecten in de beschutte en sociale werkplaatsen die in het najaar van 2007 afgerond worden met een studiedag (voorzien op 22/11/2007). De beleidsaanbevelingen en aandachtspunten die hieruit voortvloeien, zullen mee vorm geven aan het nieuwe regelgevend kader.

Maar ook de experimenten enclavewerking, de inschakelingcoaches en de ervaringen binnen de lokale diensteneconomie zullen een belangrijke bijdrage leveren in de ontwikkeling van het geïntegreerde kader.

Binnen het ESF-programma 2008-2013 wordt een oproep voorzien om de komende jaren intensief te werken aan sterke begeleidingsinstrumenten op maat van kansengroepen en op maat van de werkvormen in de sociale economie. Het verbreden en verfijnen van de bestaande methodieken zal centraal staan.

Wat betreft supported employment zullen meer beschutte en sociale werkplaatsen de kans krijgen om zich de methodiek eigen te maken, waarbij de deelnemers aan de initiële projecten als peter en meter zullen fungeren.

Daarnaast zal ook binnen de andere werkvormen (lokale diensteneconomie, invoeg, ...) worden bekeken of deze en andere methodieken kunnen bijdragen in de door groei van kansengroepen.

Fonds ter bevordering van de sociale economie

Er kunnen nieuwe projecten worden ingediend in 2008. De prioriteit voor dit jaar zal liggen op initiatieven ter bevordering van de combinatie arbeid gezin ondersteunen omwille van hun dubbele meerwaarde op het vlak van werkgelegenheid. Op die manier worden immers drempels naar “werk” weggewerkt en kan bijkomende werkgelegenheid gecreëerd worden.

Ook projecten die een substantiële maatschappelijke opbrengst kunnen betekenen door een innovatieve samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en sectorfederaties, kunnen aan bod komen. Bijvoorbeeld het implementeren van de voorstellen die voortvloeien uit het project BPA-W dat een samenwerking is tussen de Bouwpool, de stad Antwerpen en de BAM.

Ook de sector van de sociale economie, zal zoals afgesproken op het overleg met de beleidsraad van VOSEC, een innovatief projectvoorstel doen.

Budget

Specifiek voor het Fonds ter bevordering van de sociale economie, waren voor 2007 de te ontvangen dividenden geraamd op 700.000 euro en het uit te betalen bedrag op 300.000 euro. Tot nu toe werden 1.700.000 euro aan dividenden 2006 ontvangen. Er werden projecten goedgekeurd voor een bedrag van 486.918 euro en zijn er nog dossiers in aanvraag voor een bedrag van 408.380 euro. (middelenbegroting BA JE 28.01 C, uitgavenbegroting JE 01.90 C).

Voor 2008 worden de ontvangsten via de dividenden van de T-groep geraamd op 1.7 miljoen euro, de uitgaven eveneens op 1.7 miljoen euro.

Met betrekking tot de uitbouw van een geïntegreerd kader voor werkplekbegeleiding en door groei, is voor 2008 een budget van 1.200.000 euro voorzien (BA JE 43.02 C), dat nog aangevuld gaat worden met ESF-gelden.

3.4 Imago

Realisaties september 2006 - september 2007

Samen met de Federale Staatssecretaris voor de Sociale Economie, de andere gewesten en de Duitstalige Gemeenschap werd tussen 9 en 16 maart 2007 opnieuw “de week van de sociale economie” georganiseerd met als centrale boodschap “Iedereen win(s)t”.

In dit kader werden ook de ambassadeurs van de sociale economie verkozen. Dit jaar was deze erkenning weggelegd voor volgende projecten: Loca Labora vzw, Elektroboot vzw en Wonen en Werken Opleiding/Tewerkstelling in samenwerking met de KVK.

In diezelfde week organiseerde VOSEC voor de tweede keer “Sociale economie op de campus”. Een week lang werden verschillende activiteiten ingebed in het faculteitsleven om een kennismaking met de sociale economie mogelijk te maken.

Waar vorig jaar vooral de nadruk lag op sensibilisering van studenten en docenten rond kennis en ervaring met betrekking tot het thema sociale economie, werden er dit jaar twee bijkomende doelstellingen nagestreefd. Vooreerst het brengen van systematiek in het onderwijsaanbod rond sociale economie binnen de faculteiten en daarnaast de globale visibiliteit van onderzoek en onderwijs rond sociale economie bevorderen.

Nieuw voor dit jaar was ook dat het aantal partners werd verbreed. Aan het eerste project namen 4 universiteiten deel namelijk Hasselt, Leuven, Gent en Antwerpen. In elk van deze universiteiten werden één of meerdere faculteiten betrokken (Soc. Wetenschappen, Economie en/of Rechten). Dit jaar ging het in totaal om 6 campussen met name Leuven, de Kempen, Aalst, Antwerpen, Gent en Limburg. Als extra dimensie werden dit jaar ook een 8-tal hogescholen betrokken bij het project en namen een aantal universitaire centra deel, met name het HIVA – KUL, Centrum voor Ethiek en Economie – KUL.

Op 11 september 2007 lanceerde de SERV in samenwerking met al haar partners een campagne om werknemers en werkgevers te informeren en te sensibiliseren over MVO. De doelstelling van de campagne was:

- Werkend en ondernemend Vlaanderen te sensibiliseren over de idee dat meer aandacht voor economische, milieugerelateerde en sociale overwegingen beter is voor mens en maatschappij;
- Werknemers en werkgevers informeren over het feit dat ondernemend Vlaanderen al op dit spoor zit: er zijn good practices beschikbaar, tal van intermediaire organisaties beschikken over ervaring en deskundigheid;
- Werknemers en werkgevers aanzetten tot engagement.

De campagne bestaat uit een affichecampagne en tal van advertenties in dag- en weekbladen. Daarnaast hebben de sociale partners in hun eigen tijdschriften redactionele aandacht besteed aan het thema.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

Om een duurzaam effect te bereiken moet een boodschap regelmatig herhaald worden. Ook dit jaar zullen inspanningen gedaan worden om het imago van sociale economie te verbeteren. Waaronder een folder over de invoegmaatregel vanuit de startcentra en de uitbreiding van de dienstenwijzer.

De week van de sociale economie is in essentie een federaal initiatief. Het is dan ook de bedoeling om met de nieuwe federaal bevoegde minister bevoegd voor Sociale Economie, te bekijken op welke door hem/haar georganiseerde acties eventueel kan ingespeeld en/of samengewerkt worden.

Sociale economie op de campus zal het komende beleidsjaar in breder en ruimer perspectief geplaatst worden om op die manier een meer duurzame inbedding te bekomen binnen de onderwijsinstellingen. Dit initiatief zal aangestuurd worden door VOSEC.

Volgende acties staan dit jaar op de agenda:

- De lancering van www.stagepunt.be is voorzien op 24 oktober 2007. Dit is een digitale wegwijzer voor studenten en docenten om stages te vinden en te integreren in de curricula met betrekking tot sociale economie;
- Het introductieboekje “ABC van sociale economie voor de student” zal in januari 2008 verspreid worden;
- Er zal een aanbod van externe sprekers/docenten voor lessen zijn tijdens heel het 2de semester 2008 (februari – mei);
- Aansluitend op studiepakketten zal er een aanbod van gerichte bezoeken aan sociale economieondernemingen zijn in het tweede semester;
- Indien de week van de sociale economie federaal weerhouden wordt, zal dit ook meegenomen worden binnen deze beleidslijn.

Om de sociale economie een gezicht te geven bij het brede publiek werd een logo ontwikkeld voor het project “energiesnoeiers”. Dit project is bijzonder geschikt als ambassadeur omdat de energiesnoeiers in heel Vlaanderen actief zullen zijn en het project een bijzonder goed voorbeeld is van maatschappelijke verantwoord ondernemen gezien het zowel maatschappelijke, economische als ecologische meerwaarden uitdraagt.

Om de expertise en de goede praktijken van de sociale economie uit te dragen naar het brede werkveld ontwikkelde VOSEC een brochure getiteld “Sociale Economie: Maatschappelijke winstmaximalisatie”. Hierin wordt de balans van 12 praktijkvoorbeelden opgemaakt. Telkens wordt vanuit de diversiteit van de sociale economie, een verschillend aspect van de initiatieven belicht. In het najaar wordt deze brochure breed verspreid.

De MVO-campagnematerialen kunnen het volgende jaar nog gratis worden gebruikt en zijn beschikbaar op www.maatschappelijkverantwoordondernemen.be.

4 Stakeholderrelaties

Realisaties september 2006 - september 2007

Middenveld

Ter voorbereiding van het Sokkelbesluit werd de volledige sector van de sociale economie in een HIVA-onderzoek bevraagd over haar noden en visie op ondersteuning.

Ingevolge de inbedding van de managementondersteuning van de beschutte werkplaatsen in het meerwaardenbesluit, werd de sector via een vormingsessie geïnformeerd en gebriefd over de gewijzigde elementen en de nieuwe procedures die dienden gevolgd te worden.

VOSEC

Er is een tweemaandelijks overleg met VOSEC om topics te bespreken die de volledige sociale economie aanbelangen.

Het overleg met de startcentra is op driemaandelijkse basis.

Met de andere instrumenten is er veel informeel overleg gepleegd, naast de Ronde Tafels die rond concrete beleidstopics bijeen geroepen werden (eenheidsdecreet, uitvoeringsbesluit lokale diensteneconomie).

Ronde Tafel Lokale Diensteneconomie

Naar aanleiding van het voorontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering op het decreet op de lokale diensteneconomie werd op 25 mei 2007 een ronde tafel met de sector georganiseerd om de krijtlijnen van het besluit af te toetsen met het werkveld. Er waren vertegenwoordigers van de Koepel Buurt-en Nabijheidsdiensten, de coördinatoren van de centrumsteden, de VVSG, het VSAWSE en het Departement WSE aanwezig.

Op 11 september 2007 was er een ronde tafel met de coördinatoren van de centrumsteden en de VVSG in het kader van de omvorming van de actieplannen centrumsteden naar het toekomstige decretale kader. Op dit overleg zijn knelpunten opgelijst en werden afspraken gemaakt met betrekking tot de overheveling van de bestaande projecten naar het nieuwe decreet.

Ronde Tafel Maatwerkbedrijven

Naar aanleiding van de overheveling van de beschutte werkplaatsen naar het beleidsdomein Werk en Sociale Economie en de afstemming tussen de beschutte en sociale werkplaatsen om te komen tot een decreet maatwerkbedrijven, was het een zeer bewuste keuze om in een eerste fase de betrokken stakeholders aan het woord te laten. Via een Ronde Tafel in samenwerking met de SERV werden in het najaar 2006 gesprekken met stakeholders gevoerd. Daarbij kregen ze allemaal de kans om in eerste instantie hun eigen visie over de toekomst en de uitdagingen van de maatwerkbedrijven te verduidelijken. Daaruit werden dan een zestal thema's gedistilleerd die verder inhoudelijk besproken werden:

- Rol en doelstelling van de maatwerkbedrijven;
- Betrokkenheid van de sector bij het beleid;
- Activiteiten voor maatwerkbedrijven;
- Financiering van de sector met ondermeer het principe van de rugzak;
- Doelgroep van de maatwerkbedrijven;
- Toeleiding en trajectwerking.

Voor elk van de thema's werd gestreefd naar overeenstemming over de globale krachtlijnen die vanuit de stakeholders naar voren geschoven werden. Op 12 september 2006 werden de eerste drie thema's diepgaander besproken. De tweede vergadering die de overige drie thema's behandelde, heeft plaatsgevonden op 17 oktober 2006.

Het resultaat van deze overlegmomenten was een document waarin opgelijst werd over welke elementen een consensus bestaat en welke zaken nog meer uitwerking behoeven. Dit document wordt meegenomen in de verdere uitwerking van het decreet.

Overleg armoede

Het voorontwerp van uitvoeringsbesluit lokale diensteneconomie werd toegelicht op het verticale armoedeoverleg van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie op 26 maart 2007. Dit overleg werd opgezet ter voorbereiding van de standpuntenbepaling van het ‘Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen’ in functie van de Ronde Tafel Lokale Diensteneconomie en het advies van de SERV.

In navolging van dit overleg formuleerde het Vlaams Netwerk een advies bij het ontwerpbesluit Lokale Diensteneconomie dat me op 27 juli 2007 werd overgemaakt. Tijdens een tweede overleg op 28 augustus 2007 werd het advies toegelicht en besproken.

VESOC-overleg

Zowel de uitbreiding sociale werkplaatsen, het vernieuwde concept arbeidszorg, de energiesnoeiërs, de conceptnota ondersteuningsstructuren, het ontwerp BVR lokale diensteneconomie als de “Jeugdwerkplannen” werden op de VESOC-werkgroep besproken.

Federaal

Op 30 mei 2005 werd het samenwerkingsakkoord Sociale Economie tussen de Federale Regering en de gewesten 2005-2008 ondertekend. Jaarlijks wordt dit samenwerkingsakkoord geconcretiseerd: inhoudelijk via samenwerkingsovereenkomsten en financieel via avenanten. Op 22 december 2006 keurde de Vlaamse Regering de avenant 2006 goed. Eerstdaags wordt ook de avenant 2007 voor principiële goedkeuring geagendeerd op de Vlaamse Regering.

Lokaal

De lokale besturen kregen de regierol lokaal werkgelegenheidsbeleid. Dit werd reeds in 2005 bekrachtigd in het Partnerschapsverdrag tussen de lokale, Vlaamse en federale overheden. De centrumsteden kregen al de kans om met die regierol te experimenteren in de actieplannen Centrumsteden. In het jeugdactieplan werd deze regierol in een aantal centrumsteden nog versterkt. Bovendien werden op basis van de werkloosheidscijfers bij laaggeschoolde jongeren een aantal bijkomende lokale besturen belast met de regierol sociale economie. Niettemin blijft het opnemen van deze regierol voor de meeste lokale besturen een nieuw gegeven. Om hen hierin te ondersteunen, werd aan VVSG opdracht gegeven een regiehandboek uit te werken afgestemd op het HIVA-onderzoek “Regiemodellen sociale economie voor lokale overheden”.

Het regiehandboek is een instrument dat lokale besturen in staat stelt het concept “regierol” lokaal te vertalen en werd op 15 maart 2007 gepubliceerd. Het handboek omvat tips, praktijkvoorbeelden en aandachtspunten om lokaal met de regieopdracht aan de slag te gaan. In navolging van het regiehandboek heeft VVSG een bijkomende opdracht gekregen om de komende maanden lokale besturen te ondersteunen in het opnemen van hun regierol.

Naast de effectieve regieopdracht van de centrumsteden in de actieplannen is er binnen het ESF-programma een ontwikkelingsproject opgestart voor het uitbouwen van een regierol in niet-centrumsteden. De stad Maldegem (effectieve uitvoerder RESOC Meetjesland) heeft binnen dit ESF-project verschillende producten ontwikkeld ter ondersteuning van de regierol (impactbarometer, regiemodel en een kwaliteitsplatform dienstenchequebedrijven). De ontwikkelde instrumenten worden momenteel uitgetest.

De VVSG werd daarnaast betrokken bij de uitwerking van verschillende beleidsinitiatieven zoals het uitvoeringsbesluit lokale diensteneconomie en hun visie op de ondersteuning van de lokale regierol.

Het project Labourforneighbour, een samenwerking tussen het Antwerpse OCMW, Levanto en het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA), kreeg de opdracht voor het verder ontwikkelen van een vernieuwend model voor de inschakeling van kansengroepen in het arbeidscircuit in nauwe samenwerking met de betrokkenen zelf en vanuit een lokaal partnerschap. Zowel de inschakelingsmethodiek als het partnerschap zijn gestoeld op een welbepaalde visie, met name op empowerment. Het project loopt af op 31 oktober 2007.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

Het hoeft geen betoog dat de nieuwe beleidsopties die, na de evaluatie van de ondersteuningsinstrumenten genomen zullen worden, een impact zullen hebben op de samenwerking met een aantal stakeholders zoals bv. Vosec, het werkveld en de lokale besturen. Het is dan ook logisch dat de krijtlijnen van het sokkelbesluit in het najaar 2007 met hen besproken worden. Ook bij andere beleidsopties zullen de betrokken stakeholders uitgenodigd worden om de dialoog met het beleid aan te gaan.

Met betrekking tot het decreet Lokale Diensteneconomie zal er ook de komende beleidsperiode het nodige overleg gepland worden met zowel de sector als VVSG. Ten eerste in functie van de overheveling per 1 januari 2008 van de bestaande projecten opgestart binnen de actieplannen en het projectenfonds buurt- en nabijheidsdiensten. Deze operatie zal de komende maanden het nodige overleg vergen. In het bijzonder heeft VVSG de opdracht dit proces bij lokale besturen te ondersteunen en hen te begeleiden in het opnemen van hun regierol.

Ten tweede zal er met betrekking tot de lokale diensteneconomie in overleg met de sector, VVSG en VDAB een procedure ontwikkeld worden die doorgroei en doorstroom van kansengroepen naar de reguliere arbeidsmarkt optimaal stimuleert en regelt. Dit ontwikkelingsproces zal samen met diverse partners en stakeholders opgestart worden met als doel een concreet instrument en procedure op te leveren in het voorjaar 2008.

In het kader van het toekomstige decreet rond onder andere maatwerkbedrijven, is in september 2007 een nieuwe Ronde Tafel gepland (21 september 2007) waarop de uitgeschreven werktekst van het beleid teruggekoppeld wordt. Alle betrokken partijen (sociale partners, middenveld) zullen de mogelijkheid krijgen om verdere bedenkingen en vragen op tafel te leggen. Op basis van deze en andere vergaderingen zal de werktekst dan aangepast worden om tot een meer definitieve basistekst te komen. Deze zal dan voorgelegd worden aan onder meer de VESOC-werkgroep en het armoedeoverleg.

Naargelang de vorderingen van het beleidsvoorbereidend werk zal ik ook dit jaar verschillende dossiers aan VESOC voorleggen. Ondermeer het decreet maatwerken en het nieuwe concept voor ondersteuningsstructuur voor de sociale economie, de uitbreiding sociale werkplaatsen, de evaluatie van het luik sociale economie in het jeugdactieplan en de evaluatie van de invoegmaatregel zullen op de agenda gezet worden. Ook zal het jaarlijkse evaluatierapport van de lokale diensteneconomie besproken worden betreffende de complementariteit met het bestaande aanbod van sociale en reguliere economie.

Sociale economie reikt veel verder dan de Vlaamse grenzen. Daarom zal de Noord-Zuid as verder uitgewerkt worden via een project in samenwerking met minister Bourgeois, het VAIS (Vlaams Agentschap Internationale Samenwerking) en Oxfam. De samenwerking met de fair trade organisaties is een goede manier om economie te koppelen aan sociale vooruitgang en de tewerkstelling van kansengroepen te versterken. In een eerste fase zal worden nagegaan hoe de sociale economie een motor kan zijn voor economische groei, vanuit een visie op duurzaamheid.

Volgende acties maken onderdeel uit van het project:

- het detecteren van minimaal 3 mogelijke sociale economieprojecten met vermarktbaar, exportbaar producten uit Limpopo, Kwazulu Natal en Vrijstaat;
- inschatten van het groeipotentieel inzake jobcreatie;
- screenen van de productketen op zijn Fair Trade gehalte en ecologische duurzaamheid;
- formuleren van de nodige ondersteuning voor de producentenorganisaties (o.a. begeleiding bij ondernemersvaardigheden) en werknemers (o.a. de nodige competenties werknemers, opleiding);
- op basis van de situatie ter plaatse, aangeven welke stakeholders van belang kunnen zijn voor de versterking van de projecten. Hierbij denken we ondermeer aan overheden, lopende programma's VAIS, het bedrijfsleven, NGO's, ...;
- formuleren van beleidsvoorstellen die een actieve arbeidsmarkt faciliteren ter bespreking met de Zuid-Afrikaanse overheden. Uitwisseling met het Vlaamse beleid ter zake kan interessant zijn.

Indien de resultaten aangeven dat dit project kan geconcretiseerd worden, zal dit gebeuren in overleg met de andere bevoegde ministers.

Budget

Specifiek voor het Noord-Zuid project wordt momenteel een budget van 50.000 euro voorzien (BA 52.4 - 43.02)

5 Bespreking van het instrumentarium

5.1 Invoegbedrijven

Doel

Het realiseren van tewerkstelling voor kansengroepen en het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen binnen de reguliere economie is de dubbele doelstelling van de invoegmaatregel.

Voorlopig omvat de invoegmaatregel nog twee types van bedrijven: invoegbedrijven/-afdelingen die een commercieel product of dienst op de markt brengen waaronder ook bedrijven die met dienstencheques werken en invoegbedrijven/-afdelingen die collectieve of persoonlijke diensten aanbieden die niet volledig vermarktbaar zijn en meestal een lokale dimensie hebben. Vanaf de inwerkingtreding van het decreet lokale diensteneconomie voorzien vanaf 1 januari 2008 worden deze laatste overgeheveld naar de lokale diensteneconomie.

Bereik

In 2007 (januari-juli) werden er in totaal 1.263 VTE nieuwe toekenningen gedaan aan 36 verschillende bedrijven. In vergelijking met 2006 (380 VTE toegekend) gaat het om meer dan een verdrievoudiging van het aantal toekenningen.

De toegekende plaatsen dienen ook ingevuld te worden natuurlijk. Voor het eerste semester van 2007 zitten we aan een gemiddelde invulling van 1.279 VTE, een cijfer dat status quo blijft ten aanzien van 2006. Dit is vooral te verklaren door het feit dat deze cijfers gesubsidieerde aantallen betreft. Invoeg is in essentie een tijdelijke maatregel waarbij het invoegbedrijf in de oude regelgeving 4 jaar en in de nieuwe regelgeving vanaf 2006 2 jaren (of 4 voor dienstenchequebedrijven) ondersteund wordt. Daarbij komt nog dat voor de invulling van het contingent ook termijnen voorzien zijn. De laatste tewerkstellingsplaats moet ten laatste 4 jaar na de indiensttreding van de eerste invoegwerknemer ingevuld zijn. Een aantal plaatsen die in 2006 dus nog subsidies genereerden, zullen dit in 2007 dus niet meer doen, hoewel deze mensen wel nog tewerkgesteld zijn bij het bedrijf. Daarnaast zijn een aantal plaatsen wel al toegekend, maar mogelijks nog niet ingevuld.

Realisaties september 2006 - september 2007

2006 was een opstartjaar voor de nieuwe regelgeving invoegbedrijven. In 2007 diende de maatregel opnieuw zijn elan te vinden van de voorgaande jaren (2003-2004). De startcentra hadden hierin een bijzondere rol (zie 5.5. Ondersteuningsstructuren).

Sinds mei 2007 konden de invoegbedrijven ieder individueel invoetraject laten begeleiden door een persoonlijke coach, de inschakelingscoach. De inschakelingscoaches faciliteren niet alleen de toeleiding en de instroom van nieuwe werknemers maar versterken door hun persoonlijke begeleiding van de invoegwerknemer de duurzaamheid van de invoegtewerkstelling.

In de nieuwe regelgeving invoegbedrijven werd de ondertekening van het charter van de meerwaardeneconomie vervangen door de vraag naar een MVO plan: jaarlijks dient ieder invoegbedrijf een concreet actieplan voor het volgende werkjaar in te dienen. Het actieplan weerspiegelt de groei van de onderneming betreffende het incorporeren van de MVO principes in het bedrijf. Een eerste lichte van 22 invoegbedrijven die al 3 jaar actief zijn werden gescreend op sociaal, ecologisch en economisch vlak.

Naar aanleiding van de resultaten van de eerste screening van de invoegbedrijven die drie jaar erkend zijn, werden de individuele bedrijven aangemoedigd gebruik te maken van de bestaande ondersteuningsinstrumenten. De startcentra werden gewezen op de schakelfunctie die ze hierbij vervullen.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

Ook in 2008 zal de duurzame inschakeling van invoegwerknemers aandacht krijgen. De coaching op de werkvloer wordt verder gezet. Dit zal deel uitmaken van een bredere ESF-oproep betreffende begeleidingsmethodieken (zie ook punt 3.3. bij innovatieve begeleidingsmethoden). De invulling, de organisatie en de toeleiding van de coaches naar de erkende invoegplaatsen zowel op regionaal als op Vlaams niveau zullen van dichtbij worden opgevolgd.

Met de aanstelling van een coördinator van de Vlaams startcentra moet het invoegverhaal een bijkomende stimulans krijgen. Deze persoon is het aanspreekpunt voor het beleid, het Agentschap en de startcentra. De opdracht van de coördinator omvat ondermeer de opvolging van het project inschakelingscoaches.

Bovendien heeft de coördinator de opdracht om in nauw overleg met het beleid contacten te leggen met minimum 2 sectoren in functie van een engagement om het invoegverhaal te stimuleren. Als uitloper van het energiesnoeiersproject (zie ook punt 3.4) worden er alvast gesprekken opgestart met de bouwsector.

Tevens kan vanuit deze functie aandacht gaan naar het verzamelen en verspreiden van goede invoeg voorbeelden. Er zal ook een professionele informatie map worden ontworpen die de beeldvorming van het invoegverhaal uniform en breed verspreidt. Mobiliserende infomomenten zullen worden georganiseerd.

De resultaten van de tweede lichting invoegbedrijven die gescreend zijn, worden in het najaar besproken op de adviescommissie. Alle betrokken bedrijven zullen een terugkoppeling krijgen van hun doorlichting.

De gewijzigde invoegmaatregel is nu een 2-tal jaar in voege. Daarom zal de maatregel in haar geheel worden geëvalueerd en in het najaar 2007 ter bespreking voorgelegd worden op VESOC. Ter voorbereiding hiervan, zal er aandacht gaan naar de diversiteitkenmerken van het doelgroepbereik van de maatregel en het verschil tussen dienstencheque-invoegbedrijven en andere.

Budget

Ten aanzien van het krediet 2007 (13.342.000 euro) is er buiten index en geraamde terugvorderingen² geen noemenswaardige verhoging. Het krediet 2008 bedraagt 13.671.000 euro. Deze middelen staan op BA JE 32.05 C.

² Terugvorderingen: bij BBB werd de uitbetaling van de tewerkstellingsprogramma's overgeheveld van de VDAB naar het Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie. Vermits terugvorderingen terugvloeien naar de algemene middelen en niet naar de betrokken basisallocatie, waardoor ze niet meer inzetbaar zijn voor uitvoering, wordt het krediet voor de tewerkstellingsprogramma's die voorheen door de VDAB werden uitbetaald verhoogd met het geraamde bedrag aan terugvorderingen. Voor invoegbedrijven wordt dit voor 2008 geraamd op 129.000 euro.

5.2 Sociale en Beschutte Werkplaatsen

5.2.1 Sociale Werkplaatsen

Doel

Sociale werkplaatsen zorgen voor werk op maat voor laaggeschoolde langdurig werkzoekende personen die door een cumulatie van achterstellingsfactoren (psychisch, fysisch of sociaal) geen baan in het reguliere arbeidscircuit kunnen vinden of kunnen houden.

Bereik

In 99 erkende sociale werkplaatsen werkten in het eerste semester 2007 gemiddeld 2.638 VTE gesubsidieerde doelgroepwerknemers. Dit betekent een stijging met net geen 300 VTE ten aanzien van het eerste semester 2006. Voor de begeleiding van de totale groep van doelgroepwerknemers, werden 507 VTE omkaderingspersoneelsleden gesubsidieerd.

Realisaties september 2006-september 2007

Ook in 2007 werd een nieuwe uitbreidingsronde georganiseerd in nauwe samenwerking met de sector. Er werden 3 beleidsprioriteiten naar voren geschoven voor de invulling van de 188 voorziene plaatsen (doelgroep en omkadering):

- 50 VE doelgroepwerknemers (+ 10 VE omkaderingspersoneel) werden voorzien voor sociale werkplaatsen van wie de aanvraag tot uitbreiding kaderde binnen de nieuwe marktniche 'energiesnoeiers';
- Daarnaast waren 72 VE doelgroepwerknemers (+ 14,4 VE omkadering) voorbehouden om te voorzien in de natuurlijke groei van de sector en de verdere uitbouw van al bestaande niches;
- Tenslotte werden nog 35 VE (+ 7 VE omkadering) specifiek gereserveerd voor sociale werkplaatsen die een innovatief project of een compleet nieuwe niche wilden opstarten.

De oproep is vertrokken in juni 2007 en eind september zal de definitieve toekenning gebeuren.

Bij deze uitbreidingsronde werd de nodige aandacht gegeven aan het bekomen van een goede omkaderingsratio (vermijden van 0,2 VE omkadering) en het verder uitbouwen van de kleinste sociale werkplaatsen.

Voor alle elementen uit het VIA III akkoord (eindejaarspremie doelgroep en omkadering, managementspremie, sociale maribel) zijn afspraken gemaakt met de sector en deze zijn ondertussen omgezet in regelgeving.

Het afgesloten Interprofessioneel Akkoord (IPA) tussen de federale sociale partners voorzag in een stapsgewijze verhoging van het gewaarborgd minimumloon (GGMMI). Op 1 april 2007 werd het minimumloon al verhoogd met 25 euro per maand, op 1 oktober 2008 zal het GGMMI nogmaals met 25 euro stijgen. Alhoewel deze verhoging enkel maar kan toegejuicht worden, betekende ze evenwel een niet voorziene en onmogelijk te dragen kost voor alle werknemers momenteel werkzaam in de sociale werkplaatsen.

Er werden gesprekken opgestart met de federaal bevoegde minister om te bekijken in welke mate hier een tussenkomst voorzien werd. Daarna heeft de Vlaamse Regering voorzien in een extra budget dat de resterende meerkost voor de sociale werkplaatsen volledig compenseert. Het gaat voor 2007 over een budget van 367.000 euro. Deze middelen worden momenteel verdeeld over de sociale werkplaatsen die een meerkost ondervinden.

In het kader van het Limburgplan is intensief met de provincie overlegd over de middelen 2007. Er werden eind 2006 4 sociale werkplaatsen erkend binnen het Limburgplan voor een totaal van 20 VTE doelgroepwerknemers. Deze sociale werkplaatsen situeren zich binnen volgende beleidsprioriteiten:

banen die tegemoet komen aan noden ten gevolge van de vergrijzing (5 VTE) en banen in het kader van toerisme/groen (15 VTE).

Daarnaast zijn verdere afspraken gemaakt over de inzet van de middelen voor de komende jaren in kader van het Limburgplan (specifiek met betrekking tot de sociale werkplaatsen in de provincie). Deze afspraken worden momenteel in een verdere afsprakennota gegoten.

Naar aanleiding van de activiteiten in het kader van het decreet maatwerkbedrijven kwam de werkgroep boekhouding sociale en beschutte werkplaatsen (met daarin de vertegenwoordigers van de beide sectoren, VLAB en SST, naast het departement en subsidieagentschap WSE) met het oog op een afstemming van een eenvormige boekhoudingsmethodiek, eind 2006 een eerste maal bijeen. De verschillende in de sector bestaande systemen werden opgelijst en er werd bekeken welk systeem best globaal kon geïmplementeerd worden.

Met betrekking tot supported employment zijn eind 2006 17 SW ingestapt in het experiment. Zodoende kon de methodiek ook op de doelgroep van de sociale werkplaatsen toegepast worden.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

De belangrijkste beleidsprioriteit blijft ongetwijfeld het afstemmen van de sociale en beschutte werkplaatsen op elkaar wat eind 2007 moet resulteren in een voorontwerp van decreet. Hierover leest u meer in punt 5.2.3.

In het kader van VIA III zijn ook voor 2008 opnieuw middelen voorzien om een verdere uitbreiding van de sociale werkplaatsen te realiseren. In totaal zijn middelen voor 42 VTE doelgroepwerknemers en 8 VTE omkaderingspersoneelsleden gereserveerd. Daarnaast zal vanuit de voorziene middelen 2008 in een groeipad voor de sociale werkplaatsen voorzien worden. Er zal in 2008 dan ook een nieuwe uitbreidingsronde georganiseerd worden.

De werkgroep 'boekhouding' moet in het komende werkjaar tot een finaal voorstel komen dat meegenomen kan worden in de regelgeving. Op basis van een door de administratie uitgewerkte voorstel zal onderzocht worden wat mogelijkheden en moeilijkheden zijn en op welke manier de sociale en beschutte werkplaatsen ondersteund kunnen worden bij de implementatie van het voorstel. Hieraan gekoppeld moet bekeken worden hoe het gekozen systeem afgestemd kan worden met de monitoringsystemen binnen het Subsidieagentschap. Het doel is om in 2009 de bedrijven te laten starten met het nieuwe boekhoudsysteem.

Het experiment supported employment loopt af eind 2007 en van de sector wordt hierrond een terugkoppeling en evaluatie verwacht. Op basis van de bevindingen die uit dit experiment komen, zullen de nodige bijstellingen en beleidsinitiatieven genomen worden. Het is evenwel duidelijk dat ook in het komende beleidsjaar het werkveld verder kan werken aan de verbreding en verfijning van de tot nu toe ontwikkelde methodiek. Binnen het kader van ESF zal daartoe een oproep uitgewerkt worden die de mogelijkheid zal geven aan meer sociale werkplaatsen om in te stappen.

Budget

Het beschikbaar krediet voor 2007 bedroeg 40.001.000 euro. Hierin zat voor 700.000 euro aan kredieten voor de uitvoering van het Limburgplan naast de al vermelde 367.000 euro voor de meerkost IPA. De engagementen aangaan in het nieuwe VIA-akkoord bedroegen 1.017.863 euro extra in 2007. Voor de uitbreiding van de sociale werkplaatsen was een budget gereserveerd van 2.227.000 euro.

Het krediet 2008 bedraagt 43.751.000 euro. T.o.v. 2007 zijn er bijkomende kredieten voor het opvangen van de engagementen 2008 van het VIA-akkoord (uitbreidingsbeleid: 545.000 euro, koopkracht en kwaliteit: 695.000 euro), van het Interprofessioneel Akkoord (IPA, 273.000 euro extra) en tevens middelen in het kader van het realiseren van een groeipad (2.065.500 euro).

De provisionele kredieten voor uitvoering van het Limburgplan zijn nog niet inbegrepen in dit krediet en worden gezamenlijk toegewezen via herverdelingsbesluit. Voor de totale budgetten van het Limburgplan luik sociale economie, verwijzen we naar punt 5.6 Actieplannen.

De kredieten van de sociale werkplaatsen, die in 2007 nog ressorteerden onder twee basisallocaties (52.4 – 33.07 en 33.08), zijn voor 2008 samengevoegd op basisallocatie JE 33.07 C.

5.2.2 Beschutte Werkplaatsen

Doel

De erkenningvoorwaarden van de beschutte werkplaatsen bepalen dat zij zich ertoe verbinden de beschikbare arbeidsplaatsen bij voorrang toe te kennen aan de personen met een handicap voor wie een voorlopige of definitieve tewerkstelling in een beschutte werkplaats noodzakelijk is en erover te waken dat de werknemers met een handicap nuttig en lonend werk kunnen verrichten.

Bereik

In 68 erkende beschutte werkplaatsen werkten in het eerste kwartaal 2007 gemiddeld 12.718 VTE gesubsidieerde doelgroepwerknemers (personen met een handicap). Dit betekent een stijging met 260 VTE ten aanzien van het eerste semester 2006.

Voor de begeleiding van de totale groep van doelgroepwerknemers in de 'productie' werden 1.842 VTE omkaderingspersoneelsleden gesubsidieerd.

Realisaties september 2006 - september 2007

De invoering van een gesubsidieerde commerciële functie in de sector werd gerealiseerd. Alle beschutte werkplaatsen hebben vanaf 1 april 2007 extra ondersteuning gekregen specifiek voor het zoeken naar nieuwe niches of extra tewerkstellingsmogelijkheden voor de doelgroep.

Beschutte werkplaatsen beschikten in het verleden over de managementorganisatie Pilar vzw voor de ondersteuning bij economische - en managementproblemen. Daarbij was in de regelgeving tevens voorzien dat de subsidiërende overheid verlieslatende beschutte werkplaatsen kon verplichten tot externe ondersteuning, waarbij deze bij Pilar vzw gratis was. Pilar vzw kreeg hiervoor van het toenmalige Vlaams Fonds een jaarlijkse subsidie.

Met Beter Bestuurlijk Beleid werd ook Pilar vzw overgeheveld naar het beleidsdomein sociale economie, waarbij deze organisatie naast de andere adviesbureaus kwam te staan. Het was dan ook noodzakelijk om te komen tot een eenduidige subsidiëring zowel naar Pilar vzw als naar de andere adviesbureaus. Ondertussen werd ook duidelijk dat door de sector beslist was om Pilar vzw stop te zetten, waardoor een nieuwe vorm van ondersteuning nog meer urgent werd.

In nauw overleg met alle betrokken actoren (beschutte werkplaatsen, sociale werkplaatsen, adviesbureaus) werd de verplichte ondersteuning bij structurele verlieslatendheid via het BVR inzake de meerwaarde-economie ingebracht en tevens verruimd naar alle sociale economie-ondernemingen. Daarenboven kregen de beschutte werkplaatsen nu ook toegang tot alle ondersteuningspakketten die beschikbaar zijn binnen de sociale economie.

Om de beschutte werkplaatsen conform de huidige administratieve verplichtingen en werkzaamheden binnen het beleidsdomein WSE dossiermatig te ondersteunen en te begeleiden, kregen de projectadviseurs van het Subsidieagentschap een introductiesessie over de sector beschutte werkplaatsen. Geleidelijk aan zullen deze projectadviseurs nu ingezet worden om de beschutte werkplaatsen te begeleiden en ondersteunen.

Met betrekking tot het kwaliteitsdecreet en mogelijke aanpassingen hieraan, werd een werkgroep opgericht die breder zal kijken naar welk kwaliteitsmanagementsysteem in de toekomst als basis kan dienen voor de maatwerkbedrijven. In deze werkgroep zaten vertegenwoordigers van de sectoren

beschutte en sociale werkplaatsen, adviesbureaus, VOSEC, de sociale partners, gebruikersverenigingen, experts, het departement WSE en het subsidieagentschap WSE. De coördinatie werd in handen gegeven van Amfion (koepel van BW en SW). Eind 2007 is een terugkoppeldag voorzien waarop de resultaten van deze werkgroep voorgesteld gaan worden.

Net zoals voor de sociale werkplaatsen gebeurd was, heeft de Vlaamse Regering eveneens voorzien in een extra budget dat de resterende meerkost voor de beschutte werkplaatsen volledig compenseert ten gevolge van de verhoging van het GGMMI. In totaal ging het voor 2007 over 3,288 miljoen euro. De middelen werden eind augustus 2007 verdeeld over de beschutte werkplaatsen die een meerkost ondervonden.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

De belangrijkste beleidsprioriteit blijft ongetwijfeld het afstemmen van de sociale en beschutte werkplaatsen op elkaar wat eind 2007 moet resulteren in een ontwerpdecreet. Hierover leest u meer in punt 5.2.3.

Maar daarnaast worden ook nog beleidsacties specifiek naar de beschutte werkplaatsen genomen. In nauw overleg met de sector zal gestart worden met een concretisering en actualisering van de bestaande richtlijnen rond de enclaves. Enclaves of ondernemingscontracten is een nieuwe vorm van tewerkstelling binnen de beschutte werkplaatsen die meer en meer ingang vindt. Daarbij worden contracten met een klant afgesloten waarbij de opdrachten in de gebouwen van de klant worden uitgevoerd. Doelgroepwerknemers van de beschutte werkplaats voeren onder toezicht en gezag van een monitor van de BW taken uit in het gebouw van de klant. De bestaande richtlijnen dateren van de periode dat het Rijksfonds nog bevoegd was en het herbekijken van deze richtlijnen dringt zich dan ook op.

De werkgroep 'kwaliteit' houdt op 24 oktober een terugkoppeldag op basis waarvan dan verdere acties kunnen ondernomen worden. De doelstelling is te bekijken hoe we kunnen komen tot een definitief voorstel van kwaliteitsmanagementsysteem waarvoor dan bekeken kan worden op welke manier dit best ingepast wordt in regelgeving.

Ook het ESF-experiment 'supported employment' loopt ten einde en op 22 november 2007 is een studiedag voorzien die de belangrijkste conclusies op een rijtje zet en een aantal beleidsaanbevelingen wil meegeven. Op basis van deze resultaten zal dan in 2008 werk gemaakt worden van het verder concretiseren van deze nieuwe methodiek waarbij ook de nodige aandacht zal gaan naar afstemming met andere al bestaande begeleidingsacties (bijvoorbeeld de inschakelingscoachen bij de invoeg). Binnen het kader van ESF zal daartoe een oproep uitgewerkt worden die de mogelijkheid zal geven aan meer beschutte werkplaatsen om in te stappen evenals om de ontwikkelde methodiek verder te verfijnen en af te stemmen. De doelstelling blijft de structurele inpassing van deze methodiek.

De investeringsmogelijkheden via het VIPA zullen voor de sector voorlopig gecontinueerd worden, maar ook hier zal dit werkjaar het nodige voorbereidende werk moeten gebeuren om te bekijken wat er kan verbeterd worden en welke beleidslijn ik hierin best volg. Hiertoe zal het nodige overleg opgestart worden met de betrokken sectoren.

Budget

Het krediet 2007 bedroeg in totaal 196.098.000 euro. Hierin is ook het toegekende extra budget begrepen in het kader van de meerkost IPA (3,228 miljoen euro) meegerekend.

Voor 2008 is er een krediet beschikbaar van 199.711.000 euro. T.o.v. 2007 is er een dubbele beweging. Het krediet werd verminderd met 3.820.000 euro, een éénmalig toegekend bedrag omwille van BBB-transitie. Daarnaast worden ook bijkomende kredieten toegekend: 886.000 euro voor het afgesproken groeipad van 0,5% binnen constant beleid, 2.000.000 euro voor het VIA-

uitbreidingsbeleid, 1.914.000 euro voor VIA-koopkracht en kwaliteit, 2.377.000 euro extra voor uitvoering van het IPA en 265.000 euro index.

De kredieten van de beschutte werkplaatsen zijn allemaal te vinden op basisallocatie JE 34.04 C, (in 2007 op 52.4 – 34.04).

5.2.3 Maatwerkbedrijven

Doel

De uitdaging die we ons hebben gesteld bij de overdracht van de beschutte werkplaatsen naar de sector sociale economie was, naast een vlotte (financiële) overgang, ook het creëren van een nieuw kader dat de groeiende samenwerking op het terrein weerspiegelt. De beschutte werkplaatsen zijn vanaf 1 april 2006 ingebed in het geheel van de sociale economie, waar ze zich naast de sociale werkplaatsen situeren. Vermits er meer gelijkenissen dan verschillen zijn tussen beide werkvormen, is het niet meer dan logisch dat ook bekeken wordt in welke mate de regelgevingen op elkaar kunnen afgestemd worden.

Hierbij streef ik naar een eenvoudig, transparant en flexibel kader dat alle kansen biedt aan de beschutte en sociale werkplaatsen om de toekomstige uitdagingen aan te gaan en dat alle kansen biedt tot verdere expansie van de maatwerkbedrijven. Het decreet mag daarom geen deuren sluiten, maar moet een kader bieden dat naar de toekomst toe mogelijkheden geeft om bij te sturen en in te spelen op mogelijke opportuniteiten.

Realisaties september 2006 - september 2007

Met het organiseren van SERV ronde tafels “Sector aangepaste tewerkstelling” werd een belangrijke stap gezet naar de concretisering van het decreet. Deze Ronde Tafels gaven de mogelijkheid aan alle betrokken stakeholders (werkgevers, vakbonden, middenveld) om een eerste keer de eigen visie op de toekomst van de maatwerkbedrijven te brengen. Op de vergaderingen van 12 september 2007 en 17 oktober 2007 werden een aantal belangrijke thema’s verder besproken (zie hiervoor bij punt 4 Stakeholderrelaties).

Inmiddels was vanuit de standpunten van de stakeholders en in overleg met de betrokken administraties een werknota uitgeschreven: deze nota bevatte op basis van verschillende insteken de belangrijkste krachtlijnen die het nieuwe decreet zou moeten bevatten. Deze krachtlijnen werden ook afgetoetst met het zeer beperkende Europese kader dat tot een aantal keuzes dwong op het gebied van doelgroep en subsidiëring.

De administratie was ondertussen ook begonnen aan simulaties van de budgettaire implicaties en de mogelijkheden van het voorliggende concept. Er werden al eerste voorontwerpversies geschreven voor een decreet ‘maatwerken’.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

Via een nieuwe SERV -Ronde Tafel met de betrokken stakeholders van de beschutte en sociale werkplaatsen zal de uitgeschreven werknota besproken kunnen worden. Dit nieuwe overleg met de stakeholders over het concept en het voorontwerp van decreet is voorzien op 21 september. Ook een openbare hoorzitting in de commissie sociale economie is gevraagd en voorzien in oktober 2007. Een belangrijke (beperkende) factor in het verder uitwerken van het decreet is zonder twijfel Europa.

Op basis van alle bemerkingen zal het ontwerp van concept en decreet verder worden verfijnd. Doelstelling is om eind 2007/begin 2008 te komen tot een ontwerp van decreet dat gedragen wordt door alle betrokken stakeholders. Voorlegging aan de Vlaamse Regering wordt gepland in het voorjaar van 2008 waarna dan het Vlaamse Parlement zich kan buigen over het ontwerp. Er zal ook met de minister van Welzijn overlegd worden om afspraken te maken, ondermeer aangaande het Vlaams Fonds, o.a. inzake doelgroepbepaling.

Er zal pro-actief gestart worden met de voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten. De verschillende werkgroepen rond kwaliteit en boekhouding zorgen hierbij al voor nodige en nuttige input.

5.3 Arbeidszorg

Doel

Arbeidszorg wil arbeidsmatige activiteiten aanbieden aan personen die nood hebben aan of de behoefte voelen om te werken, maar die (nog) niet (meer) in staat zijn om in het reguliere of beschermde arbeidscircuit te functioneren. In arbeidszorg staat werken centraal, maar de zorg voor de persoon is ook zichtbaar aanwezig. In het ideale geval vormt arbeidszorg een opstap naar betaalde arbeid.

Arbeidszorg is terug te vinden in diverse domeinen: geestelijke gezondheidszorg, de gehandicaptensector, het algemeen welzijnswerk en de sociale werkplaatsen.

Structureel is arbeidszorg enkel verankerd in de regelgeving sociale werkplaatsen en in de dagcentra voor personen met een handicap in het kader van begeleid werk.

Bereik

In 2007 werkten er binnen de sociale werkplaatsen gemiddeld 36 VTE begeleiders arbeidszorg voor 777 arbeidszorgmedewerkers. Daarnaast werden in april 2007 278 VTE plaatsen voor arbeidszorgmedewerkers toegekend aan sociale werkplaatsen en samenwerkingsverbanden (die minstens een beschutte of sociale werkplaats als partner dienden te hebben) binnen de middelen voorzien in het meerbanenplan.

Realisaties september 2006 - september 2007

In het voorjaar van 2007 vertrok een call naar de beschutte en sociale werkplaatsen om invulling te geven aan de extra middelen arbeidszorg voorzien in het meerbanenplan (1,7 miljoen euro). Daarvan is naast een gewone uitbreiding van de plaatsen arbeidszorg in de sociale werkplaatsen (100 VTE) ook de optie genomen om de beschutte werkplaatsen en samenwerkingsverbanden de kans te geven om in te tekenen op arbeidszorg (178 VTE voorzien). Een deel van de middelen is gereserveerd om 50 pilootprojecten 'erkenning methodiek arbeidszorg' te financieren. Het is de bedoeling om via de erkenning van een aantal pilootprojecten binnen sociale en beschutte werkplaatsen een inhoudelijke en kwalitatieve verdieping te realiseren en te komen tot een standaarderkenning arbeidszorg met kwalitatieve en kwantitatieve vereisten.

Er werd hierbij gestreefd naar het realiseren van partnerschappen waarbij minstens 1 beschutte werkplaats of 1 sociale werkplaats betrokken is. Andere initiatieven die arbeidszorg aanbieden kunnen aansluiten. Dit partnerschap biedt de garantie op een gevarieerd aanbod van onbetaalde tewerkstelling in verschillende contexten. Hierdoor is het mogelijk maatwerk te bieden afhankelijk van de problematiek van de betrokkene. De experimenten arbeidszorg worden opgevolgd in een stuurgroep waarin naast vertegenwoordigers van de betrokken kabinetten (sociale economie, werk en welzijn) en het departement en subsidieagentschap WSE ook de sociale partners mee uitgenodigd worden. Bedoeling is om de vooruitgang in de experimenten op te volgen en snel terugkoppeling te krijgen van mogelijke problemen die zich voordoen op het terrein. Zo werd er o.m. overleg gepleegd met de RVA met het oog op vrijstelling van stempelcontrole voor de arbeidszorgmedewerker.

Daarnaast is een expertenonderzoek uitgeschreven en toegewezen aan UAMS met als doelstelling de arbeidszorginitiatieven binnen alle beleidsdomeinen in kaart te brengen en het beleid de nodige adviezen te verstrekken over een toekomstig éénduidig conceptueel kader en beleidsmatige aansturing. De definitieve oplevering van dit rapport wordt midden oktober 2007 verwacht.

Beleidsopties september 2007 - september 2008

De experimenten in het kader van het meerbanenplan worden verder uitgevoerd en opgevolgd. De bevindingen van het expertenrapport zullen samen met de evaluaties van deze experimenten aan de basis liggen van de uitwerking van een globaal kader rond arbeidszorg.

Het opzet hierbij is om in 2008 een conceptueel kader uit te werken in overleg met de betrokken stakeholders (BW, SW, ronde tafel arbeidszorg, vakbonden, gebruikersverenigingen). Daarvoor zal ook voorafgaandelijk het nodige overleg met de bevoegde minister voor Welzijn dienen verdergezet te worden om tot overeenstemming te komen over arbeidszorg, dat de beide beleidsdomeinen overlapt. Ook op het federale niveau bestaan initiatieven arbeidszorg zodat ook hiermee in overleg zal moeten getreden worden.

Indien overeenstemming bereikt wordt met voorgaande partijen, zal het conceptueel kader dan voorgelegd worden aan de VESOC-werkgroep evenals aan de Vlaamse Regering.

Budget

Het beschikbare krediet voor arbeidszorg binnen de sociale werkplaatsen bedroeg 954.000 euro voor 2007 (BA 52.4 – 33.07). Dit krediet blijft in 2008, behoudens index, constant: 973.000 euro.

Daarnaast zijn er zowel in 2007 als in 2008 de kredieten vanuit het meerbanenplan voor de hoger besproken experimenten (1.700.000 euro).

In totaliteit bedraagt het budget voor deze maatregel 2.673.000 euro in 2008.

Deze kredieten zijn terug te vinden op basisallocatie JE 33.07 C.

5.4 Buurt- en Nabijheidsdiensten: op weg naar een decreet voor de lokale diensteneconomie

Doel

Het basisidee van de lokale diensteneconomie is de uitbouw van een dienstenaanbod vanuit de overheid dat aanvullend is op het bestaande reguliere aanbod én dat nauw aansluit op de maatschappelijke noden en trends. Bovendien willen we een maatschappelijke meerwaarde creëren door de inschakeling van kansengroepen te bevorderen en door de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen in de diensten te verankeren.

Vertrekkende van het principe dat een gedeelde verantwoordelijkheid een gedeelde kost met zich meebrengt, heeft de Vlaamse overheid voor een model van klaverbladfinanciering gekozen voor de uitbouw van deze diensten. Dit impliceert dat er tussen bevoegdheidsdomeinen en/of overheden akkoorden worden gesloten om bepaalde diensten te ontwikkelen.

Bereik

Projectenfonds Buurt- en Nabijheidsdiensten (BND):

De subsidies in het kader van het projectenfonds liepen af 31 juli 2007. Er werd beslist nog eenmaal in een verlenging te voorzien alvorens over te hevelen naar het decreet. Deze verlenging loopt tot en met 29 februari 2008.

39 projecten worden verlengd, 7 projecten dienden geen aanvraag meer in, voor 2 wordt er in een overgangsscenario voorzien (financiering tot eind 2007) en drie projecten werden negatief geadviseerd.

Het projectenfonds BND genereerde een tewerkstelling van 232 VTE doelgroepmedewerkers en 51 omkaderingspersoneelsleden.

Actieplannen centrumsteden:

Voor de periode januari tot en met december 2007 werden 40 projecten verlengd in uiteenlopende domeinen waaronder aanvullende thuishulp, buurtbeheer, kinderopvang, mobiliteit, toerisme, armoedebestrijding, buurtontwikkeling,...

Een rondvraag door de VVSG bij de betrokken steden en gemeenten leert dat in het kader van de actieplannen ongeveer 150 VTE's tewerkgesteld zijn.

Jeugdwerkactieplannen:

Voor de periode juni tot en met december werden 39 projecten verlengd, samen goed voor een tewerkstelling van 161 VTE doelgroepwerknemers en 4,5 VTE omkaderingspersoneelsleden. Eind 2006 en begin 2007 werden 2 supplementaire oproepen gedaan om de resterend 28 VTE's in te vullen. Een 7-tal projecten kregen een extra contingent toegewezen.

Fietspunten:

Er zijn momenteel 6 fietspunten erkend: Antwerpen-Berchem, Antwerpen-Centraal, Gent-Sint-Pieters, Brugge, Mechelen en Leuven. Zij geven samen werkgelegenheid aan 6 VTE omkadering en 16,34 VTE doelgroepwerknemers.

Lijnspotters:

Er zijn 3 projecten, met name in Antwerpen, Gent en Oostende goed voor een tewerkstelling van 29 VTE.

Schoolspotters:

Voor de projecten in Antwerpen en een in Gent werd telkens een omkadering voorzien.

Realisaties september 2006 - september 2007

Decreet lokale diensteneconomie

Op 22 december 2006 keurde het Vlaams Parlement het decreet houdende Lokale Diensteneconomie goed. Het voorontwerp van Besluit van de Vlaamse Regering werd op 20 juni 2007 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering en voor advies overgemaakt aan de SERV en de Raad van State. Op 5 oktober 2007 werd het uitvoeringsbesluit definitief goedgekeurd.

Het is de bedoeling om vanaf 1 januari 2008 de eerste projecten in het kader van lokale diensteneconomie te erkennen.

In functie van de overgang naar het decretale kader kreeg de Koepel BND de opdracht te onderzoeken hoe de bestaande diensten aanvullende thuishulp zich best reorganiseren gezien zij allen op dit moment de combinatie maken tussen activiteiten in het kader van aanvullende thuishulp en dienstencheque-activiteiten. Het onderzoek werd uitbesteed aan Hefboom en is in september 2007 afgerond.

Lokale diensteneconomie, tweede pijler van de lokale werkwinkel

Binnen het kader van het Partnerschapsverdrag Lokaal Werkgelegenheidsbeleid van mei 2005 werd er een subsidiëring van 3 VTE toegekend aan de VVSG voor hun rol in de projectcel lokale werkwinkels, de uitbouw van de lokale diensteneconomie, het regionaal en subregionaal beleid.

Het beleid rond de werkwinkels wordt opgevolgd door de projectcel. Dit is een operationele, uitvoerende equipe, samengesteld uit medewerkers van de verschillende Vlaamse, centrale partnerorganisaties: VDAB, VVSG, en Vlaams Subsidieagentschap. De projectcel heeft een permanent karakter en een personeelsbezetting van ongeveer 6 personen. Ze wordt op één centrale plek gehuisvest.

Hoofddoel is de samenwerking tussen de partners te vergemakkelijken. Dat gebeurt onder andere door ondersteuning te bieden bij het dagelijks werk, goede praktijken aan te reiken en een helpdesk uit te bouwen. Eén van de kernopdrachten van de projectcel is de communicatie van de Werkwinkels te verzorgen – intern zowel als extern. Zowel consultants als het publiek moeten de aanpak van de Werkwinkel kennen.

In het afgelopen werkjaar werden volgende activiteiten opgenomen:

- stimuleren van de samenwerking tussen de werkwinkels en de OCMW's, bijvoorbeeld door de introductie van de socio-professionele balans;
- uitwerken van de tweede pijler, de lokale diensteneconomie door het ondersteunen van lokale projecten, bijvoorbeeld via het samenstellen van een draaiboek;
- op een algemener niveau de samenwerking tussen de partnerorganisaties bevorderen;
- opvolgen van de problematiek van de ICT-instrumenten zoals Dossiermanager;
- uitbouwen van de van de elektronische communicatie. Zorg voor de Werkwinkelwebsite, de opbouw en het onderhoud van het nieuwe Extranet;
- Interne en externe communicatie, de financiën en de opleidingen voor de Werkwinkel-consultanten;
- Evaluatie van de bestaande dienstenwijzer en opvolgen ontwikkeling nieuw concept;
- Opvolgen van het VIONA-onderzoek 'procesevaluatie werkwinkels'.

Dienstenwijzer

De dienstenwijzer is een online-dienstverlening voor alle inwoners van Vlaanderen waar vraag en aanbod betreffende de lokale diensten en jobs op elkaar worden afgestemd. Het is de bevoegdheid van de lokale regisseur (gemeentebestuur of OCMW) om de inhoud actueel te houden en nieuwe niches op te sporen.

Momenteel zijn er 13 dienstenwijzers online, waaronder 114 gemeenten en deelgemeenten vallen.

Het voorbije jaar werd de huidige applicatie geëvalueerd en bijgestuurd. Na overleg met de lokale verantwoordelijken van de bestaande dienstenwijzers in het voorjaar 2006 werd op niveau van de projectcel Werkwinkels in het voorjaar 2007 het concept dienstenwijzer verfijnd en bijgestuurd. De inhoudelijke aanpassingen werden doorgevoerd en de technische aanpassingen worden momenteel aangebracht. De aanpassingen hebben vooral betrekking op de gebruiksvriendelijkheid voor de bezoeker alsook beheerder van de dienstenwijzer. Algemeen uitgangspunt is om zo correct en toegankelijk mogelijk informatie te kunnen aanbieden over diensten in de directe omgeving van de klant van de dienstenwijzer.

Bij het in werking treden van het decreet lokale diensteneconomie zal de dienstenwijzer ruimer verspreid worden. De lancering van de “nieuwe” dienstenwijzer is voorzien in het voorjaar van 2008.

Klaverbladmodel

Het klaverbladmodel werd als financieringsmechanisme opgenomen in het decreet lokale diensteneconomie. In het uitvoeringsbesluit werden de modaliteiten voor wat betreft het Vlaamse aandeel sociale economie in de klaverbladfinanciering vastgelegd.

Daar het klaverbladmodel uitgaat van een gedeelde verantwoordelijkheid voor de dienstverlening wordt het aandeel sociale economie aangevuld met financiering van verschillende partners . Deze partners situeren zich op:

- Vlaams niveau voor wat betreft de dienstverlening die onder de bevoegdheden van de Vlaamse Overheid valt;
- lokaal of bovenlokaal niveau voor wat betreft de dienstverlening die door het lokaal of provinciale bestuur geïnitieerd wordt;
- federaal niveau wat betreft de activering van langdurige en laaggeschoolde werkzoekenden.

Bovendien kan de klaverbladfinanciering aangevuld worden met een gebruikersbijdrage wanneer voor de dienstverlening een gebruikersbijdrage gevraagd wordt.

Wat betreft aanvullende dienstverlening binnen de Vlaamse bevoegdheden werd het initiatief genomen om met de collega's in de Vlaamse Regering te bekijken hoe we elkaars beleid kunnen versterken. Er zijn concrete afspraken gemaakt en/of onderhandelingen lopende met andere ministers op volgende domeinen:

Kinderopvang

Binnen het Actieplan Flexibele en Occasionele Kinderopvang werden drie acties gezamenlijk door de ministers van Welzijn en Sociale Economie genomen:

- pool van doelgroepwerknemers binnen de gemandateerde voorziening;
- buurtgerichte occasionele kinderopvang;
- dienstencheques kinderopvang.

Ter uitvoering van het actieplan werden verschillende regelgevende initiatieven genomen. Het decreet houdende de toekenning van dienstencheques voor kinderopvang werd gewijzigd door het Vlaams Parlement op 22 december 2006. Het ontwerpbesluit ter uitvoering van dit decreet werd op 30 maart 2007 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering, evenals de uitvoeringsbesluiten die gemandateerde voorziening inclusief de pool van de doelgroepwerknemers en de buurtgerichte kinderopvang regelen. Op 16/5/07 werd het uitvoeringsbesluit betreffende de dienstencheque kinderopvang definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering na advies Raad van State en SERV.

Begin maart werd de Europese aanbesteding tot indiening van kandidaatsdossiers voor het uitgiftebedrijf afgesloten. Op 4/05/06 werd de opdracht tot uitgiftebedrijf officieel gegund aan Accor TRB nv. Een schriftelijke procedure voor de aanvraag van cheques werd in overleg met het uitgiftebedrijf uitgewerkt. In samenwerking met Corvé (Coördinatiecel Vlaams E-government) en de Kruispuntbank werd een elektronische aanvraag- en behandelingsprocedure voorbereid.

Eind mei 07 werden de oproepen tot intekening op de acties van het actieplan kinderopvang gepubliceerd op de website van Kind en Gezin. Tot 23/6/07 konden organisaties een aanvraag indienen tot erkenning gemandateerde voorziening, erkende onderneming en lokale dienstbuurtgerichte opvang.

Omdat er nog geen gemandateerde voorzieningen en erkende ondernemingen waren aangeduid omwille van uitgestelde timing van het actieplan, konden de dienstencheques nog niet effectief gebruikt worden. De eerste erkende ondernemingen werden aangeduid eind juli 2007. De eerste gemandateerde voorzieningen en lokale diensten werden aangeduid eind september.

Er werden 44 erkende ondernemingen erkend op 25 september 2007. Het Subsidieagentschap adviseerde alle dossiers positief.

Er werden 101 aanvragen tot erkenning als gemandateerde voorziening ingediend. 54 werden door het Subsidieagentschap positief geadviseerd. 35 aanvragers kregen voorwaarden die vervuld moesten worden vooraleer overgegaan kon worden tot positieve advisering. Alle promotoren leverden intussen voldoende garanties op zodat de voorwaarden vervuld waren en kregen dus alle eveneens een positief advies. 11 aanvragen werden negatief beoordeeld. Uiteindelijk werden op 25 september 2007 52 gemandateerde voorzieningen erkend.

Er werden 23 aanvragen tot erkenning als lokale dienst buurtgerichte opvang ingediend. 15 werden positief geëvalueerd, 2 promotoren kregen bijkomende voorwaarden opgelegd die intussen ingelost werden en 2 aanvragen werden negatief beoordeeld. Tenslotte waren vier dossiers onontvankelijk vermits deze buiten de subsidieperiode vielen (1/9/07 – 31/12/07). Eind september 2007 zijn er 4 erkenningen lokale diensten kinderopvang voor 0 tot 3-jarigen toegekend en 8 voor 3 tot 12-jarigen. Er kunnen nog 6 lokale diensten voor kinderopvang worden toegekend.

De projecten zullen naar gelang de datum zoals zelf vooropgesteld in hun aanvraag opstarten tussen 1 september 2007 en 1 april 2008.

De Koepel BND heeft opdracht gekregen om acties uit te werken ter ondersteuning van reguliere bedrijven in de kinderopvang die in dit kader voor het eerst met doelgroepwerknemers gaan werken. Er is gekozen voor:

- het uitwerken van een draaiboek mbt expertise inzet en begeleiding kansengroepen;
- de organisatie van regionale seminaries waarbij het draaiboek en het eerder ontwikkelde zelfevaluatie-instrument BND aangereikt worden;
- consultancy per project;
- het opvolgen van de uitvoering van de methodiek.

Fietspunten

De federale overheid, het Brusselse en Vlaamse gewest hebben samen met de NMBS-groep de handen in elkaar geslagen voor de uitbouw van 7 fietsstations, ook fietspunten genaamd. De bedoeling is om degelijke samenwerkingsprojecten tussen de NMBS-Holding en sociale economie-initiatieven op te zetten voor bemande fietsbewaking en onderhoud van bewaakte en onbewaakte fietsstallingen en voor de uitbouw van aanvullende (fiets)diensten.

Lijnspotters

In het kader van het Veiligheidsplan van de Lijn werd er een samenwerking met Binnenlandse Zaken, De Lijn en een aantal steden op de rails gezet om meer Lijnspotters op het openbaar vervoer te krijgen. De Lijnspotters worden hoofdzakelijk ingezet op lijnen die bijzondere aandacht vereisen omwille van hun ligging en/of omwille van de drukte op piekmomenten. De lijnspotter heeft zowel dienstverlenende taken (verlenen van hulp bij in- of uitstappen, helpen met kinderwagen of rolstoel, verstrekken van informatie) als een preventieve taak (toezicht op de geldende regels als niet-roken, voorkomen van overlast, signalisatiefunctie).

De succesfactor van de lijnspotters ligt net in het wegwerken van de ergernissen die mogelijks kunnen escaleren. Momenteel lopen er projecten in Antwerpen, Gent en Oostende.

Schoolspotters

In het kader van het Rosettaplan verzorgt het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap de tewerkstelling van 106 laaggeschoolden in het zogenaamde VeVe-project ('Verkeersveiligheid'). Deze laaggeschoolden werken in het statuut van startbaner bij steden of gemeenten rond verkeersveiligheid in de schoolomgevingen. Hun loon wordt integraal uitbetaald door het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

Aansluitend op dit lopende startbanenproject 'VerkeersVeiligheid' werd voor een contingent van minimaal 20 startbanen een verbreding gemaakt van de scope verkeersveiligheid naar 'veiligheid'. Deze startbaners, 'schoolspotters' genaamd, worden net zoals de overige VeVe-startbanen toegewezen aan de lokale besturen.

De opdracht van de 'schoolspotter' krijgt een diverse invulling waarbij elke taak op zich bijdraagt tot een groter veiligheidsgevoel. Ze worden ingezet op openbare plaatsen waar er een hoge concentratie is of kan zijn van jongeren die voor overlast zorgen. Concreet houdt dit in dat ze scholieren assisteren in hun parcours van en naar school, dat ze toezicht zullen houden op en aan het openbaar vervoer en op plaatsen waar jongeren na school rondhangen, dat ze bestaande initiatieven rond sociale veiligheid op het openbaar vervoer ondersteunen of er zelf nieuwe uitdenken, ... De taken van de schoolspotters hebben een aanvullend karakter ten opzichte van reeds bestaande statuten, functies en opdrachten (cfr. lijnspotters, straathoekwerkers, bewakingsdiensten, ...)

De oproep voor intekening op schoolspotters was gericht naar 30 lokale besturen op basis van een lijst die aangeleverd werd door de Lijn. Hoe meer overlast met jongeren in de stad of gemeente, hoe meer schoolspotters er konden toegewezen worden. 18 schoolspotters werden verdeeld over 8 steden en gemeenten; Antwerpen (5) Gent (5), Hasselt (2), Ieper (1), Wetteren (1), Mechelen (2), Vilvoorde (1) en Eeklo (1). Antwerpen en Gent kregen een bijkomende omkadering toegewezen.

Aanvullende Thuishulp

Het onderzoek dat door het HIVA uitgevoerd werd naar marktniches in het kader van welzijn, ligt mee aan de basis van de gesprekken die inmiddels werden opgestart met de minister van Welzijn over de diensten aanvullende thuishulp.

Toerisme

De projecten BND uit het projectenfonds toerisme werden in functie van overheveling naar de lokale diensteneconomie besproken met de minister van Toerisme. Er zijn een aantal criteria bepaald waaraan toekomstige lokale diensten binnen het klaverblad moeten voldoen. De concrete uitwerking van het klaverblad en het maken van definitieve afspraken rond financiering staan gepland in de maand oktober.

Buurtsport

Aansluitend op de collectieve invoegmaatregelen rond buurtsport werd met de minister van Jeugd en Sport een kader voor buurtsport uitgewerkt. Het klaverblad is rond aan Vlaamse zijde, momenteel wordt er met lokale besturen onderhandeld. Het is de bedoeling om in 2008 met de projecten te starten.

Armoede

Samen met de minister van Welzijn is er een principieel akkoord over de doelstellingen en het concept van armoede met lokale diensteneconomie. De impact op en mogelijkheden voor bestaande en nieuwe projecten in dit kader worden verder onderzocht. Concrete engagementen en samenwerkingsverbanden zullen in het najaar 2007 duidelijk worden.

Energiesnoeiërs

In kader van de energiescans die dienen uitgevoerd te worden zoals bepaald in het Besluit van 2 maart 2007 betreffende openbare dienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik (BS 20/4/2007), zijn er binnen de lokale diensteneconomie een 15-tal projecten geselecteerd die in het najaar 2007 zullen starten met het uitvoeren van energiescans. Voor dit project wordt samengewerkt met de minister van leefmilieu.

Leefmilieu

Verder bouwend op de samenwerkingsovereenkomst in het kader van MINA en Groenjobs uit de collectieve invoegmaatregel, werden verkennende gesprekken gevoerd met de minister van Leefmilieu met het oog op een verankering van sociale economie in de groensector.

In de eerste plaats in functie van de overheveling van de collectieve invoegafdelingen naar het decreet lokale diensteneconomie. Vervolgens in functie van het vastleggen van een gezamenlijk groeipad voor de komende jaren.

Huisvesting

Met collega van Wonen en Huisvesting werden verkennende gesprekken gevoerd in functie van een mogelijke samenwerking tussen huisvesting en sociale economie. Er werd onderzocht op welke mate lokale diensteneconomie kan ingeschakeld worden in het beheer van sociale woonblokken. Timing is om in het voorjaar van 2008 te landen met nieuwe initiatieven in de lokale diensteneconomie.

Onderwijs

Samen met collega voor onderwijs werden verkennende gesprekken gevoerd in functie van nieuwe projecten in de lokale diensteneconomie betreffende opvoedingsondersteuning en de aansluiting van peuters naar het onderwijs. Specifieke aandacht ging naar de ondersteuning en begeleiding van ouders binnen de kansengroepen.

Beleidsopties en initiatieven september 2007 - september 2008Besluiten van de Vlaamse regering ter uitvoering van het Decreet houdende Lokale Diensteneconomie

Nu het uitvoeringsbesluit definitief is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, bestaat er eindelijk een decretaal kader dat een structurele financiering en erkenning regelt voor de lokale diensten. Naast de maatwerk- en invoegbedrijven kan nu volop gestart worden met de uitbouw van de derde pijler van de sociale economie in Vlaanderen, met name de lokale diensteneconomie.

Na goedkeuring van het besluit zal in een eerste fase de overheveling van de experimentele projecten vanaf 1 januari 2008 van start gaan. Eerst zullen de actieplannen centrumsteden en de jeugdactieplannen overgeheveld worden. De lopende subsidie loopt af op 31 december 2007 en de door de lokale regisseurs gekozen projecten zullen per 1 januari 2008 starten in het nieuwe kader. De subsidies in het kader van het projectenfonds werden een laatste maal verlengd tot en met 29 februari 2008.

Naast de overheveling van de bestaande projecten naar het nieuwe decreet, wordt in 2008 eveneens een groeipad lokale diensteneconomie ingezet om versterkend te werken bij bestaande lokale diensten én in te spelen op nieuwe niches. Dit groeipad kan ook worden ingezet voor de uitbouw van aanvullende diensten, geïntegreerd binnen reguliere voorzieningen, mits deze laatste voldoen aan de voorwaarden tot erkenning in het kader van de lokale diensteneconomie.

Specifieke aandacht zal gaan naar de klaverbladen die op dit moment bestaan of uitgewerkt worden:

- welzijn (aanvullende thuiszorg en gezinsondersteunende diensten);
- natuur, milieu en energiebeleid;
- armoede en opvoedingsondersteuning;
- mobiliteit;
- buurtsport;
- huisvesting.

Op vlak van regelgeving wordt samen met mijn collega's gestart met het schrijven van de gezamenlijke specifieke uitvoeringsbesluiten die telkens een afgestemd kader voor welomlijnde diensten moeten bepalen.

In het verlengde van het algemene uitvoeringsbesluit zal een procedure uitgewerkt worden ter bevordering van de doorstroom tegen maart 2008. Deze procedure zal afgestemd worden op de lopende experimenten 'supported employment' binnen de maatwerkbedrijven en de inschakelingscoach binnen de invoegmaatregel.

De dienstenwijzer wordt steeds per zorggebied verfijnd. De relatie lokale diensteneconomie en werkwinkel zal – net als in het verleden - blijven bestaan. De werkwinkels zullen ook in de toekomst hun informatiefunctie inzake de lokale diensteneconomie verder zetten. In het hernieuwde concept van de werkwinkels zal de rol van de werkwinkel m.b.t. de lokale diensteneconomie verder verfijnd worden. Dit zal gebeuren mbt informatieverstrekking rond diensten en vacatures, toeleiding naar de lokale diensteneconomie en afstemming aan de basisdienstverlening en de loopbaanbegeleiding.

Tot slot zal ook de inbedding van de regierol van lokale besturen in 2008 een structurele oplossing krijgen. In 2008 zullen de centrumsteden deze opdracht verder kunnen zetten door het verlengen van de bestaande regieopdracht binnen de actieplannen. Het is de ambitie om deze regierol te verankeren in het sokkelbesluit.

Budget

Voor lokale diensteneconomie was er na BC 2007 een krediet beschikbaar van 18.160.715 euro (BA 52.4 - 43.02), inbegrepen een krediet van 7.665.000 euro voor flexibele en occasionele kinderopvang. Bij herverdelingsbesluit werd hieraan 260.000 euro Limburgplan toegevoegd zodat in totaal een krediet van 18.420.715 euro ter beschikking was voor deze maatregel.

Het beschikbare krediet voor 2008 bedraagt 21.251.000 euro (BA JE 43.02 C), waarvan 7.712.000 euro voor kinderopvang. Ten aanzien van het krediet 2007 is er een verhoging door indexaanpassing (346.000 euro) en het groeipad voor aanwerving van 250 VTE. De provisionele kredieten voor uitvoering van het Limburgplan worden gezamenlijk toegewezen via herverdelingsbesluit (zie ook punt 5.6 actieplannen).

5.5 De ondersteuningsinstrumenten

Doel

De ondersteuningsinstrumenten hebben tot doel de sociale economie te ondersteunen in hun uitbouw en maatschappelijk verantwoord ondernemen mee vorm te geven.

Realisaties september 2006 - september 2007

Startcentra

In totaal zijn er 13 startcentra erkend.

In 2007 is er bijzonder veel aandacht gegaan naar de professionalisering van de Vlaamse startcentra. Dit thema werd naar vorgebracht op een ronde tafel waarop alle startcentra met een vertegenwoordiging van hun Raad van Bestuur aanwezig waren. Gelet op de resultaten van de voorgaande jaren werd het noodzakelijk geacht vanaf 2008 de subsidiering van de startcentra te verbinden aan outputresultaten. In voorbereiding op de bindende outputresultaten die in 2008 opgelegd worden, werd in 2007 al aan elk startcentra een streefcijfer van 5 erkende dossiers gevraagd. Tevens werden tal van andere kwaliteitscriteria ontwikkeld en gecommuniceerd die bij de beoordeling van de werking van de startcentra in de toekomst zullen gebruikt worden.

In navolging van deze ronde tafel werd beslist een coördinator aan te stellen bij de Vlaamse Startcentra. De manager van cvba VAART! startcentrum gevestigd te Roeselare, werd door alle andere startcentra gemachtigd om deze mandaatfunctie uit te oefenen. De coördinator is het aanspreekpunt voor het beleid, het Agentschap en de startcentra. (zie ook punt 5.1, invoegbedrijven). De aanstelling van de coördinator gebeurde voor een periode van 9 maanden tot eind april 2008 en werd deels gesubsidieerd door alle startcentra samen en deels vanuit de middelen sociale economie.

Om de kwaliteit van de invoegdossiers te verbeteren, kregen de startcentra de opdracht om een opleidingsplan op maat van de sector uit te werken. Het startcentrum De Punt werd door de andere startcentra gemachtigd om de uitwerking, opvolging en praktische organisatie van het opleidingstraject op te nemen. Het opleidingstraject werd opgebouwd uit 7 modules, die gespreid over de eerste zes maanden van 2007 werden aangereikt. Deze modules omvatten naast een theoretisch gedeelte ook praktijkgetuigenissen telkens afgestemd op het specifieke doelpubliek. Om de efficiëntie van de opleiding te verhogen werd door het Doorlichtingsteam tussentijds een workshop georganiseerd die de verworven kennis toetste aan de bestaande erkenningsaanvragen. Alle startcentra hebben de opleiding gevolgd.

Dit leerproces werd verstrekt door de organisatie van een structurele kennisoverdracht vanuit het agentschap. Na iedere adviescommissie wordt nu een samenvatting aan de startcentra gestuurd met betrekking tot die aangelegenheden die voor hun functioneren van belang zijn. Bovendien wordt iedere beslissing tot al dan niet erkenning als invoegbedrijf vergezeld van een sterkte-zwakteanalyse waarin naast de sterke punten ook de verbeter- en aandachtspunten ten aanzien van het dossier geformuleerd worden.

Doorlichtingsteam

Het professionaliseringstraject uitgewerkt voor en door de sector van de startcentra werd door de actieve deelname en input in de stuurgroep mee vorm gegeven door het doorlichtingsteam. Bovendien nam het doorlichtingsteam een zeer belangrijke rol op in dit opleidingstraject. Om de efficiëntie van de opleiding te verhogen werd door het doorlichtingsteam tussentijds een workshop georganiseerd die de al verworven kennis toetste aan bestaande erkenningsaanvragen.

Net zoals vorig jaar werd aan het doorlichtingsteam ook gevraagd om een grondige screening te doen van alle invoegbedrijven en invoegafdelingen die drie jaar bestaan.

De praktijk leert immers dat het derde jaar voor een opstartende onderneming cruciaal is: ondernemingen kampen op dat ogenblik ofwel met een groeioprobleem of met een overlevingsprobleem. Voor de invoegbedrijven geldt deze wetmatigheid nog meer; hun falingspercentage ligt procentueel immers iets hoger dan bij vergelijkbare KMO's. Vooral omdat deze invoegbedrijven nog erkend zijn onder de oude invoegregelgeving die stelt dat enkel nieuwe bedrijven in aanmerking komen.

Een verplichte maar kosteloze grondige screening in jaar 3 op vlak van strategisch en financieel management, het personeelsbeleid, het klantenbeheer, ... kan in een groot aantal gevallen voorkomen dat het bedrijf ten onder gaat. In 2007 gaat het over de screening van 17 invoegbedrijven en – afdelingen.

In het kader van de nieuwe regelgeving invoegbedrijven moeten invoegbedrijven jaarlijks een MVO-actieplan indienen dat de groei van de onderneming op vlak van MVO weerspiegelt. Om dit correct en eenvormig te kunnen evalueren is door het doorlichtingsteam een MVO-scoringstabel ontworpen. Er werden 20 invoegbedrijven op MVO-vlak doorgelicht.

Tenslotte werd begin 2007 ook het functioneren van de adviescommissie sociale economie herbekeken. Er werd gezocht naar een werkwijze om de bespreking van dossiers zo efficiënt als mogelijk te laten verlopen.

Adviesbureaus

Het voorbije werkjaar werden 44 adviezen uitgebracht. Vooral sociale werkplaatsen maakten gebruik van de expertise van de adviesbureaus.

Niettegenstaande de plannen om de ondersteuning te hervormen, werd in het kader van BBB recent toch nog een aanpassing aan het meerwaardenbesluit gedaan. Ten gevolge van de overheveling van de materie beschutte werkplaatsen op 1 april 2006 van het voormalige Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH) naar het Vlaamse subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSAWSE) diende ook de managementondersteuning voor de beschutte werkplaatsen overgeheveld te worden naar het VSAWSE.

In nauw overleg met alle betrokken actoren (beschutte werkplaatsen, sociale werkplaatsen, adviesbureaus) werd de verplichte ondersteuning bij structurele verlieslatendheid via het BVR inzake de meerwaarde-economie ingebracht en tevens verruimd naar alle sociale economie-ondernemingen. Daarenboven kregen de beschutte werkplaatsen nu ook toegang tot alle ondersteuningspakketten die beschikbaar zijn binnen de sociale economie.

Deze wijziging is al uitgebreid besproken binnen het instrument beschutte werkplaatsen. Voor de erkende adviesbureaus betekende dit een uitbreiding van het aantal mogelijke klanten.

Vomec

VOSEC heeft in haar rol als Vlaams Overleg Meerwaarden Economie (VOMECE) ten aanzien van haar leden een faciliterende en coördinerende functie. De leden worden gestimuleerd om samen te werken en kwaliteitscriteria uit te werken. De organisatie heeft ook een adviserende en vertegenwoordigende rol ten aanzien van het beleid, haar eigen leden en andere partners binnen het ruime veld van de sociale en solidaire economie.

Vosec heeft gekozen voor een rol die zich kristalliseert in 3 hoofdsporen:

- Overleg en vertegenwoordiging;
- Actiepunten ter versterking en bevordering van de uitbouw van sociale economie in Vlaanderen;
- Informatie, communicatie en sensibilisering die de 2 voorgaande sporen ondersteunen en de resultaten verspreiden.

Voortbordurend op de rode draad van het actieplan 2006 "Professionaliseren door samenwerking en kennisoverdracht" zette Vosec deze lijn in 2007 verder te zetten met de klemtoon op samenwerking.

In overleg met het kabinet werden een aantal specifieke actiepunten opgenomen in het actieplan 2007:

- Een inventarisatie en analyse van de groenactiviteiten doorheen de hele sector van de sociale economie;
- Een ontwikkelingsstraject uitbouwen voor een Fietspunt Vlaanderen;
- Een zelfevaluatie van de ondersteuningsstructuur van de sociale economie;
- De uitwerking van een aantal goede praktijken betreffende MVO in de sociale economie. Dit resulteerde in de brochure “Sociale Economie: maatschappelijke winstmaximalisatie”.

Er werd een budget van 207 456 euro voorzien op BA 52.4 - 43.02.

Activiteitencoöperatieën

De werking van de activiteitencoöperaties is gestoeld op 5 pijlers namelijk het statuut van de werk-ondernemer, trajectbegeleiding op maat, de coöperatieve gedachte, een centrale administratie en boekhouding en netwerking. Het Samenwerkingsakkoord tussen de Staat, de Gewesten en de Duitstalige Gemeenschap betreffende de sociale economie heeft als doelstelling de uitbouw van een activiteitencoöperatie in elke provincie. Deze doelstelling is gerealiseerd. In Vlaanderen zijn er momenteel 5 activiteitencoöperaties actief.

In de schoot van ESF werd een pilootproject opgestart rond samenwerking. Dit dient als eindresultaat duidelijk te stellen welke partner welke opdracht kan doen, wat de slaagkansen zijn van een structurele samenwerking en hoe groot de budgettaire kost ervan is. Het specifieke thema is ‘door een samenwerking tussen de reguliere economie en de sociale economie het bereik van de activiteitencoöperaties naar werkzoekenden verhogen’. De activiteitencoöperaties nemen binnen dit project de rol op zich van partner voor de sociale economie en kennen precies aan de VDAB een cruciale draaischijfrol toe naast SyntraVlaanderen en UNIZO.

Trividend

Trividend keurde het voorbije werkjaar 10 risico-kredietdossiers goed waarvan vijf participaties en evenveel achtergestelde leningen, dat is iets minder dan het jaar voordien. Het betrof zes invoegbedrijven, een activiteitencoöperatieve, een vereniging die inburgering en diversiteit begeleidt en twee reguliere bedrijven die duidelijk op een maatschappelijk verantwoorde manier ondernemen. De drie grotere leningen worden toegekend in cofinanciering met het Kringloopfonds.

Opvallend was, eind 2006, de exit (hetzij bij afloop, hetzij vroegtijdig) en de terugstorting van 6 participaties. Het betreft stuk voor stuk bedrijven die nu op eigen benen staan. Dit toont aan, dat deze sociale economie bedrijven autonoom werden, waarbij het Vlaams Participatiefonds voor de Sociale Economie voluit zijn rol speelde.

In de zomer van 2007 vroegen enkele zwakke dossiers (hetzij uit de portefeuille, hetzij prospects) dan weer om veel aandacht en specifieke financiële coaching, soms ook om versterking van middelen. Een personeelsuitbreiding van Trividend met een tweede, deeltijdse werkneemster maakte een intensere opvolging mogelijk.

Trividend haalde in 2006 een bevredigend positief resultaat, vóór en ook na waardeverminderingen & meerwaarden op participaties. Toch beschikt Trividend (nog) niet over de stevige reservepositie die een genuanceerder risicobeleid mogelijk maakt.

Tenslotte werd intensief overleg opgestart met de coördinator van de startcentra in functie van doorverwijzing van invoegdossiers die risicokapitaal nodig hebben.

Beleidsopties en initiatieven september 2007 - september 2008

Algemeen

In de beleidsnota werd aangekondigd dat er nood is aan een helder structureel kader voor de instrumenten van de sociale economie met als uitgangspunten: eenvormigheid, eenvoudigheid en afstemming. Er werd gekozen voor een structuur met drie pijlers (reguliere economie, lokale diensteconomie en maatwerken) en een sokkel ter ondersteuning van deze drie pijlers.

De verankering van de pijlers is volop aan de gang. Het is ondertussen echter duidelijk geworden dat de huidige ondersteuningsstructuur ook dient aangepast te worden aan de nieuwe structuur. Zodoende kan blijvend ingespeeld worden op de aanwezige noden en behoeften binnen de sociale economie.

Dit werkjaar staat het uittekenen van een adequate ondersteuningsstructuur op de beleidsagenda. Daarbij worden volgende instrumenten meegenomen ter evaluatie: de startcentra, het doorlichtingsteam, de adviesbureaus, vomec en Trividend, alsook de regierol van de lokale besturen.

Ter voorbereiding hiervan is advies gevraagd aan diverse stakeholders. Het gaat om:

- Een wetenschappelijk onderzoek dat de noden aan ondersteuning van de sector in kaart moet brengen Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het HIVA. De resultaten zijn in september 2007 opgeleverd;
- Een advies van het Departement WSE en het Vlaams Subsidieagentschap tegen eind juli 2007 waarin het brede kader van ondersteuning wordt meegenomen;
- Een advies van de sector in de schoot van VOSEC is opgeleverd in september 2007.

Op basis van de adviezen zal een beleidsvoorstel uitgewerkt worden in het najaar. Dit voorstel zal voorwerp van bespreking zijn op VESOC in functie van een wijziging van het meerwaardenbesluit. Tevens zal een ronde tafel georganiseerd worden met de sector ter bespreking van de beleidsvoorstellen.

De volgende principes voor een flankerend Sociale Economie beleid inzake ondersteuning worden voorgesteld:

- Afgestemd zijn op de noden van de gebruiker, zijnde de sociale economie bedrijven;
- Een specifieke méérwaarde bieden ten aanzien van het regulier ondersteuningsbeleid ten aanzien van bedrijven en organisaties;
- Gebaseerd zijn op een duidelijke taakafbakening. We maken bijvoorbeeld een onderscheid tussen informatie, promotie/prospectie, advies, begeleiding, belangenbehartiging, evaluatie, controle;
- De samenwerking in de sector bevorderen;
- Afgestemd zijn op andere (bvb lokale/provinciale) ondersteuningsstructuren;
- Professionalisering van de sector ten goede komen.

Activiteitencoöperatieven

De wet van 11 maart 2006 regelt het statuut van de kandidaat-ondernemer binnen de activiteitencoöperatieve. Het KB dat de wet moet uitvoeren is nog in opmaak. Zodra op federaal vlak het statuut van de werk-ondernemer geregeld is, wordt een structurele Vlaamse erkenning voor deze activiteitencoöperaties mogelijk. In afwachting van de structurele erkenning wordt de werking van de activiteitencoöperatie ondersteund via een facultatieve subsidie van 100.000 euro op jaarbasis.

Afhankelijk van de federale voortgang in dit dossier zal een Vlaamse innovatieve regelgeving worden uitgewerkt. Input komt vanuit het ESF project "Schakelen naar ondernemerschap", een samenwerking van ondermeer VDAB, Syntra, Unizo en Vosec.

Door de activiteitencoöperaties zelf wordt in samenspraak met Vomec op dit ogenblik intensief gewerkt aan de uitbouw van een methodiek. De resultaatcriteria voor ondersteuning zullen hierin

worden opgenomen. Mede op basis van een evaluatie van de werking van de huidige initiatieven, zal een structurele verankering worden uitgewerkt.

Budget

Het krediet 2008 voor ondersteuningsinstrumenten bedraagt 4.487.000 euro. Behoudens index wijzigt er niets ten aanzien van 2007 (4.423.000 euro). Deze middelen zijn te vinden op BA JE 43.02 C.

5.6 Actieplannen

Vanuit het beleidsdomein Sociale Economie wordt een reële bijdrage geleverd aan de uitvoering van diverse actieplannen die opgezet werden binnen de Vlaamse Regering.

Zo werd er gestart met acties in het kader van het Vlaamse Meerbanenplan, het steden en gemeenteplan ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid, het Limburgplan en het Vlaams actieplan flexibele en occasionele kinderopvang (zie lokale diensteneconomie).

Realisaties september 2006 - september 2007

Actieplan jeugdwerkloosheid

Het actieplan jeugdwerkloosheid is opgebouwd uit twee luiken m.n. Begeleiding en opleiding (luik 1) en uitbouw van de Sociale Economie (luik 2). Voor wat luik 'sociale economie' betreft werden 3 pijlers vooropgesteld waarbinnen initiatieven ontwikkeld konden worden: 'competentieverhoging van jongeren', 'de lokale overheid als maatschappelijk verantwoorde ondernemer vanuit zijn rol als klant, werkgever en katalysator naar de reguliere bedrijven toe' en 'lokale diensteneconomie'.

De projectadviseurs van het VSA WSE evalueren luik 1 en 2 tegen eind september 2007. Op vlak van de competentieverhoging van jongeren wordt nagegaan hoeveel doelgroepjongeren werden bereikt, welke acties werden ondernomen op vlak van de toeleiding naar werk en hoeveel jongeren effectief werden toegeleid naar de VDAB of werk. Zij gaan ook na of de aanpak heeft geleid tot een aanpassing of ontwikkeling van een nieuwe methodiek. Wat MVO betreft bevragen zij de concrete ondernomen acties en de zichtbare realisaties op vlak van het lokale werkgelegenheidsbeleid.

De 40 projecten lokale diensteneconomie uit de Plannen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid in steden en gemeenten werden in eerste instantie gefinancierd tot 31 mei 2007. Vermits de desbetreffende projectuitvoerders vaak overeenstemmen met deze uit de actieplannen 'lokale diensteneconomie in centrumsteden', zijn deze projecten verlengd tot 31 december 2007. Op die manier kunnen de projecten tegelijkertijd met de projecten uit de actieplannen overgeheveld worden naar het decreet op 1 januari 2008

Limburgplan

In het kader van het Limburgplan werd binnen de afgesproken contouren een extra impuls voorzien voor de tewerkstellingmogelijkheden in de sociale economie. Het betrof 4 sociale werkplaatsen voor een totaal van 20 VTE doelgroepwerknemers naast 3 projecten lokale diensteneconomie, goed voor de tewerkstelling van 15 VTE doelgroepwerknemers. Deze initiatieven kaderen binnen de beleidsprioriteiten zoals afgesproken, zijnde welzijn met specifieke aandacht voor kinderopvang en ouderen, milieu, mobiliteit, energie/duurzaamheid en armoede.

In 2007 werd in nauwe samenwerking met de provincie ook werk gemaakt van het uitschrijven van een afsprakenkader dat de krachtlijnen bepaalt voor de toekomstige inzet van de middelen voorzien in het Limburgplan.

Vlaams Meerbanenplan

Zoals opgenomen en voorzien in het Vlaamse Meerbanenplan werd uitvoering gegeven aan de maatregelen 'uitbreiding sociale werkplaatsen' (5,6 miljoen euro) en 'uitbreiding van arbeidszorgplaatsen voor werkzoekenden met niet arbeidsmarktgerelateerde problemen' (1,7 miljoen euro). In het hoofdstuk met betrekking tot het instrumentarium is gedetailleerd verwezen naar deze specifieke realisaties.

Beleidsopties en initiatieven september 2007 - september 2008

Er wordt, in overeenstemming met de gemaakte afspraken, verder uitvoering gegeven aan de luiken ‘sociale economie’ binnen de diverse actieplannen.

Actieplan jeugdwerkloosheid

In overeenstemming met de gemaakte afspraken, wordt verder uitvoering gegeven aan de luiken ‘sociale economie’.

Het jeugdactieplan werd verlengd per 1 juni 2007 en wordt gecontinueerd tot 31 december 2007. Twee pijlers van luik 2 ‘sociale economie’ in het jeugdactieplan, meer bepaald MVO en lokale diensteneconomie, worden geïntegreerd binnen de reguliere instrumenten. De actie ‘competentieverhoging’ met als doelstelling het ontwikkelen van instrumenten en methodieken om op laagdrempelige wijze en binnen de leefwereld van jongeren aan competenties te werken, loopt ten einde op 31 december 2007. De bruikbare instrumenten en methodieken die ontwikkeld zijn, worden verder geïntegreerd in de reguliere werking bij de diverse actoren van het actieplan.

Limburgplan

De afsprakennota dient nog verder uitgewerkt te worden waarbij vanuit de provincie een standpunt verwacht wordt op welke manier zij de middelen in de toekomst wenst in te zetten. Nadat de afsprakennota is bekrachtigd, zal werk gemaakt worden van het concretiseren van de genomen beslissingen zodat ook in 2008 in Limburg extra plaatsen binnen sociale economie gerealiseerd kunnen worden.

Er werd al afgesproken dat de bestaande erkende projecten allemaal nog één jaar verlengd worden. Op basis van de resultaten van de experimentele enclaveprojecten bij 2 sociale werkplaatsen, wordt nagegaan of een verdere inbedding in de sociale economie, eventueel bij de beschutte werkplaatsen wenselijk is.

Vlaams Meerbanenplan

Ook in 2008 wordt verder uitvoering gegeven aan de maatregelen ‘uitbreiding sociale werkplaatsen’ (5,6 miljoen) en ‘uitbreiding van arbeidszorgplaatsen voor werkzoekenden met niet arbeidsmarktgerelateerde problemen’ (1,7 miljoen).

Budget

In 2008 is er voor sociale werkplaatsen en arbeidszorg via het Meerbanenplan een budget beschikbaar van 7.300.000 euro. Deze middelen staan op BA JE 33.07 C.

Voor de jeugdactieplannen blijven de budgetten identiek, namelijk 1.600.000 euro (BA JE 43.02 C).

De kredieten voor uitvoering van het Limburgplan stijgen van 966.000 euro in 2006, over 1.966.000 euro in 2007 tot 4.466.000 euro in 2008. Het bedrag van 4.466.000 euro is samengesteld uit 1.966.000 euro vanuit de algemene middelen waarvoor nog een herverdelingsbesluit moet worden goedgekeurd en 2.500.000 euro vanuit het eigen groeipad.

De middelen van het Limburgplan zijn vastgelegd op BA JE 33.07 C voor wat betreft de sociale werkplaatsen en op BA JE 43.02 C voor wat betreft de lokale diensteneconomie.

6 Gelijke kansen – Open CoördinatieMethode (OCM)

De opvolging in het kader van de beheersovereenkomst met het VSAWSE laat ons toe om de verschillende programma's in het kader van de Sociale Economie te evalueren op verschillende elementen waaronder diversiteit. Deze opvolging moet ons vanaf dit jaar zo een zicht geven op het bereik van de maatregelen naar allochtonen, arbeidsgehandicapten, gender en ouderen. Op basis van deze cijfers, zal een grondige evaluatie gemaakt worden en desgevallend gezocht naar hefboomen om de gelijke toegang tot de maatregelen te bevorderen.

Voor 2008 werd “gezinsondersteunende dienstverlening” gekozen als prioriteit voor het Fonds ter Bevordering van de Sociale Economie. Met dit thema wil ik zoeken naar diensten die drempels naar de arbeidsmarkt verlagen en diensten die drempels op de arbeidsmarkt wegnemen om zo iedereen gelijke kansen te geven om door te groeien binnen zijn/haar loopbaan. De grote lijnen zullen worden besproken met de minister van Welzijn.

Kathleen VAN BREMPT

Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen

Afkortingen

BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
BND	Buurt - en Nabijheidsdienst
BW	Beschutte Werkplaatsen
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBO	Centrum voor Beroepsopleiding voor personen met een handicap
DAC	Derde Arbeidscircuit
DKC MVO	Digitaal Kenniscentrum Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
DNB	Distributienetbeheerder
ESF	Europees Sociaal Fonds
FIT	Flanders Investment & Trade
FvB	Fonds voor Vakopleiding in de Bouwnijverheid
HIVA	Hoger Instituut Voor de Arbeid
KBN	Koepel Buurt- en Nabijheidsdiensten
KVK	Koepel voor Vlaamse Kringloopcentra
KMO	Kleine en Middelgrote Ondernemingen
MMPP	Medische, Mentale, Psychologische of Psychiatrische Problematiek
MVO	Maatschappelijk en Verantwoord Ondernemen
MeMo	Mens- en Milieuvriendelijk Ondernemen
NWWZ	Niet Werkende Werkzoekende
OCMW	Openbare Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
IWT	Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie
ppt.	Procentpunten
RESOC	Regionaal Sociaal-Economisch Overlegcomité
RVA	Rijksdienst Voor Arbeidsvoorziening
SINE	Sociale Inschakelingseconomie: federale maatregel voor activering langdurig werklozen
SERR	Sociaal Economische Raad van de Regio
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SHM	Sociale Huisvestingsmaatschappijen
SROI	Social Return On Investment
SW	Sociale Werkplaatsen
UAMS	Universiteit Antwerpen Management School
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIA	Vlaams Intersectoraal Akkoord
VIONA	Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarkttrapportering
VIP	Vlaamse Inschakelingpremie
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
VAIS	Vlaams Agentschap Internationale Samenwerking
VLAB	Vlaamse Federatie van Beschutte Werkplaatsen
VOSEC	Vlaams Overlegplatform Sociale Economie & Meerwaardeneconomie
VSA WSE	Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie
VTE	Voltijds Equivalenten
VVSG	De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WEP+	Werkervaringsprojecten
WSE	Werk en Sociale Economie
W2	Codering van een beslissing van de Provinciale Evaluatiecommissie (PEC). Een persoon met deze beslissing heeft toegang tot werk in een beschutte werkplaats, een beroepsopleiding, een loonkostsubsidie (CAO26 of VIP), aanpassing van de arbeidspost, arbeidsgereedschap en – kleding, verplaatsingskosten naar het werk.

Bijlagen

Bijlage 1 : Samenvatting van de beleidsopties en initiatieven voor het volgende begrotingsjaar.

Een logisch werkkader

Ontwerp eenheidsdecreet maatwerkbedrijven

Uitvoeringsbesluiten lokale diensteneconomie

Ontwerp sokkelbesluit voor de ondersteuningsstructuren van de Sociale Economie

E+ naar een economie met maatschappelijk surplus

Méér resultaten op het terrein door MVO op de werkvloer, MVO in het onderwijs, MVO in de overheid en een MVO-raad.

Professionalisering door samenwerking en kennisoverdracht

Voortzetting van de acties in samenwerking met de onderwijswereld om Sociale Economie een plaats in de leerprogramma's te geven

Opvolging van het monitoringsinstrument beheersovereenkomst VSAWSE en de ontwikkelingen binnen het Steunpunt WSE

De verdere ontwikkeling en implementatie van een integraal kwaliteitszorgsysteem binnen de maatwerkbedrijven

Imago

Campagne MVO

Week van de Sociale Economie

Sociale Economie op de campus

Logo Energiesnoeiers

Brochure "Goede Praktijken"

Innovatie als hefboom voor de sociale economie

Ondersteuning van initiatieven die kaderen binnen innovatie en economisch groeipotentieel in de sector van de sociale economie

Gezinsondersteunde diensten als prioriteit voor het Fonds ter bevordering van de Sociale Economie in 2008

Ontwikkeling van innovatieve begeleidingsmethodieken

Stakeholderrelaties

Formeel en informeel overleg met de sector, andere overheden en de sociale partners

Deelsector specifieke Ronde Tafels

Avenant op het samenwerkingsakkoord sociale economie

Instrumentarium

Invoegbedrijven

Aanstelling coördinator startcentra

Maatwerkbedrijven

Afstemming tussen de beschutte en sociale werkplaatsen in functie van het eenheidsdecreet

Implementatie VIA-akkoord

Actualisering en concretisering richtlijn enclaves

Evaluatie en implementatie methodiek supported employment

Evaluatie van de methodiek arbeidszorg

Implementatie van een integraal kwaliteitssysteem

Evaluatie bestaande investeringsmogelijkheden VIPA

Lokale diensteneconomie

Uitvoeringsbesluiten lokale diensteneconomie

Overgang van de experimentele projecten naar het decretale kader vanaf 1 januari 2009

Verdere uitvoering van het actieplan flexibele en occasionele kinderopvang + nodige aanpassingen van de regelgeving

Overleg in functie van bijkomende klaverbladen

Ondersteuningsinstrumenten

Uitwerken van een sokkelbesluit voor de ondersteuningsinstrumenten

Conceptueel kader voor de verankering van de activiteitencoöperatieven

Bijlage 2: Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de resoluties en moties van het Vlaamse Parlement.

Stuk 996 (2006-2007) – nr2

Motie van aanbeveling

Beleidsbrief Sociale Economie - Beleidsprioriteiten 2006-2007

In uitvoering van de Beleidsbrief Sociale Economie 2006-2007 werd als volgt op de motie van aanbeveling ingegaan:

1° Door het volgen van de Europese Regelgeving inzake staatssteun enerzijds en een adviesvraag voor erkenning aan het Lokaal Forum Werkgelegenheidsbeleid, het RESOC of de Adviescommissie Sociale Economie, waarin de sociale partners vertegenwoordigd zijn anderzijds wordt bij de erkenning van initiatieven in de sociale economie er bijzonder op toegezien dat zij geen oneerlijke concurrentie vormen voor de bestaande lokale reguliere economie;

2° Er wordt altijd gestreefd naar een evenredige arbeidsdeelname van kansengroepen op de arbeidsmarkt waaronder ook allochtonen. Alle kandidaat-doelgroepwerknemers worden geattesteerd en toegeleid door de VDAB op basis van doelgroepkenmerken conform de afspraken in de beheersovereenkomst.

Bijlage 3: De socio-economische context: stand van zaken*Algemene evolutie van de situatie op de arbeidsmarkt*

De sociale economie is integraal deel van de economie en ondergaat dan ook sterk de invloed van algemene economische ontwikkelingen. Het jaar 2006 was een topjaar inzake economische groei (3%) en die groei lijkt zich tot dusver door te zetten in 2007. Dit uit zich ook in het toenemend aantal bij de VDAB ontvangen vacatures en uiteindelijk in de groei van de tewerkstelling in loondienst (+1,7% in 2006), trends die zich ook in 2007 verderzetten. De opvallende daling in 2006 van het aantal verloren gegane arbeidsplaatsen door herstructureringen en door faillissementen blijft wel niet aanhouden in 2007.

Heel hoopvol stemt de aanhoudende daling van de werkloosheid. In augustus 2007, een maand waarin schoolverlaters zich traditioneel op de arbeidsmarkt begeven, telt Vlaanderen net iets meer dan 200.000 NWWZ, een jaar-op-jaar daling met zo'n 16%. Gezien de doelgroepen van de sociale economie is het van belang erop te wijzen dat ongeveer een vierde van die werkzoekenden meer dan twee jaar werkzoekend is.

Door de stijgende vraag naar arbeid in een aantrekkende economie is de spanning op de Vlaamse arbeidsmarkt groter geworden. In 2005 waren er gemiddeld nog 5,4 werkzoekenden per openstaande vacature, in 2006 is dit gedaald tot 3,4. Meteen is ook de tijd die nodig is om een via de VDAB bekendgemaakte vacature te vervullen met drie dagen toegenomen (tot 46 dagen in 2006).

Deze positieve ontwikkelingen komen vooralsnog niet tot uiting in de werkzaamheidcijfers, zoals gemeten in de EAK. Met 65% van de Vlamingen op beroepsactieve leeftijd aan het werk in 2006, is er geen vooruitgang ten opzichte van 2005. De verklaring voor de stagnerende werkzaamheidsgraad kan voor een deel gezocht worden in het feit dat er nog steeds een toename is van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (dit zal niet zo blijven) en de nog steeds veel lagere werkzaamheidsgraad van een aantal groepen op de arbeidsmarkt. Het zijn deze groepen die ons in de sociale economie bijzonder interesseren. Zoals blijkt uit de volgende tabel blijft de arbeidsdeelname van ouderen, allochtonen, arbeidsgehandicapten en kortgeschoolden problematisch. Enkel voor vrouwen en ouderen (50+) merken we een (lichte) beterschap in 2006. De arbeidsdeelname van allochtonen stagneert in 2006, op iets langere termijn (in vergelijking met 2002) merken we wel een significante toename van de werkzaamheidsgraad van allochtonen.

*De positie van kansengroepen***Tabel 1: Evolutie werkzaamheidsgraad, Vlaams Gewest (2002-2006)**

	2002	2003	2004	2005	2006	Evolutie 2005-2006	Evolutie 2002-2006
Algemeen							
Werkzaamheidsgraad (%)	63,5	62,9	64,3	64,9	65,0	+0,1	+1,5
Geslacht							
Mannen (1)	71,6	70,7	71,6	71,8	71,5	-0,3	-0,1
Vrouwen (2)	55,2	55,0	56,7	57,8	58,3	+0,5	+3,1
Genderkloof (1)-(2)	16,4	15,7	14,9	14,0	13,2	-0,8	-3,2
Leeftijd							
15-24 jaar	34,4	32,6	32,8	31,8	32,0	+0,2	-2,4
15-24 jaar excl. studenten	81,9	78,0	79,5	78,9	80,8	+0,9	-1,1
25-49 jaar (3)	84,2	83,2	84,9	85,6	85,8	+0,2	+1,3
50-64 jaar (4)	40,6	42,1	43,8	45,9	46,3	+0,4	+5,7
55-64 jaar	25,6	26,5	29,5	30,7	31,4	+0,7	+5,8
Generatiekloof (3)-(4)	43,6	41,1	41,1	39,7	39,5	-0,2	-4,1
Nationaliteit							
Belgen (5)	64,2	63,7	64,9	65,4	65,6	+0,2	+1,4
Niet EU-burgers (6)	37,5	35,5	38,5	40,6	40,6	+0,0	+3,1
Nationaliteitskloof (5)-(6)	26,7	28,2	26,4	24,8	25,0	+0,2	-1,7
Scholing							
Laaggeschoold (7)	45,1	44,4	44,3	43,7	43,1	-0,6	-2,0
Middengeschoold	68,8	68,3	69,0	69,9	69,8	-0,1	-0,1
Hooggeschoold (8)	84,2	83,8	84,8	84,9	84,7	-0,2	-0,5
Scholingskloof (8)-(7)	39,1	39,4	40,5	41,2	41,6	+0,4	+2,5
Handicap							
PMH	45,7	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.

Bron: FOD Economie – Afdeling statistiek EAK (Bewerking: Steunpunt WSE/Departement WSE)

De toename van de arbeidsdeelname wordt in Vlaanderen vooral gerealiseerd door de **vrouwen**: sinds 1996 nam hun arbeidsdeelname toe van 49,3% naar 58,3% in 2006. De werkzaamheidsgraad van de Vlaamse mannen bleef in die periode stabiel rond 72%. Hierdoor verkleint de kloof tussen de arbeidsdeelname van mannen en vrouwen tot 13,2 procentpunten (ppt). Indien deze evolutie aanhoudt, is het bereiken van een werkzaamheidsgraad bij de vrouwen van 60% in 2010 voor Vlaanderen zeker een haalbare kaart.

De Europese 50%-doelstelling voor de arbeidsdeelname voor **ouderen** lijkt dan weer onbereikbaar voor het Vlaamse beleid. De werkzaamheidsgraad van 55-plussers blijft gestaag verder stijgen tot 31% in 2006 (+0,7 ppt.). Hiermee bevindt Vlaanderen zich op het niveau van het Waals Gewest. In Europees perspectief hinkt Vlaanderen duidelijk achterop. In de 25 lidstaten van de Europese Unie zijn 44 van de 100 personen in deze leeftijdscategorie aan het werk. De erg lage arbeidsdeelname van 55-plussers blijft een structureel pijnpunt op de Vlaamse arbeidsmarkt. Toch deed zich de afgelopen jaren een voorzichtige kentering voor. Dat mag blijken uit de afname van de generatiekloof (de grootste afname van alle kansengroepen: zie tabel), en de recente lichte daling (voor de eerste keer in jaren) in het aantal werkzoekenden ouder dan 50.

Ook **allochtonen** blijven een ondervertegenwoordigde groep in de werkzaamheidcijfers. Na een forse daling in 2004 en 2005, nam de nationaliteitskloof in 2006 opnieuw lichtjes toe tot het niveau van 25%. Dit betekent dat de werkzaamheidsgraad bij niet EU-burgers (40,6%) zowat 25 ppt achterloopt ten opzichte van de werkzaamheid bij Belgen (65,6%). Ten opzichte van de Europese Unie, waar de gemiddelde werkzaamheidsgraad voor niet-EU burgers 56% bedraagt, blijft dit een slechte prestatie. De werkloosheidsstatistieken zetten de precaire positie van allochtonen op onze arbeidsmarkt nog eens extra in de verf. Zo is het risico op werkloosheid anno 2006 nog steeds vijf keer groter voor niet-EU-burgers (24,4%) dan voor ‘autochtone’ Belgen (4,6%). De arbeidsdeelname in Vlaanderen verschilt m.a.w. fors volgens nationaliteit.

De arbeidsmarktpositie van **personen met een handicap** vertoont eenzelfde patroon. In 2002 was slechts 45,7% van de Vlaamse personen met een arbeidshandicap aan het werk. De gezondheidsenquête die, weliswaar op een andere manier, peilt naar de werkzaamheidsgraad van personen met beperkingen, toont aan dat hun positie tussen 2001 en 2004 niet verbeterd is. Gemiddeld, over verschillende surveys heen, is de werkzaamheidsgraad van mensen met beperkingen (handicaps – langdurige ziekten) 22% lager dan in de totale bevolking op werkzame leeftijd. Arbeidsgehandicapten zijn ook oververtegenwoordigd in de werkloosheid. Eind augustus 2007 telt Vlaanderen 29.196 werkzoekenden met een arbeidshandicap, een daling met ongeveer 2% op jaarbasis tegenover een globale daling met 16%.

De lage werkzaamheidsgraad onder **jongeren** (32%) kan grotendeels verklaard worden vanuit het bestaan van de leerplicht tot 18 jaar en het relatief hoge scholingsniveau van de Vlaamse jongeren. Doordat een belangrijk deel van de jongeren uit die leeftijdsklasse (15-24) zich nog op de schoolbanken bevindt, biedt de indicator ‘exclusief studenten’ een correctere vergelijkingsbasis. Daaruit blijkt dat 81 van de 100 Vlaamse jongeren die niet meer studeren, aan het werk is. Dit is opmerkelijk meer dan in het Waals (59,1%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (49,6%). Een verhoogde arbeidsdeelname van jongeren (in vergelijking met 2005) blijkt ook uit de werkloosheidscijfers. Zo daalde de jeugdwerkloosheid in de loop van 2006 zomaar eventjes met 16%, tegenover 8% globaal.

Een specifiek probleem, dat de arbeidsdeelname van bepaalde groepen jongeren in de weg blijft staan, vormt de **ongekwalificeerde uitstroom**. Hoewel Vlaanderen met gemak de Europese doelstelling van 85% jongeren met een diploma secundair onderwijs realiseert, blijft de ongekwalificeerde uitstroom al jaren schommelen tussen de 10 en de 12%. De schoolverlaterstudie, die jaarlijks door VDAB wordt uitgevoerd, toont echter opnieuw aan dat een minimale kwalificatie de kansen op werk aanzienlijk verhoogt. Jongeren die de arbeidsmarkt betreden mét een kwalificatie maken dubbel zoveel kans op werk dan diegenen die, om uiteenlopende redenen, hun opleiding stopzetten.

Over de kansengroepen heen, blijft scholing hét discriminerende kenmerk op de Vlaamse arbeidsmarkt. **Kortgeschoolden** worden, als enige kansengroep, geconfronteerd met een blijvend dalende werkzaamheidsgraad. Het relatieve aandeel van de laaggeschoolden onder de werkenden neemt wel af, voornamelijk ten voordele van de hooggeschoolden. In 1999 vertegenwoordigden de laaggeschoolden nog 31% van de Vlaamse werkende bevolking, in 2006 is dit afgenomen tot 22%. De toenemende scholingskloof, die inmiddels bijna 42% bedraagt, wijst op een ernstig maatschappelijk fenomeen, dat zich overigens sterker bij vrouwen (een kloof van meer dan 50%) dan bij mannen voordoet. Het opleidingsniveau, een kenmerk dat niet zelden samengaat met andere kansengroepenkenmerken, bepaalt ook in grote mate de kansen op werkloosheid. Laaggeschoolden zijn dubbel zo vaak werkloos dan hooggeschoolden.

Het bereik van de sociale economie

Hoewel het niet voor alle programma's een expliciete voorwaarde is, richten de meeste zich toch hoofdzakelijk tot langdurig werkzoekenden (meer dan één jaar). Tabel 2 geeft een raming van de activering van langdurig werkzoekenden in de loop van een jaar. Een aantal sociale economie-programma's dragen daar ook toe bij (de cijfers in tabel 2 kunnen afwijken van cijfers die hierna volgen vermits tabel 2 enkel betrekking heeft op langdurig werkzoekenden). Zonder rekening te houden met de opleidingen voor personen met een handicap stijgt de activering van langdurig werkzoekenden via sociale-economie programma's in 2006 in absolute aantallen met meer dan 25%. In vergelijking met de totale doelgroep is het activeringspercentage voor langdurig werkzoekenden in 2006 toegenomen met bijna 1%.

Tabel 2: Raming van het activeringspercentage, Vlaanderen, 2005-2006

	2005	2006
Aantal doelgroepwerknemers dat in de loop van het jaar geactiveerd werd binnen sociale economie (raming)	1.577	2.155
- beschutte werkplaatsen	926	1121
- sociale werkplaatsen	306	514
- invoegbedrijven en –afdelingen	345	520
Totaal aantal personen dat in de loop van het jaar langdurig werkloos was (> 2 jaar) + laaggeschoold	36.433	39.154
Activeringspercentage	4,33 %	5,50 %

* Inbegrepen in VDAB (opleiding en vorming)

Bron: VDAB, Vlaams Subsidieagentschap voor Werk en Sociale Economie (VSAWSE)
(Bewerking Departement Werk en Sociale Economie)

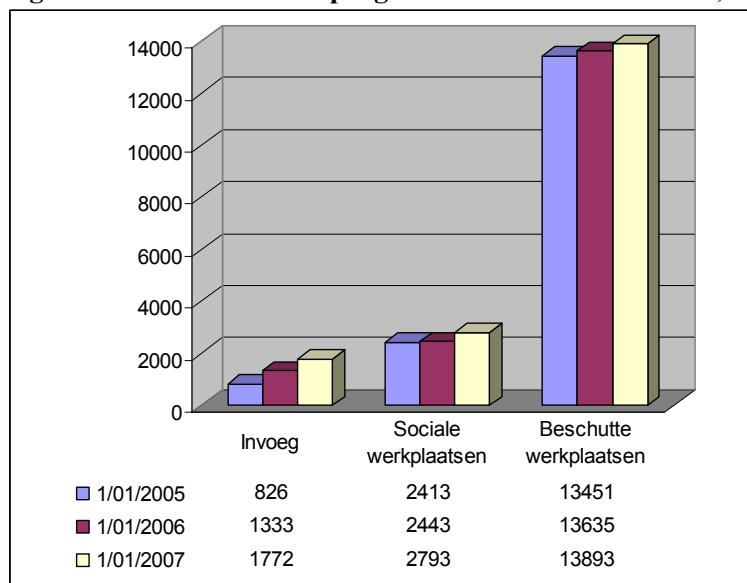
De volgende tabel geeft een overzicht van het bereik (begin en eind 2006), de in- en uitstroom, de groei en de rotatie in diverse programma's. Enkel het onderste gedeelte van de tabel bevat programma's die behoren tot de sociale economie in strikte zin.

Tabel 3: Overzicht van de tewerkstellingsprogramma's

Type programma	Bereik op 1/01/2006	Instroom in 2006	Uitstroom in 2006	Cumulatief bereik in 2006	Bereik op 31/12/2006	Groei in 2006	Rotatie (vernieuwing zonder groei)
	(a)	(b)	(c)	(d)=(a+b)	(e)=(a+b-c)	(f)=(e-a)	(g)=(b-f)/(a)
Gesubsidieerde Contractuelen (GESCO)							
Buitenschoolse Kinderopvang	2415	537	420	2952	2532	+117	17%
Klassieke projecten (veralgemeend stelsel)	3732	770	642	4502	3860	+128	17%
Onderwijsgesco's	69	8	8	77	69	+0	12%
Opleidingsprojecten	143	45	30	188	158	+15	21%
Werkervaring – WEP-plus	2417	3467	3103	5884	2781	+364	128%
Sociale Economie							
Arbeidszorg (kader)	55	27	16	82	66	+11	29%
Invoeg	1333	927	488	2260	1772	+439	37%
Sociale Werkplaatsen							
doelgroepwerknemers	2443	826	476	3269	2793	+350	19%
omkaderingspersoneel	489	183	124	672	548	+59	25%
Beschutte Werkplaatsen	13635	1110	852	14745	13893	+258	6%
Lokale DienstenEconomie							
Doelgroep (VTE)	590	nb	nb	nb	nb	nb	nb
Omkadering (VTE)	64	nb	nb	nb	nb	nb	nb
Totaal							

Bron: Met uitzondering van de BW en LDE zijn de cijfers afkomstig uit het bestand dat het Vlaams SubsidieAgentschap voor Werk en Sociale Economie (VSAWSE) overmaakt aan de VDAB voor de meting van de kenmerken van de deelnemers. Ze wijken (licht) af van de cijfers in de nulmeting (bijlage bij de beheersovereenkomst) en ook van die in het jaarverslag 2006 van het VSAWSE. De cijfers voor LDE komen uit het jaarverslag 2006 van het VSAWSE en die voor de BW zijn gebaseerd op alle werknemers voor wie gedurende het eerste kwartaal van een jaar loonsubsidies zijn betaald op basis van arbeidsprestaties in een BW (31-12-2006 staat hier dus voor het eerste kwartaal 2007).

Voor de verdere bespreking beperken we ons tot de programma's sociale economie waar we voldoende cijfers rond hebben: de Invoegbedrijven, de Sociale Werkplaatsen en de Beschutte Werkplaatsen.

Figuur 1: Bereik van drie programma's sociale economie, 2005-2007

Bron: VSAWSE, VDAB (Bewerking Departement WSE)

Op basis van de kerncijfers in figuur 1 komen we tot de volgende vaststelling. Het bereik is met voorsprong het grootst in de beschutte werkplaatsen. Met bijna 14.000 doelgroepwerknemers is de sector bijna 10 keer zo groot als de invoegeconomie en 5 keer groter dan de sector van de sociale werkplaatsen. De sociale werkplaatsen en de invoegbedrijven samen vertegenwoordigen begin 2007 niet eens de helft van de tewerkstelling in de beschutte sector. Toch neemt de kloof tussen beschutte tewerkstelling en andere tewerkstellingsvormen (sociale werkplaatsen, invoeg) af, van 33% begin 2005 tot 24% begin 2007.

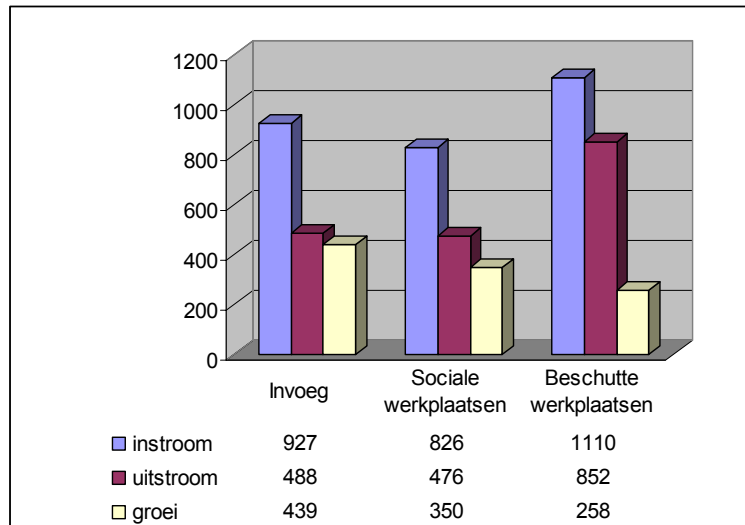
Op basis van instroom- en uitstroomgegevens (tabel 4, figuur 2) krijgen we zicht op de bewegingen in de programma's in de loop van 2006:

- De belangrijkste groei werd geboekt in de invoegeconomie. Eind 2006 is het aantal plaatsen in de invoeg met 33% toegenomen ten opzicht van het begin van dat jaar, in de SW (doelgroep) met 14% en in de BW met 2%.
- In absolute aantallen is de instroom in de verschillende programma's niet zo erg verschillend (927 in de invoegeconomie, 1.110 in de BW en 826 in de SW).
- Terwijl de instroom in de invoegeconomie en in de sociale werkplaatsen bijna het dubbele bedraagt van de uitstroom, houden instroom en uitstroom elkaar meer in evenwicht in de beschutte werkplaatsen. Dit verklaart de geringe groei in dat programma.

Tabel 4: In- en uitstroom uit de programma's sociale economie 2006

Programma	1-1-2006	In	Uit	1-1-2007	Groei(N)	Groei %
Invoeg	1333	927	488	1772	439	33%
SW-doelgroep	2443	826	476	2793	350	14%
SW-omkadering	489	183	124	548	59	12%
AZ-omkadering	55	27	16	66	11	20%
BW	13635	1110	852	13893	258	2%
Totaal	17955	3073	1956	19072	1117	6%

Bron: VSAWSE, VDAB (Bewerking: Departement WSE)

Figuur 2: Instroom, uitstroom en groei in de programma's, 2006

Bron: VSAWSE, VDAB (Bewerking Departement WSE)

De rotatie (vervangingspercentage van doelgroepwerknemers dat niet resulteert in groei, zie tabel 3) is met 6% het laagst in de beschutte werkplaatsen (6% van het totale personeelsbestand in de BW wordt vervangen in een jaar) tegenover 19% bij de sociale werkplaatsen en 37% bij de invoegbedrijven. Deze cijfers verdienen wel enige verduidelijking. Het hoge rotatiepercentage bij de invoeg wordt deels verklaard doordat dit gemeten wordt door de uitstroom uit het programma te bekijken (doelgroepwerknemers in de invoeg worden maar 2 jaren gesubsidieerd), wat los staat van een effectieve uitdiensttreding. Deze doelgroepwerknemers blijven namelijk wel als gewone werknemer in dienst van het invoegbedrijf. Uitstroom uit de SW of de BW betekent dat men het bedrijf effectief verlaat en vervangen wordt door een andere werknemer.

De al geschetste uitstroom uit deze programma's kan in verschillende richtingen gaan, van werkloosheid of inactiviteit naar werk. Zes maanden nadat iemand uitgestroomd is (einde van het contract met BW of SW, einde van de subsidie in invoeg) wordt gemeten of de persoon nog als NWWZ is ingeschreven en ook of de persoon op de laatste dag van die zesde maand aan het werk was (sociale zekerheidsbijdragen aangegeven in Dimona). Tabel 5 geeft een overzicht van deze meting voor invoeg en sociale werkplaatsen. De metingen zijn vooralsnog niet mogelijk voor de BW-populatie.

Tabel 5: Uitstroom uit Invoegbedrijven en SW (2006)

Programma	Totaal uitstroom	Werkzoekend		Naar Werk		Andere	
		N	%	N	%	N	%
Invoeg	488	136	28	281	58	71	14
SW-doelgroep	476	202	42	180	38	94	20

Bron: VSAWSE, VDAB (Bewerking Departement WSE)

Zoals men mag verwachten, gezien de aard van het invoegprogramma, is het merendeel van de mensen voor wie het programma in 2006 werd afgesloten, zes maanden later aan het werk op een arbeidsplaats (die met Dimona gemeten kan worden), maar er zijn er toch ook nogal wat die werkzoekend zijn of zich in een andere situatie bevinden (inactiviteit zonder ingeschreven te zijn). De uitstroom van de SW-doelgroep gaat in minder mate naar werk en meer naar de werkloosheid en andere situaties (wellicht van inactiviteit).

Men kan die uitstroom (totaal, of naar categorie) ook afzetten ten opzichte van de totale populatie die had kunnen uitstromen in de loop van het jaar (= de aanwezige populatie in het begin van het jaar + de instroom in dat jaar).

Op die manier berekend, zijn de totale uitstroombpercentages voor invoeg 22% (488/2.260), voor SW 15% (476/3.269) en 6% in de BW (852/14.745). Net zoals bij de rotatiecijfers (zie hoger) geeft dit aan dat we met programma's van een verschillend type te maken hebben

Bekijken we enkel de uitstroom naar werk, dan bedraagt die 5% in de SW (180/3269). In de BW is er (nog) geen meting van de uitstroom naar werk maar die is zeker lager dan 6% aangezien de totale uitstroom 6% is. Op dezelfde manier gemeten zou de uitstroom naar werk in de invoeg 12% (281/2.260) bedragen, maar dit cijfer is gezien de aard van dit programma niet vergelijkbaar met dat van BW of SW.

Diversiteit in de programma's sociale economie

Op basis van de beschikbare gegevens in opvolging van de beheersovereenkomst met het VSAWSE is een diversiteittoets mogelijk voor de diverse programma's.

De belangrijkste conclusies mbt. de **allochtonen** op basis van tabel 6 zijn:

- Ten opzichte van het aandeel allochtonen in de totale werkzoekendenpopulatie (NWWZ), 17% gemiddeld in 2006, scoort de invoegeconomie bovengemiddeld (24%) maar in de SW zijn ze veel minder aanwezig. Het aantal allochtonen in de beschutte werkplaatsen kan voorsnog niet op dezelfde manier in kaart worden gebracht.
- Op basis van het aandeel in de in- en uitstroom blijkt de situatie weinig te veranderen.

Tabel 6: Bereik, in- en uitstroom van allochtonen in programma's sociale economie (2006)

<i>Programma</i>	<i>1-1-2006</i>	<i>In</i>	<i>Uit</i>	<i>1-1-2007</i>
Totaal				
Invoeg	1333	927	488	1772
SW-doelgroep	2443	826	476	2793
<i>Allochtonen</i>				
<i>Invoeg</i>	<i>315</i>	<i>219</i>	<i>116</i>	<i>418</i>
<i>SW-doelgroep</i>	<i>350</i>	<i>150</i>	<i>86</i>	<i>414</i>
<i>% allochtonen</i>				
<i>Invoeg</i>	<i>24%</i>	<i>24%</i>	<i>24%</i>	<i>24%</i>
<i>SW-doelgroep</i>	<i>14%</i>	<i>18%</i>	<i>18%</i>	<i>15%</i>

Bron: VSAWSE, VDAB (Bewerking Departement WSE)

Ook de ondervertegenwoordiging van **ouderen (50+)** is problematisch, zoals blijkt uit tabel 7.

- In geen enkel van de drie programma's stijgt het aandeel ouderen boven de 20% uit, terwijl hun aandeel in de werkzoekendenpopulatie in 2006 gemiddeld meer dan 21% bedroeg.
- De beschutte werkplaatsen hebben het meest oudere werknemers, maar dit is een gevolg van interne veroudering in een programma dat al bijna dertig jaar bestaat en waar relatief weinig doorstroming is. De actuele instroom van ouderen in de BW is zeer gering (4%). Hoewel de sociale werkplaatsen een veel recenter programma zijn dan de BW zijn er toch ook al 13% oudere werknemers, en ook de instroom is op hetzelfde peil.
- Het aandeel ouderen in invoegbedrijven is wel het kleinst, maar in 2006 zijn er toch bijna evenveel ouderen ingestroomd als er waren begin 2006 (93/110 = 85%). In de SW en de BW is deze verhouding veel lager (30%-2%).

Tabel 7: Bereik, in- en uitstroom van ouderen in programma's sociale economie (2006)

<i>Programma</i>	<i>1-1-2006</i>	<i>In</i>	<i>Uit</i>	<i>1-1-2007</i>
Totaal				
Invoeg	1333	927	488	1772
SW-doelgroep	2443	826	476	2793
BW	13635	1110	852	13893
50+				
<i>Invoeg</i>	<i>110</i>	<i>93</i>	<i>28</i>	<i>175</i>
<i>SW-doelgroep</i>	<i>321</i>	<i>96</i>	<i>43</i>	<i>374</i>
<i>BW</i>	<i>2292</i>	<i>46</i>	<i>nb</i>	<i>2451</i>
50+ (%)				
<i>Invoeg</i>	<i>8%</i>	<i>10%</i>	<i>6%</i>	<i>10%</i>
<i>SW-doelgroep</i>	<i>13%</i>	<i>12%</i>	<i>9%</i>	<i>13%</i>
<i>BW</i>	<i>17%</i>	<i>4%</i>	<i>-</i>	<i>18%</i>

Bron: VSAWSE, VDAB (Bewerking Departement WSE)

Tabel 8 brengt de vertegenwoordiging van **personen met een arbeidshandicap in beeld:**

- In de beschutte werkplaatsen, waar een handicap een noodzakelijk toelatingscriterium is, wordt uiteraard een percentage van 100% gerealiseerd.
- In de sociale werkplaatsen, waar een handicap ook een belangrijk maar geen noodzakelijk toelatingscriterium is, wordt 24% gehaald, vrijwel het dubbel van het percentage arbeidsgehandicapten onder de werkzoekenden (12,5% gemiddeld in 2006).
- In de invoegbedrijven stijgt het aantal personen met een arbeidshandicap van 9% tot 10% van het totale aantal invoegwerknemers.
- Als we de drie programma's samen bekijken dan bestaat de populatie op 1-1-2007 voor 80% uit personen met een arbeidshandicap (14.742/18.458). Zonder de beschutte werkplaatsen komen we op een percentage van 18,60 %.

Tabel 8: Bereik, in- en uitstroom van PmAH* in programma's sociale economie (2006)

<i>Programma</i>	<i>1-1-2006</i>	<i>in</i>	<i>uit</i>	<i>1-1-2007</i>
Totaal				
Invoeg	1333	927	488	1772
SW-doelgroep	2443	826	476	2793
BW	13635	1110	852	13893
PmAH				
<i>Invoeg</i>	<i>122</i>	<i>113</i>	<i>52</i>	<i>183</i>
<i>SW-doelgroep</i>	<i>593</i>	<i>185</i>	<i>112</i>	<i>666</i>
<i>BW</i>	<i>13635</i>	<i>1110</i>	<i>852</i>	<i>13893</i>
PmAH (%)				
<i>Invoeg</i>	<i>9%</i>	<i>12%</i>	<i>11%</i>	<i>10%</i>
<i>SW-doelgroep</i>	<i>24%</i>	<i>22%</i>	<i>24%</i>	<i>24%</i>
<i>BW</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>

* Personen met een arbeidshandicap zijn personen die ingeschreven zijn in het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap en/of een schoolloopbaan hadden in het Buitengewoon onderwijs en/of beperkt of zeer beperkt geschikt zijn bevonden.

Bron: VSAWSE, VDAB (Bewerking Departement WSE)

Tenslotte mag ook het **genderperspectief** niet uit het oog worden verloren:

- Er is een meerderheid aan vrouwen in de invoegeconomie en een minderheid in de sociale en beschutte tewerkstelling.
- Het gemiddeld aandeel vrouwen in de werkloosheid bedraagt 53% (2006). Vrouwen zijn m.a.w. enkel oververtegenwoordigd in de invoegarbeid. Het gegeven dat een aantal invoegbedrijven met dienstencheques werken (gericht op meer ‘vrouwelijke’ activiteiten), geeft hiervoor deels een verklaring.
- Met uitzondering van de invoegeconomie, waar heel veel vrouwen instromen en er een toename in het aandeel is met 11 procentpunten, is weinig evolutie in de vertegenwoordiging.

Tabel 9: Bereik, in- en uitstroom van vrouwen in programma's sociale economie (2006)

<i>Programma</i>	<i>1-1-2006</i>	<i>in</i>	<i>uit</i>	<i>1-1-2007</i>
Totaal				
Invoeg	1333	927	488	1772
SW-doelgroep	2443	826	476	2793
BW	13635	1110	852	13893
Vrouwen				
<i>Invoeg</i>	<i>692</i>	<i>666</i>	<i>243</i>	<i>1115</i>
<i>SW-doelgroep</i>	<i>1032</i>	<i>296</i>	<i>140</i>	<i>1188</i>
<i>BW</i>	<i>5357</i>	<i>400</i>	<i>288</i>	<i>5469</i>
Vrouwen(%)				
<i>Invoeg</i>	<i>52%</i>	<i>72%</i>	<i>50%</i>	<i>63%</i>
<i>SW-doelgroep</i>	<i>42%</i>	<i>36%</i>	<i>29%</i>	<i>43%</i>
<i>BW</i>	<i>39%</i>	<i>36%</i>	<i>34%</i>	<i>40%</i>

Omvang van de doelgroep

De doelgroep van de sociale economie is een brede waaier van kansengroepen die het moeilijker hebben om een duurzame tewerkstelling op de arbeidsmarkt te realiseren en behouden. Het is de verzameling van verschillende doelgroepen per programma. De criteria op basis waarvan de doelgroep van elk programma is samengesteld, zijn erg verschillend en omvatten naast administratief gemakkelijk meetbare elementen (leeftijd, werkloosheidsduur, opleidingsniveau) telkens ook 'kwalitatieve' elementen. Dit kwalitatieve element maakt een afbakening van de doelgroep sociale economie niet zo makkelijk.

De omvang van de doelgroep van **invoegbedrijven** is misschien nog het eenvoudigst te berekenen, alhoewel ook hier een kwalitatief element speelt, namelijk dat uit de trajectmatige begeleiding dient te blijken dat de persoon niet dadelijk toeleidbaar is naar de reguliere arbeidsmarkt. Maar verder gelden voor de NWWZ enkel voorwaarden inzake diploma en duur van de inactiviteit, gekoppeld aan de leeftijd of aan het behoren tot de doelgroep arbeidsgehandicapten. Aan die formele criteria voldoen 81.000 personen (augustus 2007). Dat cijfer dient dan nog aangevuld te worden met leefloongerechtigden en deeltijds werkzoekende leerlingen van het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Het mag duidelijk zijn dat de potentiële doelgroep voor invoegbedrijven zeer groot is.

Volgens de huidige regeling bestaat de doelgroep van de **beschutte werkplaatsen (BW)** uit arbeidsgehandicapten die naar een BW verwezen zijn door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (ze hebben een ticket met verwijzing naar beschutte tewerkstelling – W2). Eind juni 2007 waren er 789 NWWZ-arbeidsgehandicapten met een dergelijk ticket, maar voor vele arbeidsgehandicapten is bij de VDAB enkel bekend dat ze in het Vlaams Agentschap ingeschreven zijn maar niet of ze een W2-ticket hebben. Als we de verhouding arbeidsgehandicapten met een W2-ticket bij diegenen waarvoor de informatie over een ticket bekend is, aanhouden voor diegenen voor

wie er geen informatie is, dan komen we tot een schatting van ongeveer 2.000 personen met een W2-ticket die werkzoekend zijn. Er zijn daarnaast ongetwijfeld ook nog personen met een W2-ticket die helemaal niet (als uitkeringsgerechtigde noch als vrij ingeschreven werkzoekende) bekend zijn bij de VDAB.

Het (geschatte) cijfer van 2000 personen met een W2-ticket is een momentopname, eind juni 2007. De laatste jaren (2004-2006) worden er jaarlijks gemiddeld 1 600 nieuwe W2-tickets uitgereikt door het Vlaams Agentschap. We weten ook, op basis van VDAB-analyses van de uitstroom naar werk, dat er in 2006 een 800-tal werkzoekenden in een beschutte werkplaats gestart zijn. Dit is een groot deel van de 1110 nieuwe indiensttredingen in de BW in de loop van 2006.

Samengevat kunnen we binnen de NWWZ dus een 2000-tal werkzoekenden onderscheiden die formeel in aanmerking komen voor tewerkstelling in een BW. In de huidige context wordt daarvan jaarlijks bijna de helft ook in dienst genomen in een BW, maar de groep wordt telkens aangevuld met minstens evenveel nieuwe werkzoekenden (een belangrijke deelgroep daarvan zijn afgestudeerden uit het Buitengewoon Onderwijs).

De huidige voorwaarden inzake duur van de inactiviteit en het opleidingsniveau voor de **Sociale Werkplaatsen** laten toe een eerst brede afbakening te maken van de doelgroep, althans voor zover het gaat om inactieven die zich als werkzoekende ingeschreven hebben in de VDAB. Eind april 2007 waren er 12.434 werkzoekenden die minstens 5 jaar werkzoekend zijn en geen hoger diploma hebben dan toegelaten.

De volgende voorwaarde betreft de aanwezigheid van fysieke, psychische of sociale beperkingen en moeilijkheden. Hoewel dit moeten blijken uit de trajectopvolging, kunnen we aannemen dat het behoren tot de categorie arbeidsgehandicapte en/of MMPP een zeer sterke indicatie is voor de aanwezigheid van dergelijke moeilijkheden. We gebruiken cijfers van eind april 2007 omdat we die kunnen verbinden aan cijfers over de screening van werkzoekenden met Medische, Mentale, Psychologische of Psychiatrische problemen (MMPP), in het kader van de sluitende aanpak.

Onder de 12.434 werkzoekenden zijn er 5.778 (46%) die arbeidsgehandicapt zijn en/of potentieel MMPP. Aangezien er 3.346 nog niet op MMPP gescreend zijn, kan het aantal mensen dat voldoet aan de voorwaarde van een fysieke of psychische beperking nog sterk oplopen. Over het aantal dat enkel sociale beperkingen of moeilijkheden heeft, is er geen gecodeerde informatie, maar het is in ieder geval minder dan de helft van de groep van 12.434. Op deze manier gemeten bestaat de doelgroep SW (eind april 2007) uit minstens 5.778 personen. Een deel daarvan, namelijk arbeidsgehandicapten met een W2-ticket behoren ook tot de BW-doelgroep.

Bijlage 4: Meerjarenplanning steunpunt WSE

Taak	Startdatum	Einddatum	Output	Overzicht (*)				
				2007	2008	2009	2010	2011
Ontwikkeling van een monitoringsysteem voor de sociale economie in Vlaanderen (HIVA)								
Ontwikkeling monitor + survey	01/07	12/07	Technisch rapport	6 mdn				
Eerste toepassing monitor (boordtabellen SE)	01/08	12/08	Steunpunt WSE Rapport Monitoringinstrument		12 mdn			
Organisatie en ontwikkeling van de sociale economie (UA)								
Ontstaan, geschiedenis en dynamiek van de sociale economie	01/07	06/07	Steunpunt WSE Rapport	6 mdn				
Managementstructuren in organisaties in de sociale economie	01/08	12/08	Steunpunt WSE Rapport en seminarie		12 mdn			
Financieel- en overheidsbeleid	09/10	12/10	Steunpunt WSE Rapport en eindcongres				3 mdn	
Effecten van de sociale economie op de tewerkstelling en loopbanen van doelgroepwerknemers (HIVA)								
Verkenning dimensie sociale economie in andere onderzoekslijnen Steunpunt WSE	01/09	03/09	Working paper			3 mdn		
Tewerkstellingseffecten	04/09	12/09	Steunpunt WSE Rapport			8 mdn		
Ander prioritair thema (te bepalen in overleg met stuurgroep)	01/10	12/10	Steunpunt WSE Rapport				12 mdn	
Juridische aspecten eigen aan de sociale economie (UA)								
Praktijkonderzoek juridische statuten	07/07	12/07	Steunpunt WSE Rapport	6 mdn				
Harmonisatie statuten	01/09	12/09	Steunpunt WSE Rapport en seminarie			12 mdn		
Financiële structuren en subsidiëring	01/10	08/10	Steunpunt WSE Rapport				8 mdn	

(*) De maanden vermeld in de tabel verwijzen naar de doorlooptijd.